

Katolički list

Zvonik

GOD. XXIII. BR. 2 (256) Subotica, veljača (februar) 2016. 150,00 din

**Teologija i liturgija Velikoga tjedna
Zajednička izjava pape Franje i moskovskog patrijarha Kirila
65 godina bračnog zajedništva Šime i Teze Tikvicki
Hodočašće u katedralu u Godini milosrđa**

Brat Richard u molitvi s mladima kod franjevaca

Proslava Stepinčeva u Franjevačkoj crkvi u Subotici

Križni put s djecom u katedrali

Predstavljanje prvopričesnika i krizmanika u Maloj Bosni

Korizmena duhovna obnova svećenika u Somboru

Klaunovi u Godini milosrđa

U nekom putujućem cirkusu u Danskoj izbi požar. Primijetivši to, upravnik cirkusa odmah pošalje u obližnje selo klauna, koji je već bio obučen za predstavu, da dovede pomoć, to više što je postojala opasnost da vatra, šireći se preko požnjevenih i osušenih polja, zahvati i selo. Klaun po hita u selo i zamoli stanovnike da hitno dođu u cirkus koji gori i da pomognu gasiti. No, stanovnici sela smatrali su klaunovu viku tek kao izvrstan reklamni trik koji bi ih htio u što većem broju primamiti na predstavu; seljaci su pljeskali i smijali se do suza. A klaunu je bilo više do plača negoli do smijeha; uzaludno je pokušavao zaklinjati ljude i objašnjavati im kako nije riječ o predstavi, kako ovo nije trik, već gorka istina, i kako zaista gori. Njegovo je zaklinjanje samo još više poticalo na smijeh, ljudi su bili uvjereni da klaun izvrsno igra svoju ulogu – dok nije najzad vatra zahvatila i selo, tako da je svaka pomoć došla prekasno, a selo i cirkus izgorješe do temelja.

Ovom pričom S. Kierkegaarda započinje maestralni teološki bestseller „Uvod u kršćanstvo“ Josepha Ratzingera. Još davne 1968. godine iznosi je kao primjer za situaciju teologa, općenito, kršćanina danas. Može govoriti što hoće, on već ima svoju etiketu i svoje mjesto na osnovu uloge koju igra. Svejedno kako se ponašao i na koji način pokušavao prikazati ozbiljnost stvari, već se unaprijed zna da je on samo – klaun. Tako se on može mirno saslušati, bez velikog uzbuđivanja nad onim što govori. Zar se niste nekada zamislili nad time? Nema li nečeg klaunovskog u svećeniku za oltarom koji nosi haljine čudnih oblika, šarenih boja, maše rukama i govori o stvarima koje nitko ne vidi i ne može opipati? Ne sličli li papa Franjo pajacu u bijelom koji sa suzom u očima i osmiheom na licu putuje po svijetu govoreći o požaru kojeg samo milosrđe može ugasi? Ne biva li svaki dosljedni kršćanin, koji se trsi živjeti svoju vjeru u svakodnevicu, izvrgnut salvi podsmjeha i podozrenja – gle onog klauna!

U konačnici, ne sličli li Krist otužnom pajacu koji pred Pilatom sriče: moje kraljevstvo nije od ovoga svijeta – dok se vojnici previjaju od cereka gledajući ga u skrletnoj haljini s trnovom krunom?

Može li kršćanstvo biti autentično ukoliko u sebi nema i nečeg klaunovskog? Klaun (iz engleskog clown) znači doslovno – bedak. Riječ bedak, pak, dolazi od tal. bedano – lud. „Lude (klaune) ovoga svijeta izabra Bog da posrami mudre“ – reče sv. Pavao. No, znao se ovaj „bajaco“ još oštrije potužiti: postali smo prizor svijetu, i anđelima, i ljudima; sve do ovoga časa i gladujemo, i žeđamo, i goli smo, i pljuskuju nas, i beskućnici smo, i patimo se radeći svojim rukama. Proklinjani blagoslivljamo, proganjani ustrajavamo, pogrđivani tješimo. Kao smeće svijeta postadosmo, svačiji izmet sve do sada (1 Kor 4,9a-13).

Pitam se onda – ne bi li klaun zapravo trebao samo zamijeniti kostim i promijeniti šminku – i sve bi bilo u redu? Obući civil sekulariziranog svijeta kako bi lakše privukao ljude da dođu gasiti požar? Siđi s križa, pa ćemo ti vjerovati! – dovikuju klaunu. U takvoj situaciji se postavlja pitanje o cjelini, sve ili ništa. I to preostaje kao jedina alternativa, te se čini kao da ne postoji nikakvo uporište za koje bi se čovjek pri tom naglom padu mogao uhvatiti. Vidljiv je samo beskrajni ponor ništavila, kamo god čovjek upravio pogled. Samo se s uzvisine križa pruža najbolji pogled na nebo.

Dragi čitatelji, klaun je dio ovoga svijeta, ali svojim govorom i izgledom ne pripada ovome svijetu. Možda zato jedini i može poslušati glas „upravnika cirkusa“ – Boga, te u Godini milosrđa biti poslan smjelo prizvati ljude na „gašenje požara“. U konačnici, ljudi trebaju klaune. Na kraju će se čovječanstvo ipak zapitati, kao jednom autor pjesme „Odlazi cirkus iz našeg malog grada“ – i ja se pitam sada tko je domaćin a tko je bio gost.

Klaun

Iz sadržaja

Aktualno:

Europski parlament
zločine nad kršćanima
i jazidima nazvao
genocidom 5

Tema broja:

Teologija i liturgija
Velikog tjedna 6

Zajednička izjava

pape Franje i moskovskog
patrijarha Kirila 18

Reportaža:

Slušanje kao pomoć 24

Intervju:

Lubavna priča koja
traje 65 godina 26

Paulinum:

Proslavljeno proštenje
i Dan škole 28

Baština:

Franjevački samostan
u Baču nadomak
početka velike obnove 30

Mladi:

Što znači biti prijatelj? 41

Kršćanski stav:

Papa Franjo – autentičnosti
Radosne vijesti
življene neposredno 43

Piše: Nikola Knezi

Laik u Crkvi

Sv. Ivan Pavao II. nam govori: *Dragi vjernici laici, svjetovnjaci, muževi i žene, pozvani ste velikodušno preuzeti na sebe svoj dio odgovornosti za život crkvenih zajednica kojima pripadate. Lice župa, mjesta prihvaćanja i poslanja, ovisi također i o Vama, a ne samo o svećenicima. Vi ste, obogaćeni darom Duha Svetoga, osposobljeni pružiti svoj doprinos na području bogoštovlja i vjerske pouke te u promaknuću raznih misijskih i karitativnih djela. Ni jedan krštenik ne može ljenčariti! Ne obeshrabrujte se pred složnošću prilika! U Evanđelju tražite ishodište svake Vaše apostolske snage. Iz Evanđelja crpите svjetlost, koja će ravnati Vašim koracima.*

Često se vjernici tj. laici smatraju pasivnim promatračima u Crkvi koji moraju samo slušati i materijalno pridonositi. Međutim, to ne smije biti točno. Bog u punini svoje mudrosti dopire do srdaca mnogih laika i potiče ih da se osjećaju dionicima spasonosne misije Crkve i marljivim radnicima u vinogradu Gospodnjem. U crkvenim zajednicama djelatnost laika je toliko potrebna da bez njih ni apostolat svećenika, u većini slučajeva, ne može postići svoj puni učinak. Ako ne postoji Crkva bez laika, jednako tako ne postoji niti Crkva bez svećenika. Stoga je druga važna točka u razmišljanju o laicima – razvijanje povjerenja i suradnje između svećenika i laika. Jer, niti svećenik može zamijeniti laika u svim njegovim službama u Crkvi, niti laik može zamijeniti svećenika u svim njegovim službama. Važno je prepoznati talente pojedinca i cijeliti službu koju on vrši, bilo kao svećenik, bilo kao vjernik-laik. Sv. Augustin je to na jednom mjestu opisao riječima: *S vama sam kršćanin, a za vas sam biskup.* Time je pokazao kako je svjestan svojega mjesta pred Bogom kao kršćanina vjernika, a pred zajednicom svoje službe biskupa.

Pozvani smo da budemo vjerni Kristu, da velikodušno svijetom nosimo Radosnu vijest Evanđelja, da tamo gdje se nalazimo, u svojim obiteljima, svojim selima i gradovima, radnim mjestima i mjestima za rekreaciju, budemo radosni, komunikativni, prožeti Gospodinovom ljubavlju. Prvi i najnepos-

redniji apostoli radnika bit će radnici, apostoli industrijskog i komercijalnog svijeta bit će industrijalci i komercijalci. Svaki kršćanin mora ulaziti u svoj ured, u radionicu, s cjelokupnom svojom stvarnošću čovjeka obnovljenog u Kristu, čovjeka koji posjeduje novi život i novo djelovanje prožeto duhom Evanđelja i njegov rad mora biti slika i prilika evanđeoskih kreposti. To se treba očitovati u njegovom radu, odnosu s drugim ljudima, u prosuđivanju i vrednovanju događaja i stvari. Nemoguće je upravljati stvorenim dobrima, a mimoići bližnjega svoga. I tako zaista ljubimo bližnje svoje. A tko ljubi bližnjega svoga, ne može ne željeti njegovo spasenje i za to spasenje mora sve učiniti. Na tom načelu kao na svom temelju počiva svaki apostolat, jer kršćanski apostolat nije ništa drugo nego izvršenje kršćanske ljubavi, koja sve obvezuje. Ne možemo živjeti u kraljevstvu ljubavi ako ponizno i strpljivo ne služimo svojim bližnjima, pokušavajući otvoriti im put do Krista i vrata u njegovo kraljevstvo. To svakako zna biti ponekada i teško, pošto su socijalne i ekonomske prilike, kulturne i prosvjetne ustanove, na žalost nekada i župne zajednice, često protivne pravdi i ljubavi, pa je ljudima gotovo nemoguće provoditi čestit ljudski život, sačuvati vjeru, gajiti kreposti. U takvim prilikama rada Crkva poziva na kolektivnu – zajedničku akciju na uspostavi pravde i ljubavi, pošto bi u tim situacijama jednom pojedincu teško bilo sve uraditi. Svakako tu pomaže i suradnja onih pojedinaca koji nisu katolici, a pružaju prijateljsku ruku punu ljubavi i dobrote. Na taj će način iskrenost i nesebičnost njihova pothvata biti očitija. Bit će jasno da ne idu za zauzimanjem položaja nego za moralnom vjernošću kulture i ljudskih djela.

Zanimljivo je primijetiti kako su svi vjernici u Crkvi barem jedan dio svojega života bili laici. Čak su i svećenici, biskupi, pa i pape prije svojega ređenja bili (obični) vjernici laici. Jer svi smo kršteni u ime Oca i Sina i Duha Svetoga, pa smo time postali djelić mozaika koji se zove Crkva. No, kroz povijest se pod imenom Crkve počelo misliti samo na svećenike. Stoga je danas na prvom mjestu važno posvijestiti vjernicima laicima da oni nisu samo dio Crkve, već da oni jesu Crkva! Jer Crkva bez laika ne postoji.

Sjetimo se samo ministranata, koji svojim djelovanjem u svojoj uzvišenoj službi služenja pomažu svećeniku prinoseći Misnu žrtvu! Tu su i čitači koji nam usmenim putem predstavljaju ljepotu Staroga i Novoga zavjeta. Tu su i članovi zbora s orguljašem koji se na poseban način brinu za naša slušna osjetila. Radnici u Karitasu, osobe koje čiste, kite i uređuju crkvu, vjeroučitelji. Postoji niz djelatnosti koje mi vjernici laici možemo obavljati unutar Crkve. I kojima se možemo bilo kada priključiti. A na to Vas sada ja iskreno potičem. Tu su i različita društva koja štiju pobožnosti i na taj način njeguju zajedništvo, međusobno prijateljstvo i prijateljstvo s dragim Bogom.

Ista je misija Crkve i laičkog tj. vjerničkog apostolata. Ako je misija Crkve da Krista donosi svim ljudima, naviještanjem Evanđelja svakom stvoru, laički apostolat ne može biti ništa drugo nego sam Isus Krist! Laici koji su dio Crkve, zaista imaju zadatak to objaviti.

Europski parlament zločine nad kršćanima i jazidima nazvao genocidom

„ISIS/Daiš provodi genocid nad kršćanima i jazidima te drugim vjerskim i etničkim manjinama koje se ne slažu s njegovim tumačenjem islama te je zbog toga potrebno poduzeti mjere u skladu s Konvencijom Ujedinjenih naroda o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida“, ističe se u Rezoluciji o sustavnom masovnom ubijanju vjerskih manjina koje provodi tzv. Islamska država, a koju je 4. veljače usvojio Europski parlament. U rezoluciji se podupire poštovanje neotuđivog prava svih etničkih i vjerskih manjina te ostalih koji žive u Iraku i Siriji da nastave živjeti u svojim povijesnim i tradicionalnim zavičajima u dostojanstvu, jednakosti i sigurnosti te da u potpunosti ispovijedaju svoju vjeru i zastupaju svoja uvjerenja, a da pritom ne budu izloženi ni jednom obliku prisile, nasilja ili diskriminacije te traži od svih da to pravo poštuju. Raspravu i rezoluciju potaknuli su zastupnici Europske pučke stranke, među njima i hrvatska zastupnica Marijana Petir. „Važno je te zločine protiv čovječnosti nazvati pravim imenom kako bismo pokrenuli potrebne korake da se oni spriječe i zaustavili da se ikada više ponove“, rekla je Petir, komentirajući usvajanje rezolucije kojom je Europski parlament zločine protiv kršćana nazvao genocidom.

Kršćani su najprogonjenija vjerska skupina na svijetu. Svake godine bude ih ubijeno više od 150 tisuća. Kršćani su najosjetljivija skupina u Iraku i Siriji gdje su stalna i sustavna meta napada takozvane Islamske države/Daiša. Kršćani u Iraku i Siriji žrtve su ubojstva, fizičkih napada, iznuda, otmica i mučenja; trgovine ljudima i seksualnog nasilja, nasilne konverzije na islam, nasilnog novačenja djece, a i kršćanska kultura se napada i uništava. Broj kršćana pao je u Iraku s 1.400.000 godine 2003. na trenutačno oko 300.000 te u Siriji s 1,25 milijuna 2011. godine na samo 500.000.

Članak II. Konvencije UN-a o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida iz 1948. navodi da genocid obuhvaća „bilo koje od niže navedenih djela, počinjenih s ciljem da se potpuno ili djelomično uništi neka nacionalna, etnička, rasna ili vjerska skupina kao takva: (a) ubojstvo članova skupine, (b) nanoše-

nje teške tjelesne ili psihičke povrede članovima skupine, (c) namjerno stavljanje skupine u životne uvjete kojima je cilj dovesti do njezina potpuna ili djelomična uništenja, (d) primjenjivanje mjera kojima je cilj spriječiti rađanje unutar skupine i (e) prisilno premještanje djece u drugu skupinu.

Svi su ti uvjeti u zločinima koji se provode nad kršćanima u Iraku i Siriji ispunjeni. Stoga rezolucija koju je Europski parlament usvojio, zločine koje ISIS provodi nad kršćanima u Iraku i Siriji naziva njihovim pravim imenom – zločinom protiv čovječnosti, ratnim zločinom, genocidom. To su zločini počinjeni s ciljem namjernog istrebljenja kršćana i svih drugih autohtonih vjerskih i etničkih manjina na područjima

pod kontrolom takozvane Islamske države i za njih treba odgovarati.

Europski parlament prema načelu odgovornosti pružanja zaštite ima obvezu nazvati te zločine pravim imenom i pozvati na djelatnu akciju s ciljem zaštite progonjenih kršćana, a u čemu su, premda obvezne, zakazale države na čijem se teritoriju genocid događa. Stoga Parlament poziva Irak i Siriju da prihvate nadležnost Međunarodnoga kaznenog suda, a međunarodnu zajednicu i sve zemlje potpisnice Konvencije o genocidu da učine sve što je u njihovoj moći kako bi sve počinitelje koji su na bilo koji način sudjelovali u tim strašnim zločinima priveli pred lice pravde.

IKA

Pokrenuta mrežna stranica o blaženom Alojziju Stepincu

Tiskovni ured Zagrebačke nadbiskupije pokrenuo je multimedijalnu mrežnu stranicu o blaženom Alojziju Stepincu, s ciljem što boljeg upoznavanja zainteresirane javnosti s duhovnom ostavštinom našeg blaženika. Posjetitelji će na internetskoj adresi www.stepinac.zg-nadbiskupija.hr moći pronaći sve informacije vezane uz život blaženog Alojzija Stepinca, različite dokumente koji prate kardinalov život – od njegovih propovijedi, poruka i okružnica, govora i nagovora, kao i svjedočanstva mnogih crkvenih velikodostojnika, uglednih osoba te Stepinčevih suvremenika o njegovu djelovanju u teškim, ratom zahvaćenim okolnostima.

Stranica donosi i interaktivnu Knjigu molitvi, zahvala i svjedočanstava u koju su vjernici pozvani upisivati svjedočanstva o Stepinčevu moćnom zagovoru na nebu, bogatu multimedijalnu galeriju, te cjelokupni sadržaj *Glasnika bl. Alojzija Stepinca*, koji izlazi od 1994. godine.

Dokumenti, propovijedi, poruke i okružnice, te govori i nagovori blaženog Alojzija Stepinca bit će susljedno dopunjavani. / Bitno.net/

Teologija i liturgija Velikog tjedna

Piše: Karlo Blažević

U ovom drugom korizmenom broju *Zvonika* promišljat ćemo o nadolazećim blagdanima, odnosno o Velikom tjednu, koji je vrhunac i središte cjelokupne crkvene godine. Sljedeći redci mogu poslužiti i kao bliža liturgijska priprava za dane koji nam predstoje: Cvjetnica, s kojom započinje Veliki tjedan, zatim sveto Trodnevlje: Veliki četvrtak, Veliki petak, Velika subota i vazmeno bdijenje, odnosno Uskrs.

U prvom dijelu izlaganja zadržat ću se na praktičnim liturgijskim napomenama vezanim uz pojedini dan: povijest nastanka, razvoj te današnji ustroj slavlja. U drugom dijelu dotaknut ću se slavlja vazmenog bdijenja, izvorišta cijele liturgijske godine i kršćanskoga života te bih zaključio s vazmenim hvalospjevom. Smatram ovo iznimno važnim jer su ovi dani središnja otajstva našega kršćanskoga života i ukoliko ih ne razumijemo ili barem ne pokušavamo o njima promišljati, prijeti opasnost da nam kršćansko življenje postane besmisleno.

CVJETNICA – Nedjelja muke Gospodnje

Svetkovina Cvjetne nedjelje otvara vrata Velikom tjednu. U spomen na svečani Kristov ulazak u Jeruzalem liturgija započinje blagoslovom palminih grana (naravno, u našim krajevima nema palmi, pa se ova nedjelja zove Cvjetnica, jer su vjernici, kao i u većem dijelu Europe u procesiji nosili zelene grane ili cvijeće) te svečanom procesijom u crkvu. Međutim, u starini, na zapadu ova je nedjelja bila 6. korizmena, a blagoslov palminih grana i procesija nastali su nešto kasnije pod utjecajem istočne prakse. Tako da na Cvjetnicu imamo zapravo dva slavlja, koja su, možemo primijetiti, donekle i suprotna: imamo radostan i svečani ulazak u crkvu pjevajući *Hosana Davidovu sinu, blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje, Izraelov Kralj si ti*, itd., a par trenutaka kasnije naviještamo Kristovu patnju, muku i smrt. Zato u Misalu i imamo dva naziva za današnju svetkovinu: to su Cvjetnica i Nedjelja muke Gospodnje.

Zanimljivo tumačenje ova dva, po sebi isključiva slavlja dao je jedan teolog. On kaže: „Ogromno je proturječje između razdragane mase s palminim granama i cvijećem koja ulazi u Jeruzalem u odnosu na povorku koja izlazi iz grada s drvom križa i ogoljenim šibama, između radosnog *Hosana* i krikova mržnje *Raspi ni ga*. Težini situacije pridonosi činjenica da se iste osobe raduju i osuđuju, ista usta veličaju i uništavaju, isti je Isus slavjen i pogubljen, isti je vrh šibe bio nositelj cvijeta ali i sredstvo udarca. Jedan poljubac može značiti ljubav a može značiti i izdaju, kako je to slučaj s Judom. Sve nas to podsjeća kako je tanka granica između sreće i nesreće, radosti i tuge, uspjeha i pada, ljubavi i mržnje“ (I. Raguž).

VAZMENO TRODNEVLJE

Valja odmah naglasiti da je prvi i najstariji blagdan Uskrs, a tijekom povijesti nastajali su i razvijali se ostali blagdani, koji su zapravo raščlanjivali pojedina otajstva sadržana u slavlju Uskrsa. Zapravo, svi blagdani i sva slavlja tijekom godine smjeraju Uskrsu. Mi razmišljamo kronološki pa kre-

ćemo najprije od Naviještenja, zatim Kristova rođenja, Isusova krštenja itd., a zapravo u povijesti liturgije sve je nastajalo obratno: najprije Uskrs a onda drugi blagdani. Tako u početku nisu postojali posebni dani kao što su Veliki četvrtak, petak i subota koji bi svaki na svoj način govorio o pojedinom događaju, već je sve – Isusova muka, smrt, uskrsnuće i proslava – bilo sadržano u slavlju Uskrsa. Razvoj svetog trodnevlja počinje vrlo rano među palestinskim kršćanima koji su posjećivali sveta mjesta. Tako su jedan dan bili na mjestu Posljednje večere i Maslinskoj gori, drugi dan na Golgoti, treći dan na mjestu Isusova groba i na svakom tom mjestu slavili su ono što se tamo dogodilo. Vremenom smo i mi na zapadu preuzeli slično ustrojstvo koje je nastalo u Svetoj zemlji.

Veliki četvrtak; Misa večere Gospodnje

Tijekom povijesti na ovaj su se dan slavila četiri različita obreda:

- pomirenje pokornika
- posveta ulja
- misa večere Gospodnje
- misa završetka korizmenog posta

Zanimljivo je da na Veliki četvrtak završava korizma i korizmeni post. Na misi se svečano zapjeva *Slava*, sviraju orgulje, zvone zvona i time svečano završavamo s korizmom a onda, u jednom trenutku, skoro iznenada sve prestaje – orgulje, zvona i započinjemo s jednim novim vremenom svetog

Trodnevlja kada se kroz liturgiju i molitvu sjećamo Isusovih posljednjih dana i djela.

Mogli bismo reći da je Posljednja večera oproštaj od učenika i izricanje testamenta: Isus svojim apostolima i svima nama ostavlja Euharistiju i ustanovljava sakrament Svetoga reda dajući ovlast svojim učenicima da 'Ovo čine njemu na spomen'. Izgovarajući riječi: *ovo je tijelo, ovo je krv novoga Saveza*, Isus Krist ustanovljava novi savez između Boga i ljudi koji je zapečaćen ne više krvlju životinja kao u Starom zavjetu, već krvlju samoga Božjeg Sina. U Starom zavjetu Bog više puta s ljudima sklapa savez, a sada jednom i to konačno po svome Sinu.

Ne zaboravimo još jednu Isusovu, mogli bismo reći „posljednju želju“, a to je da služimo jedni drugima. Zato se prije večere sagnuo i oprao učenicima noge. Time je dao do znanja da ako on, Božji Sin, pravi Bog, može toliko biti ponizan, koliko onda tek mi moramo, kao obični ljudi, služiti i poštivati jedni druge. Na Maslinskoj gori, par trenutaka prije nego će biti izdan i uhvaćen, moli za jedinstvo svih svojih učenika i kršćana do konca vremena.

To je okvir koji obuhvaća slavlje mise Večere Gospodnje koja se završava pomalo nedovršeno, nedorečeno i to s razlogom. Naime, nakon pričesti odnosi se Presveto izvan svetišta, oltar se ogoljuje, svećenik odlazi bez klasičnog euharistijskog pozdrava *Idite u miru*, bez blagoslova, kao da se želi ostaviti dojam početka jedne agonije. Vjernici ne mogu otići u miru jer je Krist uhvaćen i mučen. Vjernici stoga ostaju u Crkvi bdjeti takozvanu *Getsemansku uru*.

Veliki Petak muke Gospodnje

Već početkom 4. st. postoji detaljan prikaz slavlja Velikoga petka u Jeruzalemu. Osnovni dijelovi bogoslužja bili su:

- služba riječi (s čitanjem evanđeoskog opisa Kristove muke),
- čašćenje (relikvija) svetoga Križa.

I danas je uglavnom zadržan isti koncept: prije podne nema nikakvog bogoslužja. Bogoslužje Velikog petka bi trebalo po mogućnosti započeti u 15 sati. Oltar je gol, bez ikakvih ukrasa. Svećenik i poslužitelji ulaze u tišini i poklone se oltaru, i to tako da se prostiru i neko vrijeme ostanu u molitvi u posvemašnjoj tišini. Svećenik leži licem prema zemlji i tom gestom označuje potpuno predanje Krista Bogu Ocu, jer je u potpunosti bio poslušan i predan Očevoj volji.

Prvi dio: Služba riječi. Nakon čitanja slijedi sveopća molitva u kojoj se moli za Crkvu, papu, biskupe, sve kršćane, za Židove, nevjernike, itd.

Drugi je dio klanjanje sv. Križu. U nas je to redovito ljubljenje križa. Prije toga svećenik otkriva zastrti križ pjevajući *Evo drvo križa*.

Treći je dio pričest. Nakon klanjanja križu, križ se postavi ispred oltara, oltar se prekrije oltarnikom, zapale se svijeće. Svećenik Presveto postavi na oltar i započne uvod u *Očenaš*, kao u misi. Nakon pričesti slijedi popričesna molitva i molitva nad narodom. Potom svećenik i poslužitelji u tišini odlaze, a oltar se ponovno ogoli.

Postoje neka neslaganja među teolozima i liturgičarima oko ovog trećeg dijela tj. pričesti na Veliki petak. Naime, mnogi bi liturgičari htjeli da uopće nema pričesti na Veliki petak. Zašto? Kao *prvo*, zbog posta. Naime, budući da je euharistija najizvršnija hrana, ona prema tome krši post. *Drugi*, teološko-liturgijski razlog je važniji. U ono se vrijeme pričest izvan svete mise jednostavno nije dijelila, osim bolesnicima.

Ako Crkva smatra da ne treba slaviti euharistiju na dan kada se posebno spominje smrt Kristova, onda je iz toga razloga dijeljenje euharistije pomalo kršenje tog propisa.

Velika Subota

O ovom danu nećemo moći mnogo govoriti iz jednostavnog razloga što na taj dan nema nikakvih liturgijskih slavlja ni događanja. To je jednostavno a-liturgijski dan. Jedini dan u godini kad nema nikakvih liturgijskih događanja (pa ni blagoslova jela!, iako je to ponegdje običaj u našim krajevima). To je drugo što se ljudi dolaze moliti, stražari se kod Božjeg groba. Na Veliku subotu Crkva se spominje Isusovog boravka u grobu i na taj dan se nikada nije slavila Euharistija.

Vazmeno bdijenje i Uskrs

Ovime smo došli do vrhunca Velikog tjedna i trodnevlja, do vrhunca cijele liturgijske godine, do cilja našeg kršćanskog življenja.

Malo povijesnih podataka. U davnini postojalo je samo vazmeno bdijenje koje je trajalo cijelu noć do zore i nije bilo dnevne, uskrsne mise. No, vremenom se osjećala želja da se to vazmeno slavlje nastavi i po danu tako da danas imamo i bdijenje i dnevnu misu. Opet jedna zanimljivost; uskrsno, odnosno vazmeno bdijenje nije najstariji blagdan. Sve tamo od apostolskih vremena kršćani su svake nedjelje slavili središnje otajstvo muke, smrti, uskrsnuća i proslave Kristove. To je bio jedini blagdan. Tek početkom 2. st. počeo se slaviti *godišnji* spomen vazmenog otajstva i to u nedjelju koja pada iza prvog proljetnog uštapa odnosno punog mjeseca. To je ujedno i datum računanja Uskrsa.

Drugo ime za Uskrs je Pasha, pojam koji su koristili Židovi kad su izašli iz Egipta i umakli faraonu, te su prešli preko Crvenog mora. Pasha znači *prijelaz* i ta riječ prekrasno opisuje i dočarava ono što slavimo. Krist je prešao iz smrti u život, iz tame u svjetlo, iz suza u radost. Tako isto i za nas Uskrs znači prijelaz iz tame grijeha u radost novoga života. Zato su kršćani od početka krstili katekumene u vazmenoj noći, jer se krštenjem događa prijelaz iz smrti u život, iz staroga u novog čovjeka.

Početak vazmenog bdijenja obilježen je velebnim uvodnim obredom – službom svjetla. Kršćani su u tom kontekstu vidjeli simbol Krista, svjetla svijeta. „Svjetlost svijetli u tami i tama ga ne obuze“, riječi su sv. Ivana. Uskrsna svijeća razgони tamu noći, biva nošena kroz mrak do ulaza u crkvu kada se njezino svjetlo razdaje vjernicima uz poklik „Svjetlo Kristovo“. Tako svatko od nas biva osvjetljen tim svjetlom što zapravo označava spasenje i otkupljenje. Prilaljujući svoje svijeće baš na tom „božanskom plamenu“ vjernici postaju dionici Kristove božanske slave. To isto svjetlo primili smo na krštenju kada svećenik pali svijeću i daje ju kumovima uz riječi: „Primate svjetlo Kristovo“.

Vazmeni hvalospjev

Progovorimo još o značenju vazmenog bdijenja i hvalospjeva, koji na osobit način označuju i krase Uskrs. U vazmenom hvalospjevu pet puta se pjeva o *ovoj, blaženoj noći*. Zanimljivo je da u Crkvi imamo hvalospjev koji uzvisuje noć i to ne bilo kakvu noć, nego svetu noć. To možda na prvi pogled izgleda čudno jer je noć sinonim za tamu, grijeh, nesanicu... Ali noć, koju hvalospjev uzvisuje je posebna, sveta noć – *i to zato jer je ona jedina zavrijedila znati vrijeme i čas kada je Krist uskrsnuo od mrtvih*. Nitko nije svjedok trenutka kada je Krist uskrsnuo osim te svete noći. Noć, koja simbolizira tamu i neznanje, postaje dostojna najuzvišenijeg znanja. Iz tog raz-

loga postoji vazmeno bdijenje, koje je liturgijska slika ozračja i nade iščekivanja. Stoga je liturgija vazmenog bdijenja vremenska preslika onoga što se događalo u vazmenoj noći. No, vazmeno bdijenje nije samo spomen na ono što se dogodilo već je usmjereno naprijed, prema Onomu koji dolazi. Iščekujemo ponovni Kristov dolazak kada će se, kako molimo u Vjeronjanju, suditi živi i mrtvi. Zanimljivo je i to da se sva bogosluzja vazmenog trodnevlja produžuju u noć ili započinju sumrakom. Tama označava Kristov boravak u grobu, silazak u carstvo mrtvih. Ali noć je i mjesto kada se događa objava i spasenje koje vodi prema zori novoga dana.

Bdijenje, nadalje, nije plod nesаницe, nego je izraz očekivanja. Samo po sebi, bdijenje bez iščekivanja ne znači ništa. Napetost noćnog iščekivanja lijepo je opisao psalam riječima: „Više no zoru straža noćna neka Izrael čeka Gospodina“. Onaj, tko je napisao ove riječi ima iskustvo kako je to biti noću stražar. Sati prolaze sporo, mrak je, san pada na oči, a opasnosti vrebaju svuda i čekaš samo kada će već svanuti i doći zora. A psalmist nas potiče da mi još više i budnije čekamo Gospodina nego li stražari zoru.

Zato je lijepo što se u mnogim župama zadržao običaj da vazmeno bdijenje počne što kasnije u noć. Jer, još od prvih kršćanskih vremena bilo je rašireno uvjerenje da će se Kristov ponovni dolazak zbiti upravo u vazmenoj noći. Zato sv. Jeronim savjetuje da se u liturgiji vazmenog bdijenja zajednica ne otpušta prije ponoći. Prema njemu, prolazak ponoći ostavlja vjernike u radosti bdijenja i u sigurnosti da su spašeni od Božjeg suda.

Cijelo vazmeno bdijenje prožeto je dinamikom tame i proloma svjetla, subotnje šutnje i gromkoga proglosa hvalospjeva *Exultet*. Time se na jedan slikovit i dramatičan način želi prikazati prijelomnost života. Vazmena noć je i naš prijelaz preko Crvenog mora smrti u obećanu zemlju vječnoga života.

Hvalospjev *Exultet* koji danas koristimo sadrži bogato tumačenje vazmene noći. U proslavu se daje riječ cijelom svemiru, a razlog radosti u nebu jest uzvišenje Uskrsnuloga. Govori se nadalje o Crkvi koja se raduje, koja je okupljena u dvorani a koja ujedinjuje i nebo i zemlju.

Drugi dio hvalospjeva pohvala je noći koja je jedina bila svjedokom Kristova uskrsnuća, o čemu smo već pričali. Potrebno je naglasiti da kad hvalospjev pjeva *ova noć* misli se baš na tu noć, dakle doslovno ta noć. Sada, u ovom trenutku pravi i istinski Jaganjac se ubija. Krist je sada taj Jaganjac, čijom se krvi posvećuju dovratnici i pragovi vjernika. Ovdje se zapravo govori o krštenju, jer latinski prag ili nadvratnik znači još i čelo, gdje se krštenik polijeva vodom. To je zapravo taj eshatološki pečat, zaštita i oznaka pripadnosti – Kristov križ. Zato se i obred krštenja katekumena slavio u vazmenoj noći.

Treći dio hvalospjeva govori nešto o materiji od koje je sačinjena svijeća a to je vosak kojega, kako kaže, proizvode marljive pčele. Pčela je u antičkim kulturama smatrana glasnikom božanskog života, a plodovi njezina marljivog rada (med i vosak) darom neba, pa je med smatran božanskom hranom. Med i vosak su stvari koje su čovjeku darovane a koje on ne može sam proizvesti. Tako je i svijeća, izrađena od pčelinjeg voska znak božanskog darivanja svjetla. Zato je potrebno prepoznati taj liturgijski govor voska koji izgara i tako nesajući dariva svjetlo.

Zadnji dio hvalospjeva spominje zvijezdu Danicu, čijim pojavkom na nebu započinje dan. Prema hvalospjevu Krist je ta prava Danica koja nema zalaza. Kada se Krist ponovno pojavi među nama, neće trebati – kako kaže novozavjetni pisac – ni svjetla od svjetiljke, ni svjetla sunčeva jer će nas obasjavati Krist Gospodin.

Deset godina tragične smrti svećenika mr. Lazara Krmpotića i Ivana Dulića

Dana 6. veljače 2006. u večernjim satima na Somborskoj cesti blizu sela Mala Bosna, svećenik mr. **Lazar Krmpotić** i ing. **Marin Dulić** su se vraćali iz Subotice u Đurđin. Ali, ovoga puta nisu došli u Đurđin svojoj zemaljskoj kući, nego su se preselili u vječnu kuću u prometnoj nezgodi koja ih je ondje zadesila. Ljudski gledano bila je to tragedija. Đurđin je ostao bez svog revnog župnika, Marinova supruga ostala je bez vjernog muža, a četvero djece bez divnoga oca. Tim povodom 7. veljače u Đurđinu je prikazana sveta misa koju je predslavio župnik **Miroslav Orčić** u koncelecijaciji sa župnikom župe Uskrsnuća **Isusova**, mons. **Belom Stantićem**.

Svetoj misi nazočili su prijatelji iz Pučke kasine i lijepi broj rodbine i župljana. Župnik **Stantić** je u homiliji istaknuo Lazin bogati „ribolov“ u Bačkoj Palanci i Đurđinu. Svoj svećenički rad počeo je s II. vatikanskim koncilom 1962., što mu je bila trajna inspiracija. Koncil ga je motivirao na ekumeniskom, na liturgijskom kao i na pastoralnom području. Vidio je otvorena vrata laicima. Imao je veliko područje od Palanke do Makedonije, Bugarske, Hrvatske, Poljske, Italije i naravno do svoje voljene Subotice. Zauzima se za dolazak redovnika i redovnica u našu biskupiju, vjerujući u snagu molitve i žrtve, osobito kontemplativnih Redova. Zaljubio se u svetog Ivana od križa, pa je njegovo ime stavio uz svoje krsno ime. Lazo je imao karizmu za naprijed u nove mogućnosti. Bili su to pionirski poduhvati za ono vrijeme kad nismo imali ni svoj list na hrvatskome jeziku, ali je to bila podloga za sadašnje mogućnosti. U tom duhu treba vidjeti mali župni list *Horizonti*, *Bačko klasje*, obnavljanje izlaženja *Subotičke Danice*, kao i osnivanje Instituta za Hrvate pod imenom Ivana Antunovića. U tom duhu je prihvaćao „Marijino djelo“, a kad je došao u Đurđin tu je prihvatio Neokatekumene u kojima je vidio ostvarenje onoga što mu je bilo prioritet u radu. Vjerujem da su svećenik Lazar i njegov vjerni pratilac Marin čuli riječi iz Čitanja te nedjelje: *Svet! Svet! Svet! Gospodin nad vjerskama...!* (Iz 6, 2a). I da im je jedan anđeo dotaknuo usne govoreći: *Evo, usne je tvoje dotaklo i krivica skinuta i grijeh oprošten!* (Iz 6, 7). *To je naša želja i molitva, zato smo se skupili*, rekao je među ostalim župnik **Stantić**.

Nakon svete mise u dvorani župe održana je komemoracija o životu i radu svećenika **Krmpotića** i **Marina Dulića** što su pročitali **Zlatko Mučalov** i **Ljudevit Vujković Lamić**. Vujković Lamić je lijepo pokazao Lazin životni put koji je od djetinjstva bio težak i neobičan. Svećenik **Lazar Krmpotić** je rođen 14. travnja 1938. od oca **Stjepana** koji ga je brzo napustio, i majke **Julijane Stipić** u Subotici. Već kao mala beba došao se s majkom **Julijanom** na Somborsku cestu kod djeda Đuke i majke **Jage** odakle će ići u zabavište u Boškovićevoj ulici, a kasnije u Golubovu školu. Majka će mu isto rano umrijeti (30. listopada 1954.), pa će neko vrijeme bake i teta **Mara** brinuti o mladom učeniku. Nakon završene osnovne škole, školovanje nastavlja u gimnaziji, gdje i maturira. Bile su to

komunističke godine, koje su pobožnim učenicima, a osobito pretendentima za sjemenište, bile jako teške. Kada je Lazo maturirao u Gimnaziji, bili su tu još i **Josip Temunović** i **Bela Stantić** koji su zajedno napustili gimnaziju, te Lazo odlazi na teološki fakultet u Zagreb, a njih dvojica odlaze u Đakovo.

Predavač je naglasio kako je za svećenika Lazara bila presudna 1951. godine kada je u Subotici 4. siječnja preminuo veliki župnik **Blaško Rajić**. Bio je to veličanstveni ukop. Na ukop su krenuli i Lazo i njegova teta **Mara**. Ona mu je tada rekla: *Od danas ova župa nema svog pastira!* Lazi će se to tako duboko utisnuti u dušu da je često mislio na to da postane svećenik. Najveća potpora njegovoj odluci bit će riječ velikog biskupa **Lajče Budanovića** koji je već bio u bolesničkoj postelji. Lazo ga je pozdravio prije odlaska u vojsku. Pri odlasku biskup mu je proročki rekao: *Klekni tu da te blagoslovim. Trpit ćeš mnogo, ali moj će te blagoslov pratiti!*

Lazar je zaređen za svećenika 29. lipnja 1962. u Subotici. Najviše će župnikovati u Bačkoj Palanci, 28 godina, a potom dolazi u Đurđin gdje je i završio svoj neobičan život. Brzo se povezao s uvažanim ljudima iz Bačke i šire. Tako će ga **Mladenov-Bukin** povezati s **Josipom Andrićem**. Jako će ga motivirati veliki biskup **Ivan Antunović**, **Blaško Rajić**, **Ivan Kujundžić**, **Lajčo Budanović**, **Aleksa Kokić** i dr. Imao je i šire kontakte s uvažanim intelektualcima u Zagrebu, u Slovačkoj i Poljskoj kao i u Rimu među kardinalima. Marljivo je istraživao naše korijene i povezivao nas s njima. Najzaslužniji je za obnavljanje „Pučke kasine“, prve apolitičke ustanove i lista u Subotici, u kojem je puno radio. Teško je nabrojiti sve u čemu se svećenik Lazo maksimalno angažirao, zalagao i konačno istrošio. **Gospodin Zlatko** je s puno ljubavi opisao život i put ing. **Marina Dulića**, kasnije Lazinog vjernog suradnika. **Marin** je rođen 12. rujna 1952. od, još i sad živućeg oca **Ante**, i **†Terezije r. Dulić**, u Bajmaku. Potekao je iz brojne obitelji sa šestoro djece, a sam je iz Božje ruke prihvatio četvero djece. Tako je rastao u okolnostima rada, truda i životnog iskustva. Imao je sklonosti prema intelektualnom radu i prema knjizi. Bio je čovjek ideala. Želio je stvoriti takvo društvo kako mu je u mladim danima obećavao komunizam, a kasnije će to naći u **Evandjelju**. To će ga približiti vlč. **Lazi** s kojim će puno razgovarati i raditi i na istu sudbinu dovesti. Neka im je vječna hvala i slava!

mons. **Bela Stantić**

Svećenička duhovna obnova

U karmelićanskom samostanu u Somboru, 9. veljače održana je duhovna obnova svećenika Subotičke biskupije. Voditelj, odnosno predavač je bio o. Srećko Rimac, provincijal karmelske provincije. Svećenici su imali priliku za klanjanje pred Presvetim, osobnu ispovijed, predavanje o. Srećka, te su na kraju svi slavili zajedničku misu koju je predvodio biskup Ivan.

Otac Srećko Rimac započeo je svoje izlaganje poticajima pape u miru, Benedikta XVI., te naglasio Papin poticaj da se svećenici nužno vrate ispovjedaonici i da se u njoj trebaju češće zadržavati. Potrebno je da vjernik osjeti da ga Bog razumije, ljubi. Sveta ispovijed za svećenike je jedna od najvažnijih službi. Ondje gdje je svećenik, bit će i onih koji žele ispovijed. Predavač je naveo primjer Arškog župnika koji je svaki dan pola sata prije svete mise bio u ispovjedaonici. Rekao je kako je ljudima lakše ako vide svećenika u ispovjedaonici. Tada se lakše odlučuju otići na svetu ispovijed. Važno im je pružiti mogućnost ispovijedi. Na žalost, na nekim župama to i nije baš tako. O. Rimac je kao pozitivni primjer spomenuo đakovačkog nadbiskupa i metropolitu koji je primijenio određenu praksu u pojedinim dekanatima njegove nadbiskupije. Za vrijeme velikih ispovijedi domaći župnik šeće po crkvi i raspoređuje vjernike umjesto da on sam kao župnik te župe sjedne i ispovijeda. Opet, u nekim dekanatima župnici organiziraju i pokorničko bogoslužje, što je hvale vrijedno. Bog djeluje preko grješnika. Što se više svećenik stavlja na raspolaganje vjernicima, to Božja milost više djeluje! Ipak, kaže predavač, mnogi su vjernici ostali na razini Prve pričesti. Mnogo njih ne ide na ispovijed. Međutim, često puta nisu oni krivi, jer su doživjeli određene neugodnosti ili u samoj ispovijedi ili od strane svećenika. Potrebno je objasniti vjernicima što je zapravo sakrament ispovijedi. Potrebno je predstaviti što je ta milost i probuditi želju za ispovijedi. Ljude koji govore da žele ispovijed, ali ih je strah, treba odmah prihvatiti i s ljubavlju i strpljivo saslušati. Vjernici često puta

imaju osjećaj da neće biti shvaćeni, da svećenik neće razumjeti njihove probleme, da će ih osuđivati i slično. Stoga je jako važno posvijestiti da je Isus došao spasiti, a ne osuđiti. Posljednjih 50 godina postoji tendencija gubitka osjećaja za grijeh. Ništa nije grijeh, nema potrebe za svetom ispovijedi. Naglašava se da su sve to ljudske slabosti. Potrebno je osobito sada, u Jubilarnoj godini milosrđa, oslobađati ljude od zabluda. Naravno, bez skrupula, ali ne ostavljati ljude u „mulju“. Ima primjera da svećenici vrlo često ljudima žele podilaziti, steći naklonost, a tako razmišljaju i u ispovjedaonici. To je vidljivo kod njemačkih biskupa, koji su, kako on kaže, jako dobri ljudi, ali se žele ljudima sviđjeti. Vjernicima je potrebno govoriti crkveni nauk, prije svega.

Kada je riječ o evangelizaciji, moramo reći kako nismo pozvani samo na kritike vjernika i struktura, već je potrebno mijenjati naša srca, raditi na sebi. Važan je poticaj i vjernicima da se idu ispovjediti kod svećenika; na taj način će pomoći i svećeniku da ozbiljnije shvati značenje njegova poziva. Bilo je govora i o grijehu. Grijeh sprječava da djelujemo – da bi svećenik bio posrednik milosti, potrebno je da se ispovijeda. Ivan Pavao II. naglašava kako svećenici moraju biti korisnici sakramenta pomirenja. Euharistija, revnost, vjernici, molitveni život – nema smisla ako ne postoji ispovijed. Papa kao ključ naglašava ispovijed samoga svećenika. Potrebno je da ta ispovijed ne bude izvanjska, koja samo umiruje savjest, ili da se ide k svećeniku koji samo daje odrješenje. Papa govori o svećeniku kojemu je na prvu mjestu vjernik. Međutim, svaki je svećenik, svaki čovjek, Adamov sin, svi nosimo grijeh u sebi. I svećenik je potreban odrješenja, potrebno je da ima duhovnika. Po Svetom redu, on ima karizmu duhovnoga vođe, ali je potrebno da i svećenika netko vodi. Svećenik ne može sebe ispovjedati, zato mu je potreban ispovjednik. Kao primjer, pater Srećko je naglasio o. Antu Antića – velikog duhovnika.

Predavač je također je rekao da milost djeluje preko Crkve. Naš prvi savjetnik i vođa je Duh Sveti.

Siniša Tumbas Loketić

Kroz veljaču korizmi u susret

Spominjući se četvrtog otajstva radosne krunice, Lemešani su 2. veljače proslavili Prikazanje Gospodinovo kojim se slavi događaj Isusova ranog djetinjstva. Blagdan je to kojim se spominjemo četrdesetog dana po porodu BDM i pohoda jeruzalemskoj crkvi u kojoj je starac Šimun, jedan među rijetkim muškarcima, u naručje uzeo božansko Čedo. Među starima blagdan Svijećnice zove se i Svitlo Marinje kako se blagoslivljaju svijeće koje će se tijekom godine koristiti za obrede krštenja, tijelovske procesije ili koje druge.

Blagoslov grla i podgrljavanje uslijedilo je sljedećeg dana, 3. veljače na spomendan sv. Blaža, biskupa i mučenika čijim blagoslovom i znamenovanjem križa se ishodi zdravlje glasnica i cijelog grla. Svi koji se u ime sveca utječu Bogu zaštićeni su od svake napasti, duševne i tjelesne, kako one koja bi na usta izašla tako i one koja prijeti na usta ući. Toga dana se pred oltar polaže paleta pekarskih proizvoda, med i jabuke na blagoslov koje će vjernici blagovati i tako još jače učvrstiti dobivene milosti po zagovoru liječnika iz grada Sebasteje.

Utorkom, prije Čiste srijede, u Lemešu se slavi sveta misa na čast Presvetog lica Isukrsta koje je trpjelo silne udarce i pljuvanje. **Mária Gyürki** rođ. **Klinovszki** iz Alekse Šantića, inače Lemešanka, pokrenula je slavljenje euharistije na navedenu nakanu najprije u Bajmaku da bi se evo već više od pet godina ista slavila i za oltarom rodne joj župe. Molitva krunice Presvetom licu Isusovu lagano se širi među moliteljima i bit će uvrštena ove godine u pučku pobožnost na lemeškoj kalvariji.

U srijedu, 10. veljače pepeljanjem vjernika, tim činom tj. znakom vjere i nade, započela je korizma, vrijeme triju temeljnih stvari: molitve, posta i dobrih djela. Na isto nas opominje Isusovo protivljenje ponašanju farizeja koji su sve činili zarad publike a ne kako bi njihova djela bila Božjem oku ugodna. Istog dana u znamenitom času, u 15 sati, započeo je obilazak postaja križnog puta na hrvatskom jeziku dok se petkom obilaze stajališta na mađarskom jeziku i tako će biti kroz sve nedjelje korizme.

Blagdanu Lurdske Gospe 11. veljače obradovao se veći broj štovatelja BDM, koji su devet dana uoči blagdana moliti devetnicu. Vršeći je i pripravljavajući se za misno slavlje, spominjemo se svih osamnaest ukazanja Gospe u Lurdu, pokušavajući se poistovjetiti s poniznošću Bernardice i razmišljati koliko je sretna morala biti kada je dočekala toliko puta ugledati lijepu Gospođu i doživjeti da joj bude glasnik.

Željko Zelić

Svjetski dan sakramenta braka

Svake godine, drugog tjedna u veljači, obilježava se Svjetski dan sakramenta braka. Tom prigodom je u župi Marija Majka Crkve dvanaest parova obilježilo svoj jubilej.

Dragom Bogu došli su zahvaliti za 10, 15, 25, 40, 45, 55 i 65 godina braka. Svetu misu predslavio je župnik **Slavko Večerin** uz koncelebraciju vlč. **Dražena Dulića**, a propovijed je održao sin naših jubilaraca **Vinko Cvijin**. Naši jubilarci su: **Šime i Terezija Tikvicki** (65), **Stipan i Kata Mesaroš** (55), **Pajo i Milica Dulić** (45), **Ivan i Kata Knežević** (45), **Ivan i Veronika Cvijin** (40), **Pajo i Marga Skenderović** (40), **Ivan i Marija Kujundžić** (40), **Kalman i Đurđica Crnković** (15), **Srđan i Zorica Svirčev** (15), **Marin i Ivana Kujundžić** (15) i **Pere i Jasmina Crnković** (10). Svojim životom naši ju-

bilarci su nam posvjedočili kako je unatoč poteškoćama i obvezama lijepo biti u braku, živjeti ljubav, radati i odgajati djecu, imati unuke. Iza njih su godine ljubavi, vjernosti, žrtve, predanja. Nakon svete mise je upriličeno skromno čašćenje za sve župljane.

Danica Mlinko

Proslava Lurdske Gospe u Subotici

Na blagdan Prikazanja Gospodinova, 2. veljače, u franjevačkoj crkvi započela je devetnica u čast Gospi Lurdskoj.

Toga datuma ujedno se slavi i Dan redovnika. Svetu misu je predvodio gvardijan samostana **fra Zdenko Gruber** u zajedništvu s drugim svećenicima i redovnicima. Nakon blagoslova svijeća, vjernici su u procesiji iz samostanske kapele s upaljenim svijećama pošli u crkvu. Ovogodišnja Svijećnica slavljenja je i u znaku završetka Godine redovništva, koju je papa Franjo otvorio na Nedjelju Krista Kralja, 2014. godine. Na svetoj misi je propovijedao **vlč. Dragan Muharem**, koji je propovijedao i ostalih dana devetnice. Tema ovogodišnjih razmatranja bio je himan „Sva si lijepa, o Marijo“, koji se pjeva u okviru pobožnosti Lurdske Gospe. Propovjednik je kroz devet

dana tumačio pojedine članke franjevačkog himna u kojem se proteže sva marijanska teologija.

U okviru devetnice slavi se i blagdan bl. Alojzija Stepinca. Kako je ove godine bila Čista srijeda, Stepinčevo se slavilo u nedjelju, 7. veljače. Misu je, već po ustaljenom običaju, vodio **biskup Ivan Pénzes**, koji je govorio o blaženikovim posljednjim danima i njegovoj bolesti. Na misi su sudjelovali i sudionici „Prela sićanja“ koje su organizirali Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“ i Hrvatski kulturni centar „Bunjevačko kolo“.

Na sam blagdan Gospe Lurdske, uz sudjelovanje velikog broja vjernika iz Subotice i okolice, te nakon svečane procesije u čast Gospi, svečano je zapjevan himan Tebe Boga hvalimo, kao zahvalnica za ovogodišnju Devetnicu.

Istovremeno, devetnica je bila i u katedrali Sv. Terezije, na mađarskom jeziku, a zaključena je biskupskom svetom misom na sam blagdan.

Plod ove devetnice također je i nosač zvuka kojeg je izdala Radio Marija, a na kojem su snimljene propovijedi vlč. Muharema. Kupovinom CD-a pomaže se djelovanju Radio Marije. /Zv/

20. obljetnica smrti vlč. Franje Davčika

U župnoj crkvi „Sv. Marka“ u Starom Žedniku, u ponedjeljak 22. veljače, služena je sveta misa u povodu 20 godina od smrti, sina ove župe – svećenika vlč. Franje Davčika.

Dvadeset godina nakon smrti, vlč. Franjo je oko groba okupio svoju obitelj, bliske prijatelje i župljane i ujediniio ih u molitvi. Nakon pohoda grobu, svi su se uputili u župnu crkvu na euharistijsku gozbu.

Svetu misu predvodio je generalni vikar Subotičke biskupije **mons. Slavko Večerin** u koncelecijaciji s **mons. Markom Kljajićem** iz Surčina, **preč. Jakobom Pfeiferom** iz Odžaka, đurđinskim župnikom **vlč. Miroslavom Orčićem**, umirovljenim svećenicima **vlč. Lazarom Novakovićem** i **preč. Željkom Augustinovićem**, te župnikom domaćinom, **preč. Željkom Šipekom**. U prigodnoj propovijedi, mons. Slavko je govorio o svom bratu u svećeništvu, prijatelju i čovjeku, pok. vlč. Franji. Istaknuo je da veličina ovog jednostavnog čovjeka i svećenika proizlazi iz njegova velikoga srca u kome je bilo mjesta za svakoga i njegove poniznosti iz koje je svakodnevno u molitvi nalazio odgovor na pitanje „Tko je za mene Krist?“ Svojim životom je svjedočio i naviještao Krista i njegovu ljubav!

Misno slavlje svojim pjevanjem uzveličao je zbor „Sv. Marka“ pod vodstvom kantora **Nikole Ostrogona**.

Na kraju sv. mise, brat pok. vlč. Franje, **Šime Davčik**, zahvalio je u ime obitelji svima na zajedništvu.

Župnik **Željko Šipek** je pročitao kratak životopis vlč. Franje, te kod mnogih župljanja „probudio“ uspomene na vrijeme provedeno s Franjom, a osobito na svećeničko ređenje i mladu misu koju je u istoj ovoj crkvi služio 15. srpnja 1979. godine. /Ljubica Vukov/

Prisega novog Pastoralnog vijeća

U sklopu priprema za Misije, koje će se održati u župi sv. Lovre od 13. do 20. ožujka, u subotu, 7. veljače euharistijsko slavlje u crkvi sv. Lovre predvodio je **fra Marijan Glamočak iz Vukovara**, a suslavio je **sončanski župnik, vlč. Josip Kujundžić**.

U svečanom ozračju prisegu su položili članovi novoizabranog župnog Pastoralnog vijeća.

U poslijepodnevnom satima fra Marijan je u vjeronaučnoj dvorani župnoga doma održao i prigodno predavanje, kojim je nazočio veliki broj vjernika.

Ivan Andrašić

Korizmene duhovne večeri u Somboru

Duhovni centar oca Gerarda i ove godine organizira Korizmene duhovne večeri ponedjeljkom. Tema ovogodišnjih duhovnih večeri je **Božje milosrđe**.

Prva večer održana je u ponedjeljak, 15. veljače, a predavač je bio karmelićanin otac **Antonio – Mario Čirko**, župnik Župe Uznesenja Blažene Djevice Marije u Remetama u Zagrebu. Govorio je o Božanskom milosrđu kao neiscrpnom izvoru čudesa. Svoje predavanje počeo je pričom o baroknoj slici koja se nalazi u jednoj seoskoj crkvi u Njemačkoj. *To je slika raspetoga Krista, ali na toj slici je i đavao i u ruci mu je podulji list papira s ispisanim ljudskim grijesima. Đavao kao da govori Isusu: 'Vidi kakvi su ti ljudi, evo njihovih grijeha, svi će oni pripasti meni'. Na drugoj strani slike vidi se anđeo. U ruci mu spužva na koju kaplje krv i voda s Isusova probodena boka. I anđeo spužvom briše grijeha na đavoljoj listi. Što je slikar htio reći? Htio je reći da je Isus svojom kralju opravdao sve ljudske grijeha, da nas je pomirio s Bogom, kazao je otac Čirko. Bog je neiscrpivi izvor milosrđa o kome trebamo razmišljati, Bog u kojemu uistinu trebamo prepoznati stvarnost života. Bog neizmjerljivo poštuje našu slobodu, ali kada mu se čovjek otvara, događaju se čuda. Sa svoje strane, dakle, Bog je po Isusu-*

voj smrti i uskrsnuću otvorio prostor za svakoga od nas da imamo put u Nebo, a od svakoga od nas ovisi što ćemo izabrati. Evanđeoska logika uključuje svijest da čovjek to više prima milosti u vlastitom životu, da se u čovjeku što više javlja želja da se on daruje za druge, kazao je otac Čirko, koji je kao svećenik i ispovjednik naveo nekoliko primjera Božijeg milosrđa, gdje se vidi da Bog ne želi da itko propadne i uvijek daje priliku.

/prema. HR, Z. V./

Taizé molitva u Subotici i Novom Sadu

Molitva u duhu Taizéa, ekumenske zajednice u Francuskoj, održana je u Subotici i Novom Sadu.

Molitva u Franjevačkoj crkvi u Subotici održana je u subotu, 20. veljače s početkom u 16,30 sati, a potom je u 17,30 sati uslijedila sv. misa. Iste je večeri u Gradskoj kući održano predstavljanje knjige teologa **Oliviera Clementa** o zajednici Taizé.

Sutradan, u nedjelju, 21. veljače molitva u duhu Taizéa održana je u Novom Sadu, u vjeronaučnoj dvorani župe Imena Marijina, s početkom u 18 sati.

Ovim molitvama prisustvovao je i brat **Richard**. /Zv/

Blagoslov vrtića i grla u Marija Petković Sunčica

Božji blagoslov je nešto jako važno svima koji vjeruju, da uz Njega sve u životu ide lakše i bolje. Takvu vjeru imaju djeca i odgajatelji u vrtiću **Marija Petković Sunčica**. Oni su 3. veljače

pozvali župnika **Andriju Anišića** da im učini dva blagoslova: blagoslov vrtića i blagoslov grla. Brigu o zdravlju i vitaminima smo potpomogli praveći zajedničku voćnu salatu kojom su svi počastili nakon blagoslova.

M. P.

Novi doktor crkvene povijesti Subotičke biskupije

Tijekom 2015. Subotička biskupija postala je bogatija za još jednog doktora povijesti Crkve. Naime, 24. svibnja protekle godine svoju doktorsku disertaciju „Položaj katoličkih Nijemaca u Jugoslaviji između 1918. i 1945. godine“ obranio je na Papinskom istočnom institutu u Rimu vlč. **Károly Orcsik**.

Glavno pitanje na koje je Orcsik tražio odgovor u disertaciji je: kako su se odnosili njemački katolički svećenici i intelektualci u Jugoslaviji u navedenom vremenu spram prodiranja nacističke ideologije. Nakon Hitlerova dolaska na vlast (1933.), među ciljevima vanjske politike Trećeg Rajha bila je i „nacistifikacija“ njemačkih manjina u Europi, odnosno, kod jugoslavenskih Nijemaca, isključivanje svećenika iz društvenog života. Ta nastojanja nisu ostala bez reakcije. Uz dozvolu biskupa Budanovića, rađa se „Vrbaški krug“, kao odjel Katoličke akcije. Markantne ličnosti „Kругa“ bili su Jakob Egerth i Adam Berenz, svećenici iz Apatina, Konrad Schmidt, odvjetnik iz Sombora, Stefan Kraft, evangelički senior i zastupnik Narodne skupštine Kraljevine SHS iz Zemuna, Emmanuel Wethmar, svećenik Münsterske biskupije, i vicerektor Katoličke njemačke misije u Beogradu, te Franz Lech, kateheta u gimnaziji u Novom Vrbasu. Godine 1936. utemeljena je Katolička njemačka tiskovna agencija, čije je poslanje bilo financiranje koordinacije i širenja katoličkog njemačkog tiska u Bačkoj, a kasnije i cijeloj Jugoslaviji. Prvenstveni ciljevi časopisa koji su tiskani u Apatinu, Novom Vrbasu, Beogradu, Odžacima i Prigrjevici bili su evangelizacija, širenje duha katoličke obnove i pro-

midžba rada „Katoličke akcije“. Brojni zapisi svjedoče o aktivnostima njemačkog katoličkog svećenstva i intelektualaca između dva rata. Bačka i Banatska apostolska administratura (na čijim teritorijama su kasnije utemeljene Subotička i Zrenjaninska biskupija), živjele su svoje „zlatno doba“ u tom vremenu. Svojim radom i hrabrošću, njemački svećenici šttili su sugrađane Nijemce od fašističke ideologije, ne bez posljedica po osobnu sigurnost i život. Usprkos tome, nova vlast je 22. studenog 1944. proglasila kolektivnu krivnju Nijemaca u Jugoslaviji, zbog zločina koje su SS vojnici, i brojni Nijemci iz Jugoslavije i NDH, činili protiv partizana i civila u okupiranoj državi. Iako su u našim krajevima bili prisutni samo 250 godina, crkveno, kulturno i ekonomsko naslijeđe podunavskih Nijemaca bogato je do današnjeg dana u svim državama koje su nastale nakon raspada Monarhije.

Vlč. dr. Orcsik rođen je u Senti 1978. Gimnaziju je pohađao u Segedinu, gdje je započeo studij teologije, koji je nastavio pohađati u Rimu na Sveučilištu Gregoriana, kao pitomac Papinskog kolegija Germanicum et Hungaricum. Diplomirao je crkvenu povijest 2002., a za svećenika ga je u subotičkoj stolnoj bazilici zaređio biskup **mons. Ivan Péntzes** 27. lipnja 2004. Magistrirao je na Gregorijani povijest Crkve i kršćansku umjetnost 2005. Bio je župni vikar u župi sv. Ane u Kupusini (2004.-2006.), župnik u župi sv. Stjepana kralja u Svilojevu (2006.-2015.), a 2015. imenovan je upraviteljem župe Pohoda Blažene Djevice Marije u Adorjanu. Predaje povijest Crkve i teologiju ekumenizma na Katehetsko-teološkom institutu Subotičke biskupije, a kao profesor po pozivu, predaje povijest Crkve i kršćansku umjetnost i na master studiju Više teološke škole „Gál Ferenc“ u Segedinu.

Marko Tucakov

Prelo Hrvatske zajednice bračnih susreta

Hrvatska zajednica bračnih susreta priredila je u subotu 23. siječnja prelo u restoranu „Dukat“ pri HKC „Bunjevačko kolo“. Članove ove zajednice, njih oko stotinu, po prvi puta je zabavljao mladi i vrlo talentirani orkestar „Ruže“.

Na početku večeri sve prisutne su pozdravili parovi-domaćini **Sonja** i **Robert Konkolj**, te **Slavica** i **Lazar Cvijin**. Poslije uvodne pjesme „Kolo igra“, kojom po običaju počinju naša prela, izveden je igrokaz **Đule Milodanović** „Kod liječnika“, koji je izazvao obilje smijeha kod gostiju, a koji je izveo podmladak kazališnog odjela HKC „Bunjevačko kolo“ pod vodstvom **Nevene Mlinko**. Prije obilne i ukusne večere-krumpirače, goste je pozdravio i molitvu predvodio **preč. Franjo Ivanković**.

Naravno, i ove je godine bogata tombola obradovala brojne sretnike, zahvaljujući sponzorima. Glavne su nagrade

izvlačene pod posebnim nadzorom preč. Franje Ivankovića, tavankutskog župnika, pa je, kao i prošle godine, glavna tombola otišla u Tavankut! Glavnu nagradu, veliki kotlić za 24 osobe, osvojili su **Ruža** i **Antun Benčik** koji su u sklopu glavne nagrade dobili i voditeljstvo sljedeće mjesečne duhovne obnove, što su oni rado prihvatili.

Veselje je trajalo do kasno u noć uz razdraganost kako odraslih tako i mnogobrojne djece, koja su glavni ukras i počasni gosti ovog prela. /**L. Cvijin**/

Župna prela

Žedničko prelo

Osmo po redu Žedničko prelo, u organizaciji župnog Pastoralnog vijeća, održano je 30. siječnja u dvorani „Kod Zvonka“ u Žedniku.

Na samom početku programa sve goste i sudionike programa u dvorani ispunjenoj do posljednjega mjesta, pozdravili su voditelji **Nataša Vojnić Tunić** i **Matiša Dulić**. Oni su ukratko podsjetili kako su generacije naših roditelja, djedova i baka provodili hladne, duge zimske večeri družeći se sa svojim susjedima, rodbinom, prijateljima. O tim i takvim druženjima mnogi sa sjetom još i danas govore. U središtu tih susreta je bio Čovjek, a ne TV, računalo ili mobitel. Nakon toga, sve nazočne je pozdravio i župnik **preč. Željko Šipek**, koji je blagoslovio zajedništvo i poželio da večer protekne u dobrom raspoloženju, druženju i zabavi.

Naši mladi, **Nataša Vojnić Tunić**, **Matiša Dulić** i **Tatjana Poljaković** su i ove godine priredili i odlično izveli komediju na temu „Piši kako divaniš, čitaj kako je napisano“ te oduševili i nasmijali sve nazočne. Nakon predstave, naši najmlađi skriveni pod maskama prošetali su kroz dvoranu, a oni malo hrabriji imali su ponešto i za reći i pobrali simpatije i izmamili smijeh i pljesak publike. Svako dijete je za trud i hrabrost u nastupu nagrađeno, zahvaljujući sponzoru ZZ „Stovet“.

Poslije naših najmlađih, podijem je prošlo osam prekrasnih djevojaka, koliko ih se prijavilo za izbor za najljepšu prelju. Sve su bile na svoj način lijepe i originalne. Po izboru publike za najljepšu prelju žedničkog prela izabrana je **Marija Pandžić**, prva pratilja, **Katarina Vojnić Tunić**, a druga je **Danijela Siracki**. Zahvaljujući sponzorima, cvjećarnicama „Buket i Paket“ i „Marica“, **Đurđi Dulić** i **Predragu Kuzmanoviću**, sve djevojke su dobile lijepe darove.

Nakon bogatog programa uslijedila je večera, zabava i veselje uz odličnu tamburašku glazbu do duboko u noć. Žedničko prelo je jedinstveno po tome što svaki gost i sudionik programa nosi kući neki dar, a zahvaljujući mnogobrojnim sponzorima tradicija je nastavljena i održana i na ovom, osmom Žedničkom prelu. /**Ljubica Vukov**/

Župno prelo u župi Uzvišenja sv. Križa u Somboru

U župi Uzvišenoga Križa u Somboru 4. veljače održano je župno prelo. Prostor pastoralnog centra bio je mali za sve one koji su željeli doći na prelo. Osim domaćih, došli su župljani iz drugih somborskih župa.

Za dobro raspoloženje bio je zadužen poznati tamburaški sastav *Ravnica* iz Subotice. I ove godine nam je došlo dvadesetak dragih gostiju iz Subotice koji su svojim raspoloženjem, pjesmom i igrom uzveličali veselje. S obzirom na to da se prelo održavalo u četvrtak, u narodu poznatom kao *Debeli četvrtak*, neizbježne su bile krafne. I ove godine se birala najljepša prelja, a ovu titulu je ponijela **Ivana Bogdan**. Veselje je potrajalo do duboko u noć. Red pjesme, red igre i dobra kapljica je učinila da se i ove godine prelo pamti po dobrom provodu i lijepom druženju koje nam je svima veoma potrebno.

Marica Mikrut

Župna pokladna zabava u Sv. Roku

Obiteljski odjel Pastoralnoga vijeća župe sv. Roka organizirao je 31. siječnja Župnu pokladnu zabavu u vjeronaučnoj dvorani. Nazočne su na početku pozdravili župnik **Andrija Anišić**, pročelnik Obiteljskoga odjela **Ladislav Huska** te njegova supruga **Vesna Huska**.

Druženje je nastavljeno uz reviju dječjih maski, podsjećanje na pjesme župljanke **Đule Milodanović** (pjesme su govorili **Lazar Cvijin** i **Željka Zelić**) te kratki ulomak iz njezina igrokaza (odglumili **Bernadica Ivanković** i **Zolika Baka**) te dobru zabavu uz tamburaški sastav „Klasovi“ i nezaobilazne fanke. /**Ž. Z.**/

Zatvaranje Godine posvećena života u Zrenjaninskoj biskupiji

U zrenjaninskoj katedralnoj crkvi sv. Ivana Nepomuka okupili su se redovnici i redovnice pod vodstvom biskupa, koji je i sam redovnik. Tako su u Zrenjaninskoj biskupiji zaključili Godinu posvećena života u predvečerje Svijećnice, 1. veljače. Svečanost je započela procesijom te ulazom redovnica i redovnika s upaljenim svijećama kroz Vrata milosrđa, koja su u Godini milosrđa otvorena na lijevoj strani katedrale. Na misi su sudjelovali učenici dječaćkog zavoda Emaus iz Mužlje, kao i djevojke djevojačkog zavoda Margareta Bogner iz Zrenjanina.

Djevojke su čitale prošnje, dok su momci čitali misna čitanja i doista lijepo pjevali za vrijeme cijele svete službe. Duboko nas je dirnulo svjedočenje sestre **Gizele** koja je opisala svoj životni put. Rođena u Kikindi, konačno je stigla u Zrenjanin i Mužlju, gdje ima odgovornost za nekoliko djevojaka zavoda Margita Bogner, te za svoju bolesnu susestru **Margitu**. Mladi, koji su gotovo ispunili veliku katedralu, pažljivo su slušali njeno izlaganje. Divili su se odlučnosti kojom je uspjela pobijediti tvrdoglavu protivljenje roditelja njenoj odluci, koje je trajalo kroz više godina. Opisala je jedva zamislive poteškoće s kojima su se susretale njene sestre, osobito nakon dolaska vjeri nenaklone vlasti. Njezina čvrsta vjera ju je vodila te je u izmijenjenim prilikama neumorno služila Bogu i bliž-

njemu. Čim su se otvorile mogućnosti, poslije demokratskih promjena 2000. godine, postala je poglavarica djevojačkog internata, gdje se zajedno sa sestrom Margitom svesrdno brinula za duhovni i razumski, tjelesni i materijalni napredak njezinih brojnih šticećnica. Izrazila je također želju da među mladima niknu nova duhovna, redovnička zvanja. Neka Bog usliši njezinu želju.

Na kraju je otac biskup srdačno zahvalio svim nazoćnim vjernicima, mladeži i redovnicima te redovnicama, pohvalivši njihov prilog duhovnom napretku biskupije te izrazio nadu da će se Bog pobrinuti za nova duhovna zvanja. Poslije svete mise je uslijedila zajednička večera, gdje smo mogli izmijeniti svoja iskustva te se tako i duhovno obogatiti.

Janez Jelen i Szószill Kovács

Proslava sv. Agate u Novoj Crnji

Spomendan sv. Agate proslavljen je 5. veljače u Novoj Crnji. Misno slavlje predslavio je **Tamás Masa**, a propovijedao je **Róbert Pastyik**. Suslavili su **Sima Milan**, **Tibor Király**, **József Mellár**, **Emmanuel Tapolcsányi**, **Pál Szemerédi**, **Zoltán Varga** i **Janez Jelen**.

Propovjednik je u propovijedi vješto ocrtao povijesne prilike odnosno neprilike u kojima je živjela sveta Agata. Nije zaboravio spomenuti kako svatko ima svoj životni put te da smo svi pozvani na svetost, svaki u svom staležu: jedni u braćnom životu, drugi u celibatu. Primjer sv. Agate nam pokazuje s koliko žrtava i odricanja se susreće kršćanin ako želi ostati vjeran Bogu i svom uvjerenju. Potaknuo je mlade i sve nas na Božju ljubav, jer tko ljubi Boga i bližnjega svoga, već na zemlji poćinje živjeti blaženi nebeski život. Na kraju svete mise svećenici i vjernici izrazili su svoje šćovanje relikvijama sv. Agate, a djeca su se obradovala prigodnim darovima. Svećenici su se u lijepom raspoloženju družili još i za vrijeme zajedničkoga objeda. Neka Bog poživi ovu složnu zajednicu da tako nastavi i u budućnosti služiti na radost Bogu i ljudima. /*Janez Jelen*/

In memoriam

† **Tomislav Mađarević**

Dana 8. veljače 2016. godine sahranjen je na mjesnom groblju u Srijemskim Karlovcima **Tomislav Mađarević**, uzoran vjernik, dugogodišnji djelatnik u Biskupskom ordinarijatu Srijemske biskupije u Petrovaradinu, koji je preminuo 5. veljače 2016. godine.

Župa Presveto Trojstvo i mještani Srijemskih Karlovaca oprostili su se od Tomislava u ponedjeljak 8. veljače 2016. Obred sprovoda predvodio je na srijemskokarlovaćkom groblju „Doka“ **mons. Đuro Gašparović**, srijemski biskup, u nazoćnosti generalnog vikara Srijemske biskupije **mons. Eduarda Španovića** i svećenika Srijemske biskupije te brojnih mještana Srijemskih Karlovaca i okolice.

Pokojni Tomislav Mađarević bio je dugogodišnji dopisnik našeg mjesećnika *Zvonik*.

Neka mu Božje milosrđe otvori vrata vječnoga života.

Spomendan sv. Ivana Bosca u Mužlji

Mužljanski su vjernici zajedno sa svećenicima na don Boscov blagdan, 31. siječnja, proslavili spomendan ovoga sveca Katoličke crkve. Crkva Imena Marijina bila je ispunjena don Boscovim štovateljima. Misno slavlje predslavio je zrenjaninski župnik mons. László Gyuris, a sumisili su mons. protonotar Jenő Tietze te mužljanski salezijanci: Stojan Kalapiš, Feliks Golob, Stanko Tratnjek, Zoltán Varga, Janez Jelen. Asistirao je đakon Zoltán Sándor.

U propovijedi je propovjednik ukratko prikazao don Boscov život, naglasivši njegov preventivni ili predusretljivi odgojni način. Don Bosco je već kao devetogodišnjak usnio san u kojem je vidio neodgojene i divlje momke koji su se svađali, tukli i ružno psovali. Kad je čuo da psuju sveta imena, nije se mogao suzdržati, nego je skočio među njih i počeo ih udarati svojim sitnim rukama. Budući da su bili jači, nisu se dali, nego su mu dvostruko vratili, pa se sav žalostan i bijesan morao povući. Tada je ugledao lijepu Gospu

koja mu je rekla: „Ne tučom, nego lijepim riječima i uvjerenjem ćeš si pridobiti ove moje sinove.“ Stoga je don Bosco najprije učio mladež radosti, poslušnosti i učenju. Tako je postigao savršenost i svetost on sam, a i druge vodio putem Božjim. Brojne don Boscove obitelji nadahnjuju se na njegovoj duhovnosti: „Daj mi duše – drugo uzmi!“ Stoga je njegova poruka o radu za mladež i s mladeži potrebna i korisna i danas.

Na svečanoj svetoj misi pjevao je i svirao vokalno-instrumentalni zbor „Don Bosko“, a nakon svete mise održan je i kratki koncert. Svetoj misi su nazočila djeca s roditeljima, salezijanski suradnici i drugi vjernici.

Janez Jelen

Događaji i susreti do Korizme

Završetkom blagoslova domova započelo je i drugo polugodište (15. siječnja) u našim školama, time i školski vjeronauk. Prvi ukop u novoj godini u Šatrinčima bio je 16. siječnja, kada je pokopan **Petar Šiket** (57), koji nije nalazio oslonca ni svome oku, ni dahu, sve mu se doimalo nedohvatljivim, ni sebe samog više ne osjeća, put kao da je njegov minuo..., rekao je župnik. Drugu nedjelju kroz godinu, 17. siječnja, slavili smo u tri mjesta (u Šatrinčima s blagoslovom vode) a poruka je bila: *Bog živi s nama naš život, želi nas obdariti, raduje se nama ljudima, svaki čovjek mu je vrijedan. Isus pretvara to što mu mi donosimo, zato je moguće čudo novog vina, nove ljubavi, nove radosti. Sv. Jeronim je rekao za ono što se dogodilo u Kani: „Mi pijemo još danas od toga.“ Biti kršćanin znači biti radostan*, zaključio je župnik. U utorak, 19. siječnja oprostili smo se u Šatrinčima od **Margarite Birinji** (91). Župnik je istaknuo: *Bila je željena i ljubljena. I kad više ništa nije moguće učiniti, blizinom se može toliko toga darovati i čovjeku i Bogu. Znati biti blizu! Htjeti biti blizu! Kako je to dragocjeno.* U jednom danu, 22. siječnja smo se u Šatrinčima rastali od **Terezije Segedi** (88), te u Vrdniku od **Zdenke Vukčević** (73). Obje žene ispratilo je veliko mnoštvo ljudi. U 3. nedjelju kroz godinu, 24. siječnja u Vrdniku je služena sveta misa za pokojnog **Vladimira Grdića** i obitelj **Alekse** i **Anke Petruša**, na kojoj župnik govori o tri važne teme: Riječ Božja – Duh Gospodnji – *Danas a navještaj Božje riječi donosi radost i poziva na slobodu*, rekao je župnik. Slijede dva divna susreta obitelji **Bebić** i **Škoberne** (blagoslov i objed). Na dan sv. Save, školske slave, 27. siječnja, župnik **Blaž Zmaić** kao vje-

roučitelj nazoči zajedničkoj akademiji učenika osnovne i srednje škole u Irigu i osnovne škole u Vrdniku uz zajedničko druženje osoblja škole i gostiju. Župnik je 28. siječnja bio dionik prvog Svetosavskog bala u kongresnoj dvorani banje Termal. Nazočio je i srijemski episkop g. **Vasilije** s pravoslavnim svećenicima. U petak, 29. siječnja župnik u Srpskoj čitaonici nazoči predstavljanju knjige „Život uz dlaku“, autora **Todora Bjelkića**, irškog pjesnika i novinara. Četvrtu nedjelju kroz godinu, 30. siječnja, slavili smo u tri naša mjesta. U Šatrinčima je služena sveta misa za pokojnog **Petra Šiketa**. U dvije filijale (Šatrinči i Dobrodol) uslijedio je blagoslov svijeća i grla.

Prikazanje Gospodnje, 2. veljače slavili smo u Irigu s porukom: *I kad našeg Gospodina susretremo ispunjeno, otvaraju nam se pune oči i reći ćemo: Na ovaj trenutak smo čekali!* Sutradan, 3. veljače slavimo zahvalnu misu uz imendan i rođendan (67) našega župnika, u kojoj slavljenu poručuje: *Dobro je da Isus zna što za njega samog znače odbijanje i ljudska razočarenja.* Župnik 5. veljače uz pravoslavna svećenika nazoči ukopu **Petra Ferarinova** (77), a navečer uz spomendan sv. Agate služi svetu misu za pokojne iz obitelji **Pavliček**. U subotu 6. veljače na spomendan sv. Pavla Mikija i drugova, mč., slavljena je sveta misa uz lijepi broj nazočnih i poruku: *Živjeli su do posljednje dosljednosti to što im je u krštenju bilo položeno. To ćemo i sada učiniti kod krštenja ovoga djeteta.* I bilo je to prvo dijete naše župe za ovu godinu, **Dario Pap** (1). Petu nedjelju kroz godinu slavili smo u dva naša mjesta u vremenu karnevala i maškara. Poruka te nedjelje je bila: *Važan je susret s Bogom. Vjera se ne može živjeti ako u svoju lađu, u samoga sebe, ne primamo živoga Krista, ako njegovoj riječi na povjerujemo iznad svake vlastite spretnosti i mudrosti. /f. f./*

Zajednička izjava pape Franje i moskovskog patrijarha Kirila

U salonu međunarodne zračne luke „Jose Martí“ u Havani, u prisutnosti kubanskog predsjednika Raula Castra i dvaju službenih izaslanstava, papa Franjo i moskovski patrijarh Kiril potpisali su 12. veljače zajedničku izjavu na talijanskom odnosno ruskom jeziku te razmijenili tekstove izjava.

Naš bratski susret održan je na Kubi, na raskrižju Sjevera i Juga, Istoka i Zapada. S ovog otoka, simbola nada „Novog svijeta“ i dramatičnih događaja povijesti dvadesetog stoljeća, upućujemo naše riječi svim narodima Latinske Amerike i drugih kontinenata.

Radujemo se što kršćanska vjera raste ovdje na dinamičan način. Snažan vjerski potencijal Latinske Amerike, njezina stoljetna kršćanska tradicija, utemeljena na osobnom iskustvu milijuna ljudi, zalag su velike budućnosti za ovu regiju, nastavlja se u Izjavi.

Susrećući se daleko od drevnih sporova „Staroga svijeta“, osjećamo posebno snažno potrebu za zajedničkim radom katolika i pravoslavnih, koji su pozvani, s blagošću i poštovanjem, dati svijetu razlog nade koja je u nama (usp. 1 Pt 3, 15).

Svjesni trajnosti mnogih prepreka, želimo i nadamo se da će naš susret pridonijeti ponovnoj uspostavi jedinstva koje je Bog htio, za koje je Krist molio. Neka naš susret nadahne kršćane širom svijeta da mole Gospodina s obnovljenim žarom za puno jedinstvo svih njegovih učenika. U svijetu koji očekuje od nas ne samo riječi, već konkretne geste, neka ovaj susret bude znak nade za sve ljude dobre volje!, poručuju u svojoj izjavi poglavari dviju Crkava.

U našoj odlučnosti da poduzmemo sve što je potrebno da se prevladaju povijesne različitosti koje smo naslijedili, želimo ujediniti svoje napore kako bismo svjedočili Kristovo evanđelje i zajedničku baštinu Crkve prvoga tisućljeća, odgovarajući zajedno na izazove suvremenog svijeta. Pravoslavni i katolici moraju naučiti dati jednodušno svjedočanstvo u onim područjima u kojima je to moguće i potrebno. Ljudska civilizacija ušla je u razdoblje epohalne promjene. Naša kršćanska savjest i naša pastoralna odgovornost ne dopuštaju nam da ostanemo pasivni pred izazovima koji zahtijevaju zajednički odgovor, navodi se u zajedničkoj izjavi Pape i patrijarha Moskve i cijele Rusije.

Naš se pogled ponajprije okreće onim krajevima svijeta gdje su kršćani žrtve progona. U mnogim zemljama Bliskog istoka i Sjeverne Afrike cijele obitelji, sela i gradovi naše braće i sestara u Kristu su potpuno zatrti. Njihove su crkve barbarски opustošene i opljačkane, njihovi sakralni objekti oskrvnuti, njihovi spomenici uništeni. S boli konstatiramo kako se u Siriji, Iraku i drugim zemljama događa masovni egzodus kršćana iz zemlje iz koje se naša vjera prvi put počela širiti i gdje su oni živjeli još od apostolskih vremena, zajedno s drugim vjerskim zajednicama.

Pozivamo međunarodnu zajednicu da hitno djeluje kako bi se spriječilo daljnje protjerivanje kršćana s Bliskog istoka. Dok dižemo naš glas u obranu progonjenih kršćana, želimo izraziti naše suosjećanje za patnju koju trpe vjernici drugih vjerskih tradicija koji su također postali žrtve građanskog rata, kaosa i terorističkog nasilja.

Nasilje u Siriji i Iraku je već uzelo na tisuće života, ostavljajući milijune ljudi bez krova nad glavom i dobara. Pozivamo međunarodnu zajednicu da se ujedini kako bi se okončalo nasilje i terorizam i, istodobno, pridonijelo putem dijaloga brzom ponovnoj uspostavi građanskog mira. Bitno je osigurati veliku humanitarnu pomoć izmučenim osobama i mnogim izbjeglicama u susjednim zemljama, navodi se u Izjavi, u kojoj se poziva na ponovnu uspostavu mira na Bliskom istoku, koji će biti plod pravednosti, tako da se osnaži bratski suživot među različitim populacijama, Crkvama i religijama koje su ondje prisutne, na povratak izbjeglica u njihove domove, ozdravljenje ranjenih i pokoj duše nevino ubijenih.

Sve strane uključene u sukobe poziva se da pokažu dobru volju i sjednu za pregovarački stol. Istodobno se međunarodnu zajednicu upozorava da mora poduzeti sve moguće napore za okončanje terorizma kroz složno, zajedničko i usklađeno djelovanje. Pozivamo sve zemlje koje sudjeluju u borbi protiv terorizma na odgovorno i razborito djelovanje. Pozivamo sve kršćane i sve koji vjeruju u Boga da žarko mole brižnog Stvoritelja svijeta da zaštiti svoje stvorenje od uništenja i ne dopusti novi svjetski rat. Da bi se osigurao čvrsti i trajni mir, moraju se poduzeti posebni naponi oko otkrivanja zajedničkih vrijednosti koje nas ujedinjuje, utemeljenih na evanđelju našega Gospodina Isusa Krista.

Prigibamo glavu pred mučeništvom onih koji, po cijenu vlastitog života, daju svjedočanstvo za istinu evanđelja, birajući radije smrt no odreći se Krista. Vjerujemo da su ti mučenici našeg doba, koji pripadaju različitim crkvama, ali koji su ujedineni zajedničkom patnjom, zalag jedinstva kršćana, ističe se u izjavi.

U Izjavi se zatim ističe nužnost međureligijskog dijaloga „u ovom nemirnom dobu“. Razlike u shvaćanju vjerskih istina, navodi se u tekstu, ne smije sprječavati ljude različitih vjera da žive u miru i skladu. U današnjim okolnostima, vjerski vođe imaju posebnu odgovornost odgajati svoje vjernike u duhu poštovanja uvjerenja onih koji pripadaju drugim vjerskim tradicijama. Potpuno su neprihvatljivi pokušaji opravdavanja zlodjela vjerskim parolama. Nijedan se zločin ne može počinuti u Božje ime, snažno se ističe u Izjavi.

Potvrđujući veliku vrijednost vjerske slobode, zahvaljujemo Bogu za nezapamćenu obnovu kršćanske vjere u Rusiji, kao i mnogim drugim zemljama istočne Europe, gdje su desetljećima vladali ateistički režimi. Danas su lanci militantnog ateizma raskinuti i na mnogim mjestima kršćani mogu slobodno ispovijedati svoju vjeru. Tijekom posljednjih četvrt stoljeća

izgrađene su tisuće novih crkava i otvorene stotine samostana i teoloških škola. Kršćanske zajednice ostvaruju važnu karitativnu i socijalnu djelatnost, pružajući raznolike oblike pomoći potrebitima. Pravoslavni i katolici često rade rame uz rame. Svjedočeći vrijednosti evanđelja oni svjedoče o postojanju zajedničkih duhovnih temelja ljudskog suživota, navodi se u Izjavi.

U tekstu se nadalje izražava zabrinutost zbog situacije u mnogim zemljama u kojima su kršćani sve više suočeni s ograničenjima vjerske slobode, prava na svjedočenje vlastitih uvjerenja i mogućnosti da žive u skladu s njima. Na osobit način uočavamo da preobrazba nekih zemalja u sekularizirana društva, kojima je stran svaki spomen Boga i Njegove istine, predstavlja ozbiljnu prijetnju za vjersku slobodu. Zabrinjava nas trenutačno ograničavanje prava kršćana, ako ne i njihova izravna diskriminacija, kada ih neke političke snage, vođene često vrlo agresivnom ideologijom sekularizma, pokušavaju protjerati na margine javnog života, ističe se u Izjavi.

Proces europskih integracija, koji je započeo nakon stoljeća krvavih sukoba, mnogi su pozdravili s nadom, kao jamstvo mira i sigurnosti. Ipak, pozivamo na budnost protiv integracije koja bi bila lišena poštovanja religijskih identiteta. Ostajući otvoreni za doprinos drugih religija našoj civilizaciji, uvjereni smo da Europa mora ostati vjerna svojim kršćanskim korijenima. Pozivamo kršćane Istočne i Zapadne Europe da se ujedine u zajedničkom svjedočenju Krista i Evanđelja, ta da Europa sačuva svoju dušu koju je oblikovala dvije tisuće godina duga kršćanska tradicija, ističe se u Izjavi.

Skreće se pozornost na tešku situaciju u kojoj se nalaze najsiromašniji, najpotrebitiji i oni koji su pogođeni raznim nećacama dok se istodobno „materijalno bogatstvo čovječanstva povećava“. Ne možemo ostati ravnodušni prema sudbinama milijuna migranata i izbjeglica koji kucaju na vrata bogatih zemalja. Zbog neobuzdanog konzumerizma u nekim razvijenim zemljama postupno se iscrpljuju dobra našeg planeta. Rastuća nejednakost u raspodjeli materijalnih dobara povećava osjećaj da je uspostavljeni međunarodni poredak nepravedan. Kršćanske Crkve pozvane su braniti zahtjeve pravde, poštovanje tradicija naroda i autentičnu solidarnost sa svima onima koji trpe.

Ističući kako je obitelj prirodno središte ljudskog života i društva, u Izjavi se izražava zabrinutost zbog krize obitelji u mnogim zemljama. Pravoslavni i katolici dijele isto shvaćanje obitelji, te su pozvani svjedočiti da je ona put svetosti, koji svjedoči vjernost supružnika u njihovim međusobnim odnosima, njihovu otvorenost rađanju i odgajanju djece, međugeneracijsku solidarnost i poštovanje najslabijih.

Obitelj se temelji na braku, činu slobodne i vjerne ljubavi između muškarca i žene. To je ljubav koja potvrđuje njihovu zajednicu i uči ih uzajamno se prihvaćati kao dar. Brak je škola ljubavi i vjernosti. Žalimo što su drugi oblici suživota postavljeni na istu razinu kao i ova zajednice, dok je ideja očinstva i majčinstva, kao posebnog poziva muškarca i žene u braku, posećenog biblijskom tradicijom, protjeran iz javne svijesti.

U poruci se poziva sve na poštovanje neotuđivog prava na život. Milijunima se djece uskraćuje sama mogućnost da dođu na svijet. Krv nerođene djece vapi Bogu, ističe se u Izjavi.

Širenje takozvane eutanazije dovodi do toga da se starije osobe i bolesni počinju osjećati prevelikim teretom za njihove obitelji i društvo u cjelini.

Mlade kršćane poziva se da ne zakopaju svoje talente, nego da ih iskoriste kako bi u svijetu promicali Kristovu istinu. „Ne bojte se ići protiv struje. Bog vas voli i od svakoga od vas

očekuje da budete njegovi učenici i apostoli. Budite svjetlo svijeta“, ističe se u Izjavi. Papa Franjo i patrijarh Kiril također su pozvali mlade da odgajaju djecu u kršćanskoj vjeri. „Sjetite se da ste otkupljeni visokom cijenom smrti na križu Bogočovjeka Isusa Krista“, navodi se u Izjavi.

Izražava se također zabrinutost zbog razvoja tehnika medicinski potpomognutog rađanja, jer manipulacija ljudskim životom predstavlja napad na temelje ljudskog postojanja, koji je stvoren na sliku Božju. Smatramo svojom dužnošću podsjetiti na nepromjenjivost kršćanskih moralnih načela, utemeljenih na poštovanja dostojanstva čovjeka pozvanog na život, u skladu sa Stvoriteljevim naumom.

Pravoslavne i katolike ujedini ne samo zajednička tradicija Crkve prvoga tisućljeća, nego i poslanje da propovijedaju evanđelje Kristovo u današnjem svijetu. To poslanje podrazumijeva uzajamno poštovanje članova kršćanske zajednice i isključuje bilo kakav oblik prozelitizma.

Nismo konkurenti, već braća, i tom se idejom moraju voditi sva naše uzajamna djelovanja, kao i ona usmjerena prema vanjskom svijetu. Sve katolike i pravoslavne vjernike u svim zemljama poziva se da nauče živjeti zajedno u miru i ljubavi. Stoga je apsolutno neprihvatljivo, ističe se u Izjavi, korištenje nepoćudnih sredstava za poticanje vjernike da prelazak iz jedne Crkve u drugu, uskraćujući im njihovu vjersku slobodu ili njihove tradicije.

U Izjavi se nadalje izražava nada da će susret Pape i poglavara Ruske pravoslavne Crkve pridonijeti također pomirenju tamo gdje postoje napetosti između grkokatolika i pravoslavnih. Izražava se također osuda zbog sukoba Ukrajini koji je već prouzročio brojne žrtve i gurnuo društvo u duboku gospodarsku i humanitarnu krizu. Sve sukobljene strane poziva se na mudrost, društvenu solidarnost i da rade na izgradnji mira. Crkve u Ukrajini se poziva da rade na postizanju društvenog sklada, da se suzdrže od sudjelovanja u sukobu i da ne podržavaju daljnje širenje sukoba.

U suvremenom svijetu, tako raznolikom a ipak ujedinjenom zajedničkom sudbinom, katolici i pravoslavni pozvani su bratski surađivati u naviještanju Radosne vijesti spasenja, svjedočiti zajedno moralno dostojanstvo i autentičnu slobodu osobe. Ovaj svijet, u kojem duhovni stupovi ljudskog života postupno nestaju, očekuje od nas uvjerljivo kršćansko svjedočanstvo u svim područjima osobnog i društvenog života. Veliki dio budućnosti čovječanstva ovisi o našoj sposobnosti da dajemo zajedničko svjedočanstvo Duha istine u ovim teškim vremenima, ističe se u zajedničkoj Izjavi pape Franje i moskovskog patrijarha Kirila. /IKA/

Ptice naših voda

Piše: Marko Tucačkov

U gotovo svim rodovima ptica, a ima ih 23 koje su taksonomi za sada odvojili, nalaze se vrste ili skupine vrsta čiji je život neraskidivo vezan za vodu. Ta vezanost očituje se putem hrane (hrane se vodenim biljkama i životinjama), gniježđenja (gniježde se na vodi, u obalskoj vegetaciji ili na drveću neposredno pokraj vode), mjesta koja pojedine vrste odabiru tijekom migracije za odmor, ishranu, ili pak mjesta na kojima zimuju. Unutar ovoga bogatstva ptičjega svijeta postoje rodovi (velike skupine familija, koje su, opet, skupine srodnih vrsta), koje čine isključivo vodene ptice. To su: norovi (morski gnjurci), veslonoške, rodarice, patkarice i kulici, unutar kojih su, nama mnogo poznatije familije: pataka, gusaka, labudova, roda, čaplji, žličarki, ibisa, galebova i čigri, primjerice.

Od 22 vrste ptica koje se poimence spominju u Bibliji, čak devet vrsta pripadaju skupini ptica koje su svojim životom tijesno vezane za vodena staništa. Doduše, moramo reći da je većina spomenuta u Petoknjžju, naročito u spiskovima nečiste hrane izabranoga naroda. S jedne strane, ptice voda se hrane prilično često hranom koju pronalaze u mulju, te je to razlog ovakve obredno-religijske klasifikacije većeg broja vodenih ptica kod Židova, dok, s druge, razlog mogu biti i druge njihove životne osobine, očevidno ne baš plemenit način života, neugledne boje perja, a kod pojedinih vrsta i zastrašujuće glasanje.

Područje Palestine pripada istom zoogeografskom području na kojem se nalazi i područje Panonske nizine. Makar se po mnogim drugim parametrima, vegetacijskim značajkama i životu svijetu koji naseljava ova dva područja oni među sobom znatno razlikuju, ipak imaju vrlo sličnu faunu vodenih ptica. Upravo iz tog razloga ćemo sve biblijske ptice vodenih staništa i upoznati: one se sreću i u našem podneblju!

Vodeni bik (bukavac, *Botaurus stellaris*) svojim vrlo skrivenim načinom života, u tršćacima, a posebno među suhom trskom i rogozom, vrlo je tajanstvena čaplja, najpoznatija po svojem prodornom i dubokom glasanju, tijekom travnja, svibnja i lipnja. Ono se mnogima čini toliko zastrašujuće da ni

kod nas nisu rijetki slučajevi kada pres-trašeni ribiči tvrde da su sigurno čuli najopasnije biće na svijetu, koje mora u sebi imati nešto zvjersko... u obližnjem tršćaku. Vodeni bik prilično je pouzdan pokazatelj čistih voda.

Najmanje četiri vrste kolonijalnih čaplji koje su gnjezdarice Palestine, gniježde se i kod nas: siva čaplja (*Ardea cinerea*), danguba (*Ardea purpurea*), žuta čaplja (*Ardeola ralloides*) i srebrnasta čaplja (*Egretta garzetta*). Kolonijalnost je njihova zajednička i vrlo upečatljiva značajka: nikada se ne gniježde samostalno, već u manjim ili većim grupama, kolonijama, duboko u trsci, odnosno žbunju, ili pak visoko na drveću.

Iako se kod nas mogu sresti tri vrste labudova, labud grbac (*Cygnus olor*) je baš onaj labud na kojeg prvo pomislimo, daleko najčešći kod nas, i jedini od tri vrste koji kod nas ostaje cijele godine i koji u našem podneblju izvodi mladunce. Iako lijepi i graciozni, labudovi grcpi su sve brojniji, i u cijelom svijetu se smatraju invanzivnom vrstom. Ima ih sve više, a divljim pticama se pridružuju i one koje pobjegnu iz zatočeništva i iz ukrasnih i umjetnih jezera. U Srbiji se gniježdi do 245 parova ove vrste, a u Vojvodini 185-220 parova. Zimi se u našoj zemlji zadržava čak do 2100 ptica.

Kukavica (*Cuculus canorus*) u Vojvodini većinom se gniježdi u tršćacima, pa je stoga možemo svrstati u vodene ptice. Usprkos svojem imenu, prilično je neustrašiva i detaljno i uporno provodi svoju poznatu reproduktivnu strategiju: u čim više gniježda čim više vrsta ptica, smjestiti svoja jaja, kako bi se izbjegle zamorne roditeljske brige.

Kod nas se sreću dvije vrste nesita: kudravi (*Pelecanus crispus*) i bijeli (*Pelecanus onocrotalus*), no, nažalost, u vrlo malom broju, makar prilično redovito. Nekada, prije velikih postotomanskih selidbi naroda, svaka močvara u Vojvodini imala je svoju koloniju nesita, a zaštitari prirode i dalje sanjaju o danu kada će se makar pojedinačni parovi početi i kod nas gniježdititi.

Naše vode blagoslovljeni su izvor života zimi (prezimljavanja) za mnogobrojna jata, naročito pataka a i guski, podrijetlom iz sjeverne Europe i zapadnog Sibira. Zapravo, mi smo za njih „daleki topli jug“, mnogo topliji nego li njihov zavičaj. Na nesmrznutim vodama u Vojvodini zimi se skupi i do 400 tisuća ptica. Kako to znamo? Ornitolozi ih redovito broje!

Vode su možda i najpoznatije popticama koje na njima žive. Neka tako i ostane. Što ih je više, to bolje za naše vode i za nas, koji ih toliko trebamo.

28. 2. 2016.

3. korizmena
nedjeljaIzl 3,1-8a. 13-15; 1
Kor 10,1-6. 10-12; Lk 13,1-9

Isus jasno pokazuje neutemeljenost starog vjerovanja da su nevolje i nesreće Božje kazne. No, sličnih uvjerenja i vjerovanja ima čak i danas. Čak se i sami znamo pitati: Zašto me Bog tako kažnjava? Što sam zlo učinio? Takva i slična pitanja ponavljamo u nevoljama, nesposobni razumjeti otajstvo patnje, tj. logiku kraljevstva Božjega. U tim trenucima nam se zna učiniti kao da Bog više štiti one kojima je dobro i koji su u izobilju od potrebitih, da mu je više stalo do zdravih nego do bolesnih. Mada s jedne strane Isus oslobađa, no s druge vrlo ozbiljno upozorava: svima dolazi kraj – nevažno je hoće li on nastupiti iznenada ili očekivano – potrebno je obratiti se odmah. Tu se znaju javiti dva nesporazuma: dok jednom smatramo da je Bog potrošio svoje strpljenje s nama, drugi put držimo da je njegovo strpljenje beskrajno te će još uvijek biti vremena za promjene. Današnji evanđeoski ulomak nas poučava da vrijeme Božjeg milosrdnog iščekivanja još nije prošlo. On nam daje dodatnog vremena. Kao što je dao još godinu dana za smokvu, tako daje vremena i meni. Potrebno je ovu Božju ponudu uzeti ozbiljno i odlučiti se dok još nije kasno, dok još mogu prihvatiti Božju ispruženu ruku.

13. 3. 2016.

5. korizmena
nedjeljaIz 43,16-21; Fil 3,8-14;
Iv 8,1-11

Dijalog između Isusa i žene iz današnjeg evanđeoskog ulomka jedan je od najdirljivijih momenata Novoga zavjeta. Radi se o svega nekoliko bitnih riječi koje između redova daju nazrijeti nepregledni prostor Božje milosrdne ljubavi. Drhtava očaranost žene koja vidi da je sad već opravdana, tišina nakon žamora razjarenog mnoštva, Isusovo pitanje koje je ne osuđuje nego kao da razbija led ulijevajući toplinu i sigurnost. U Isusu otkrivamo nevino milosrđe koje ne osuđuje, koje gotovo skandalozno razrješuje bez da traži pokajanje. Da, Isus jako dobro zna da se upravo iz besplatnosti oprostjenja, svesrdno primljenog poput luke utjehe, rađa novi život. Nije lako razumjeti i prihvatiti radikalnost Božje ljubavi za nas. Nije istina da je moramo zaslužiti, da je ona razmjerna našim vrlinama. Nije istina da postoje grijesi koji mogu zasjeniti tu Božju ljubav. Sve dok živimo ona nas čeka, ne prestaje vjerovati u nas, bit će sretna da nam izrekne i ponovi: *ni ja te ne osuđujem*. Da, nema većeg poticaja od toga da ustanemo i više ne grijeshimo.

6. 3. 2016.

4. korizmena
nedjeljaJoš 5,9a. 10-12; 2
Kor 5,17-21; Lk 15,1-3. 11-32

Kad je ispriповjedio prisporodbu o izgubljenom sinu – kako je obično nazivamo – Isus je tad ustvari izrekao tko je Otac nebeski. Niti jedan od dvojice sinova nije razumio tko je ustvari njihov otac i kakav je. Iako žive s njim, oni ga ne poznaju. Prvi sin u svojoj zaludenosti sobom i svijetom odlazi od njega. Ostati u kući za njega znači biti okovan, u zatvoru. Kad se pak svjestan svojega grijeha vraća Ocu, mlađi sin se prema njemu nastavlja odnositi kao sluga, te mu govori: *primi me kao jednog od svojih najamnika*. Ali otac u njemu ne gleda grešnika, nego svoga sina. Toj očevoj ljubavi prethodi kajanje, jer on ga ustvari nikada nije prestao voljeti. Stariji sin naprotiv sebe smatra pravедnikom, ali i on se prema ocu odnosi poput slugе, zato veli: *evo toliko ti godina služim*. Otac se međutim i prema njemu odnosi kao prema sinu te mu govori: *sve moje – tvoje je*. Imamo Oca koji nas ljubi, nitko i ništa ga ne može razuvjeriti da nas prestane ljubiti. Dobro je da toga budemo svjesni, uvijek, ma gdje bili, ma gdje zalutali. Ako smo svjesni ljubavi Oca nebeskoga, tada razumijemo njegovu ljubav i prema drugim sinovima i kćerima, našoj braći i sestrama, tada razumijemo što znači ljubav prema bližnjima.

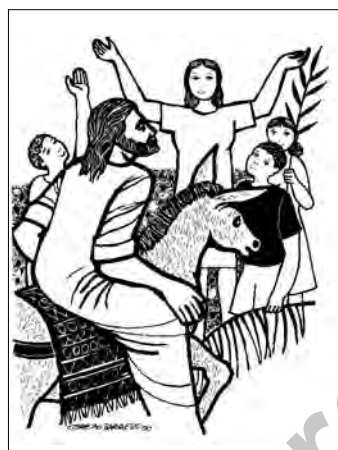

20. 3. 2016.

Cvjetnica

Procesija: Lk 19,28-40;
Misa: Iz 50,4-7; Fil 2,6-11;
Lk 22,14-23,56

Isus je svoj javni život proveo zauzet djelovanjem za dobro ljudi: liječio je bolesne, uzete, gluhe, nijeme, slijepе..., neumorno je propovijedao nužnost obraćenja, te veličinu i ljepotu ljubavi svoga Oca nebeskoga. On je izabrao nekolicinu ljudi da budu s njim. Čak je i Lazara uskrisio i Jairovu kći. Sad evo, kao da je iscrpio svu životnu energiju, dopušta da ga uhite, da ga šibaju, da mu se narugaju, da ga osude i razapnu. Da, to je upravo evanđelje patnje. Ovdje za Isusa patnja preuzima mjesto djelovanja. Zašto? Zašto Isus i ovdje ne preuzima inicijativu? Ta vele mu: *neka sada siđe s križa pa ćemo povjerovati u njega!* Možda zato jer želi vidjeti hoćemo li i mi stati na stranu njegovih mučitelja ili na stranu njegovih učenika. Naš život, promatran iz te perspektive, jest prilika koju nam sam Bog daje da odlučimo i izaberemo: učiniti od svijeta kalvariju bez ljubavi i nade, razapinjući druge u ime moći i pohlepe, ili biti uz Njega uzimajući na sebe svoj križ, oblačeći poput njega pregaču da drugima operemo noge, kako bismo s njim i uz njegovu pomoć svoj život učinili darom ljubavi za druge.

Blažena Kandelarija

(11. kolovoza 1863.+ 31. siječnja 1940.)

- Kći pobožnih roditelja ● znala samo čitati i pisati ● krojačica ● izdržavala obitelj ● služila siromašnima ●
- prosila i šila da pomogne siromašne ● njegovala bolesnike ● osnovala redovničku družbu ● karmelićanka ●
- do smrti služila siromašnima ● do smrti bila oslonjena na Božju providnost ● zaštitnica siromašnih ●
- zaštitnica medicinskih sestara ● zaštitnica dobrotvora ● zaštitnica Venezuele ●

Iz siromašne kuće

Građansko ime ove blaženice ja Suzana Paz Castillo Ramirez, a rođena je 11. kolovoza 1863. godine u gradu Altigracia de Orituco u Venezueli. Njezina je majka bila rođaka vojskovođe i državnika Simona Bolivara, koji se borio protiv španjolske vlasti u Južnoj Americi. Suzanin je otac pomagao bolesnicima. Mati joj je bila pobožna, marljiva i ugledna žena. Dobri su roditelji riječju i prije svega osobnim primjerom odgajali svoju djecu. Nažalost za naobrazbu djece nije bilo dovoljno sredstava. Suzana je naučila samo čitati i pisati. Znala je i šiti. Bilo joj je 7 godina kad joj je umro otac, a 24 kad joj je umrla i mati. Od tada se starala za obitelj. Suzanina posebna karizma bila je služenje siromašnima. S njima je duboko suosjećala.

U službi siromašnima

Kuća Suzanine obitelji nije bila imućna. Kako bi mogla pomagati siromašnima, Suzana je i prosila a dijelila im je i ono što bi zaradila šivanjem. Gospodarske prilike su u njezinom zavičaju bile izrazito bijedne. Malo bogatiji ljudi su se borili među sobom kako bi tako osigurali premoć. I zbog toga je broj siromašnih stalno rastao. Nije bilo liječnika za pomoć siromašnim bolesnicima, koji su zbog bijede nerijetko umirali na ulicama. Stanje je postalo još gore nakon potresa 1900. godine. Onda je došla revolucija i pravi rat. Ponekad je patnike i ranjenike donosila u svoju kuću i tamo im služila. Kad joj je kuća postala pretjesna, uredila je jednu zapuštenu prostoriju, koja se nalazila uz župnu crkvu.

Veliku podršku za svoju karitativnu djelatnost dobila je Suzana 1903. godine od novoga župnika. On je organizirao vijeće te je odlučio osnovati bolnicu, u kojoj je radila i Suzana. Njoj se pridružilo još nekoliko djevojaka. Uz pomoć novoga župnika nastala je udruga djevojaka za službu bolesnima. Družba se raširila po Venezueli. Godine 1910. osnovala je Suzana institut Sestre siromaha Altigracia de Orituco za služenje najsiromašnijima. Osim u bolnici Suzana je dvorila bolesnike i siromašne i u njihovim kućama.

Osnovala redovničku zajednicu

Suzana je 13. rujna 1906. obukla habit Malih sestara siromašnih, te je primila redovničko ime Kandelarija od svetog Josipa. (Ime Kandelarija se veže uz Sviječnicu, jer riječ candela znači svijeća.) Male su sestre vidno napredovale pristupom novih članica. Sestra Kandelarija je 31. prosinca 1910. godine postala prva poglavarica nove družbe. U prosincu 1916. godine položila je sestra Kandelarija vječne zavjete u mjestu Ciudad Bolívar.

Velika ljubav prema patnicima

Majka Kandelarija je željela da sestre u njezinoj družbi budu siromašne, da skromno žive i da ni u čemu ne zane mare siromašne. I zaista, sestre su bile tako siromašne da nisu mogle nabaviti habite. Proseći su došle do potrebnog materijala. Siromašni su sestrama uvijek bili na prvom mjestu. Svoju neiscrpnu ljubav prema siromasima hranile su strogom pokorom.

Blažena je Kandelarija ljubazno i nadasve strpljivo postupala s bolesnima. Govorila je da su siromašni bolesnici Kristovi udovi. Prihvaćala je njegovanje najtežih bolesnika, pa i djevojku koja se bila odala prostituciji. S bolesnima je bila blaga i onda kad su oni bili nestrpljivi i nezahvalni. Posebna je krepost majke Kandelarije bila radost. Uvijek je radosno služila. I od svojih sestara je očekivala takvo služenje. Ljudi su je jako voljeli i držali su je za sveticu. I kad je korila, činila je to s puno ljubavi i u četiri oka. Onima koji su je uvrijedili rado je opraštala i molila se za njih.

Ponizna poglavarica

Kad je postala generalnom poglavaricom, sestre joj nisu htjele dopustiti obavljanje teških poslova. Kandelarija je ipak bez obzira na časnu službu u družbi i dalje u bolnicama obavljala najobičnije poslove oko dvorbe bolesnika. Radila je i u noćnim smjenama. Majka Kandelarija je bila na čelu kongregacije trideset i četiri godine. Dvadeset i dvije godine je kongregacija djelovala kao samostalna zajednica Malih sestara siromašnih iz Altigracia, a od 1925. godine

se ta družba pridružila Redu braće Blažene Djevice Marije od gore Karmela. Družba danas djeluje po imenom Karmelićanke Majke Kandelarije.

Karmelićanka Kandelarija nije mističarka, nije ni učiteljica molitve. Živjela je posve običnim i nadasve jednostavnim duhovnim životom. Život joj je obilježen radom i molitvom. I u najzauzetijem radu oko bolesnika Kandelarija je bila sva posvećena Bogu. Rado je molila one obične kršćanske molitve, a posebno Slava Ocu i Zdravo, Marijo. Govorila je: *Ako Bog ne usliša naše molitve, onda je to zato što to za nas ne bi bilo dobro. Prepustimo Bogu, da nam on koji zna sav naš život daje ono što nam je potrebno.* Kandelarija je bila uvijek skroz oslonjena na Božju providnost. Dubokom odanošću je štivala Raspetoga Isusa i Djevicu Mariju.

Isprošena milost

Posljednjih godina života je puno patila i bolovala. Sve je strpljivo podnosila u svemu podložna Božjoj volji. Puno je molila, da u čas smrti izgovori ime Isusovo. Bog ju je uslišao. Umrla je 31. siječnja 1940. godine nakon što je tri puta izgovorila ime Isusovo. Danas njezina družba ima dvanaest samostana u Venezueli i dva u Boliviji. Na sveučilišnom stadionu u Karakasu, glavnom gradu Venezuele proglašena je blaženom 27. travnja 2008. Tako je Majka Kandelarija postala prva svetica te južnoameričke zemlje.

Govori vam sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, karmelićanin

Milosrdnost Boga (2)

Piše: o. Mato Miloš, OCD, vicepostulator

*Ako me voliš na mene paziš... Paziću na Tebe, na Tvoj posao, na Tvoju milosrdnost. Tvoju ću ljubav vraćati.*¹

U razgovoru s Isusom, o. Gerard pažljivo sluša što mu Isus govori. Isus mu kaže: *Ako me voliš na mene paziš!* Poslušajući Isusa, o. Gerard odgovara: *Paziću na Tebe, na Tvoj posao, na Tvoju milosrdnost, Tvoju ću ljubav vraćati.* Ovim mislima ulazimo na područje Gerardove mistike. Mistika je iskustvo Boga u vlastitoj duši. Ljubav prema Bogu i bližnjemu, podloga je mističnom iskustvu Boga. Gerard ljubi Boga i ne zadržava se samo na tome. On Isusu obećava: *Tvoju ću ljubav vraćati, tako što ću prihvaćati svakog čovjeka s njegovim pozitivnim i negativnim osobinama, pa čak i grijesima. Tvoja ljubav prema meni grešniku tako je neizmjerena da i ja moram biti milosrdan prema svakom ljudskom biću.* Gerard kuša Božju ljubav i milosrđe i to pretiče na svako stvorenje. *Paziti na Isusa, gledati u Isusa* za Gerarda je neopisiva radost: *Isusa vidjeti je takva radost da, kada bi trebalo tisuću godina živjeti i svaki trenutak gorko umirati, još ni onda tu radost ne bi mogli zaslužiti. Pobožni (starac) Šimun je jedanput vidio Isusa, pa je želio umrijeti od radosti.*²

U ovom kontekstu promotrimo definiciju Gerardove mistike: *Mističnim životom živi duša koja je psihički zdrava, koja je ponizna, koja živi s vjerom, pod Isusovim vodstvom.*³ Kratka i jasna definicija Gerardove mistike. Najprije treba biti *psihički zdrav*. Psihičko zdravlje je kriterij za prepoznavanje mističnog života u duši. Treba dobro razlikovati duhove, kako ne bismo olako duševnog bolesnika proglašavali mistikom. Drugi kriterij je *poniznost*. Ponizan se mirno prepušta duhovnom vodstvu. Pa i onda kada ima

neke nejasnoće u pogledu duhovnoga života, ponizno i mirno prihvaća savjete duhovnog voditelja. Treći kriterij je živjeti *živom vjerom, pod Isusovim vodstvom*. Najsigurniji duhovni vođa jest Isus. Kako bismo prepoznali svoga duhovnog vođu Isusa, u duši je uvijek mir, radost, predanje, prihvaćanje žrtve, križa. Mistika nije isto što su i mistični fenomeni, koji obično prate duhovni život, poput viđenja, bilokacija, elevacija, objava. Otac Gerard je vrlo nepovjerljiv i oprezan prema mističnim fenomenima. On slijedi učenje sv. Ivana od Križa, koji ističe teološke kreposti: vjere, ufanja i ljubavi. To su kriteriji ispravnog mističnog života, pod Isusovim vodstvom. *Što*

dozvoliti Bogu da on u nama ostvari svoje učinke koji su uvijek za naše dobro, za našu sreću. Biti u stavu primatelja Božjega dara. *Isusu se sviđa ustrajnost kojom molimo, jer kao što djeca dobivaju hranu, dobit će i (ovu milost) koji je prose. Ako netko učini što je do njega, Bog mu neće uskratiti.*⁸ Tko se za ovozemaljskog života zaputi u avanturu mistike, prema shvaćanju o. Gerarda, bilo da kuša ljubav duboke povezanosti s Bogom, bilo da trpi zbog ljubavi prema Bogu, bilo da djeluje za dobro bližnjih, ili da gori gorljivom ljubavlju, on se oslobađa sebičnosti, svoje volje i slobodan je letjeti k vrhuncima sjedinjenja s Bogom. Da bi se došlo do vrhunca sjedinjenja s Bo-

Sasvim predati volju Bogu, jer to je sveza s Bogom; ako je ova potpuna, sjedinjenje je potpuno. Bog baš samo to čeka da kažemo: evo Ti Bože najveći dar što Ti mogu dati: evo Ti moja volja.

*je duša tijelu, to je Duh Sveti za dušu,*⁴ koja se vjerom, ufanjem, ljubavlju i poniznošću otvara njegovom vodstvu. *Sigurno letim kad po Duhu Svetome djelujem kako bih Isusa zagrlilo.*⁵ U zanosu ljubavi, o. Gerard kliče: *Isuse, primam Te. Primam sve. Ničega se ne bojim, jer ćeš me Ti u svemu ojačati. Zato ni zdrav ni boles-tan nemam odmora u odnosu na ljubav i na vrijeme.*⁶

Prema o. Gerardu sjedinjenje s Isusom se ostvaruje u volji: *Sasvim predati volju Bogu, jer to je sveza s Bogom; ako je ova potpuna, sjedinjenje je potpuno. Bog baš samo to čeka da kažemo: evo Ti Bože najveći dar što Ti mogu dati: evo Ti moja volja.*⁷ Dakle, *volja*, treba htjeti predati se volji Božjoj, lišiti se svoje volje, znači

gom, treba proći kroz razne *tamne noći*. Ako i tada ustraje na tom putu, on je sposoban pridonijeti preobrazbi svijeta i društva, poručuje o. Gerard.

(nastavlja se)

¹ Razgovor s Isusom, 003937.

² Biser mišljenja, 004220.

³ Theologia pastoralis, 003501.

⁴ Biser mišljenja, 004253.

⁵ Isto, 004255.

⁶ Blago duše, 008586, 008587.

⁷ Sjedinjenje s Isusom, 002361. Usporedi, Ivan od Križa, *Uspomina na Goru Karmel*, I. 11, 2,3; *Duhovni spjev*, 22, 5, 3.

⁸ Theologia pastoralis, 003501-02.

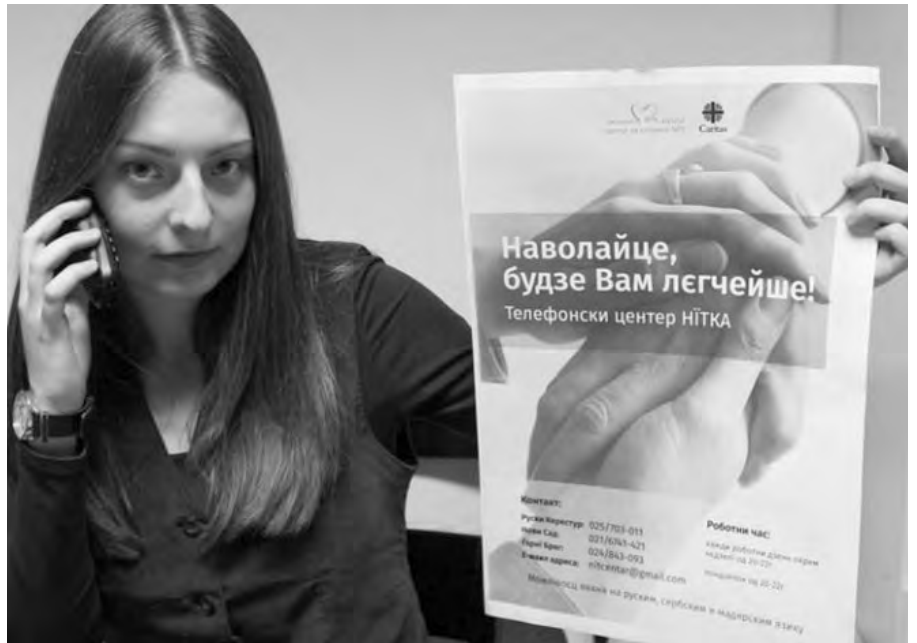
Slušanje kao pomoć

Piše: Marko Tucakov

„Molim te, samo me saslušaj!“ Koliko puta smo samo bili suočeni s jednom od osnovnih ljudskih potreba – da budemo prihvaćeni, makar samo ovako jednostavnim činom: slušanjem! Uz poznatih sedam, slušanje onih koji su u potrebi, sasvim sigurno možemo, uvjetno, nazvati osmim djelom milosrđa. Usmjeravanjem cijeloga čula kojim primamo zvučne informacije, možda više nego ičim drugim u vremenu rasute pažnje u kojem živimo, činimo vrhunsku gestu bratske pomoći i dvanja drugome.

Istraživanja, naime, pokazuju kako doživljavamo više pozitivnih nego negativnih iskustava, ali isto tako i da naš mozak teži da se fokusira na negativne aspekte naših života. Prihvaćamo stvari zdravo za gotovo, i tako nastaju problemi. Koje su posljedice takvog stanja? Postajemo lak plijen za sitne probleme u našem životu: omladinske, obiteljske, staračke, emocionalne, duhovne... Dozvoljavamo im da prevladaju nad nama. A onda? Stres se povećava, a mi nismo sretni kao što bismo zaista mogli biti.

Ovakvo razmišljanje dovelo je skupinu aktivista do osnivanja Cent-

ra za slušanje „Nit“ koji od studenog 2015., u okviru Caritasa Apostolskog egzarhata za grkokatolike u Srbiji, vodi psihologinja **Sonja Vislavski**.

– Centar za slušanje otvoren je s ciljem pružanja psihološko-duhovne podrške svima onima koji su negdje, u nekom momentu zastali, onima koji nisu sretni, koji su usamljeni, koji imaju potrebu da ih netko sasluša, da bude tu za njih i zbog njih – kaže Vislavski. – Također, imamo i one koji su duhovno siromašni, koji imaju novac, imaju sve,

Nek ti ne bude prepreka pomisao da ne možeš ništa učiniti kako bi riješio svoj problem. Kada ga postaneš svjestan, već si učinio svoj prvi korak. A ukoliko ne znaš kuda dalje, mi smo tu da te saslušamo, da ti pomognemo pronaći tvoj put. Ti si BITAN, ne zaboravi to!

a opet nisu sretni. Centar je namjenjen i tim osobama – dodaje ona.

Vislavski kaže kako se često čuje kako su se ljudi zahvaljivali samo na tome što ih je netko saslušao kada im je bilo teško, te da u tome leži i početna ideja Centra.

– Time što pričaš o svojem problemu, već ti postaje na neki način lakše. U današnje vrijeme, naglasak ljudskih djelovanja se stavlja na ekonomske potrebe čovjeka, a one duhovne (poštivanje sebe, ljubav prema drugima, ljubav prema onome što radimo, potreba za po-

Saslušajmo i slušanjem pomozimo braći u nevolji!

Centar za slušanje „Nit“ može se pozvati na brojeve telefona u: Ruskom Krsturu: 025/703-011 (razgovori na rusinskom, srpskom i hrvatskom jeziku od ponedjeljka do subote od 20 do 22 h), Novom Sadu: 021/6741-421 (razgovori na srpskom i hrvatskom jeziku od ponedjeljka do subote od 20 do 22 h) i Gornjem Bregu: **024/843-093** (razgovori na mađarskom jeziku, ponedjeljkom od 20 do 22 h).

Centri „Nit“ mogu se kontaktirati i putem e-maila: nitcenter@gmail.com, kao i putem društvene mreže Facebook.

držkom i iskrenošću) ostaju po strani. Složit ćemo se da je teško kada pored ekonomskih i egzistencijalnih problema nemamo podršku svojih najbližih. Cilj Centra „Nit“ zapravo je pomoći društvu da se podigne na jednu višu, zdraviju razinu, a to možemo postići tako što ćemo biti tu za one koji pozovu, što ćemo ih saslušati, pomoći im da sami pronađu rješenje za svoje probleme uz našu podršku, i pružiti toplinu i osjećaj da su oni ti koji upravljaju svojim životom, a ne obratno – objašnjava voditeljica Centra.

Volonteri

U centru „Nit“ rade volonteri i psiholozi, čije je djelovanje s korisnicima bazirano na pretpostavci da se problemi ljudi mogu rješavati uz pomoć stručnjaka i uz pomoć vjere, a ne na površan način, kada se trudimo da svoje misli skrenemo na nešto drugo, pri čemu nismo razriješili problem, već njegovo rješavanje ostavili za kasnije. Zbog toga je slušanje, putem otvorenih telefonskih linija, anonimno, savjetodavno i usmjeravajuće (na drugu organizaciju). Naime, ukoliko je problem onih kojima je pomoć potrebna, a koji se jave na telefon Centra, mnogo ozbiljniji i zahtijeva djelovanje drugih institucija, kao što je nasilje u obitelji, tada se osoba usmjerava na organizaciju ili instituciju zaduženu za rješavanje toga konkretnog problema.

Korisnici

Korisnici su uglavnom ljudi koje muče zdravstveni problemi, obiteljski konflikti, usamljenost i zbunjenost. U Centru radi 18 volontera koji su prošli psihološku i duhovnu obuku. Oni su diplomirani psiholozi, ali i ljudi s velikim životnim iskustvom. Telefonske linije su otvorene u tri mjesta: u Ruskom Krs-

Centar za slušanje otvoren je s ciljem pružanja psihološko-duhovne podrške svima onima koji su negdje, u nekom momentu zastali, onima koji nisu sretni, koji su usamljeni, koji imaju potrebu da ih netko sasluša, da bude tu za njih i zbog njih.

turu, Novom Sadu i Gornjem Bregu (kod Sente), od 20 do 22 sata svakim radnim danom, osim nedjelje. Dana je mogućnost razgovora na svim jezicima na kojima Caritas djeluje u Vojvodini, a to su srpski, hrvatski, mađarski i rusinski. Centar

je namijenjen svim ljudima, kako vjernicima tako i onima koji to nisu. Tijesno surađuje sa svećenicima Apostolskog egzarchata za grkokatolike i Subotičke biskupije. Ideja Centra je da se osobe koje se javljaju volonterima, ukoliko im je potrebno, upute osobno ili da pozovu nekog od svećenika s kojima Centar surađuje.

Potencijalni korisnici mogu očekivati potpunu anonimnost. Njihovi iskazi, poteškoće i problemi ostaju između njih i volontera. Još više – mogu očekivati toplinu i podršku, koje su često vrlo deficitarne u kompliciranom svijetu i društvu u kojem živimo.

centar za slušanje NIT Caritas

**Nazovite,
biće Vam lakše!**
Telefonski centar NIT

Kontakt:
 Ruski Krstur: 025/703-011
 Novi Sad: 021/6741-421
 Gornji Breg: 024/843-093
 E-mail adresa: nitcentar@gmail.com

Radno vreme:
 svakim radnim danom osim
 nedelje od 20h-22h
 ponedjeljkom od 20h-22h

Mogućnost javljanja na rusinskom, srpskom i mađarskom jeziku

Ljubavna priča koja traje 65 godina

Razgovor vodili: Dragan Muharem i Slavko Večerin

Nesvakidašnja je zgodna razgovarati s bračnim parom koji proslavlja 65 godina bračnog života. Napose u vremenu u kojem prosječno svaki treći brak završi razvodom. Šime i Terezija Tikvicki, rođena Peić, već skoro ni ne pamte život prije nego su se uzeli. Bač Šime u rujnu ove godine puni 98 godina, a supruga Teza je od njega mlađa 11 godina. Oboje potječu s Hrvatskog Majura, a sa salaša u grad su se preselili 1989. godine. Iako u podmaklim godinama i s dugim bračnim stažem, vedra su duha i zdravlje ih koliko-toliko služi. Na nogama su! Djece nisu imali. Ni to ih nije spriječilo da ostanu vjerni zavjetima koje su položili na oltar crkve u Maloj Bosni davne 1951. godine. Doista je nadahnjujuće bilo čuti životnu isповijest ljudi koji su ustrajali unatoč svih poteškoća. Majka Teza je u razgovoru više *divanila* jer bač Šime ne čuje dobro, ali se on u svemu složio sa svojom suprugom.

ćam se kao mlada da su stari znali govoriti – e starosti, al' si teška. I onda sam se mislila, kao mlada, kako može biti starost teška. Ali sad vidim kako je to. Ja se malo teže krećem i pogode me nekad bolesti, ali on, on je živahniji nego ja, iako je stariji. Čvršći je.

Zv: Imate li još koga od rodbine?

□ **Tereza:** Imala sam dva djevera, svekra, zaovu i samo mog *dedu*. U početku smo bili zajedno. Kasnije smo kupili malo zemlje pa sagradili salaš i tamo se preselili. Kaže on meni: sve si mi razvijala od rodbine. Joj, dedo moj, kažem ja njemu, pa mi ni nemamo sad nikog. Ah, kad zaboravi. Ali nije lako, sve koji su nam bili bliski, rodbina, umrli su. Dosta mladih je otišlo, a ostali mi stari. Dat će Bog da i mi izdržimo.

Zv: Sjećate li se kako ste se vas dvoje upoznali?

□ **Tereza:** U ono vrijeme bile su igranke gdje smo se okupljali i na jednoj od njih sam upoznala mog *Dedu* (kako ga od milja zove, *op. ur.*).

Zv: Imate li djece?

□ **Tereza:** Nažalost, nismo imali djece. Da smo imali, ne bi nas morao netko drugi dvoriti. Srećom, jedna žena se brine za nas. Dođe nam pomoći i poraditi što je potrebno. Sje-

Zv: Kako ste ga primijetili?

□ **Tereza:** Ah, pa bio je mlad i zgodan. Ma dobar je on i sad (*smijeh*). Koliko se sjećam, on je meni prvi prišao i tako je počelo. Par mjeseci smo išli zajedno pa se vjenčali. Ali evo, stari smo i sustigle nas godine i sve što ide s njima.

Zv: Kako je tekao život nakon vjenčanja?

□ **Šime:** teško. Sirotinja. Ja ništa, ona ništa. Ali onda malo-pomalo i krenulo je. Dugo godina sam radio na terenu kao dostavljač robe. Bio sam čak i u ratu. Skroz tamo na granici između Belgije i Nizozemske gdje sam bio ranjen pa sam se vratio, ali hvala Bogu, živ. Bilo je svakako, ali eto, izdržali smo.

Zv: Da li se sjećate vašega vjenčanja?

□ **Šime:** Vjenčani smo u Maloj Bosni, pošto smo oboje s Hrvatskog

Majura. Vjenčao nas je, ako se dobro sjećam, vlč. **Lazo Beretić**, koji je tada bio župnik. Tamo smo se i građanski vjenčali.

□ **Tereza:** Sjećam se, kada smo išli na pouku prije vjenčanja, došli smo do župnika koji nam je rekao da ni slučajno ne bude vjenčanje kad i utakmica. Ma vidi ti njega, pomislim u sebi, on se oko sporta brine (*smijeh*). Njegovoj mami je bilo pola godine od sprovoda, tako da nije bilo svirke. Okupila se bliža rodbina na salašu kod mog Dede i na taj način smo proslavili našu svadbu.

Zv: Jeste li imali kakvih kriza u braku? Da li ste rekli nekad: e dosta mi je ovog mog Šime?

□ **Tereza:** Ma ni slučajno! Ne daj Bože! Nismo se svađali, barem ne nešto naročito, nismo se raspravljali, uvijek smo nastojali lijepo i skladno živjeti.

Zv: Pa kako onda ovi mladi danas? Tek što se uzmu, brzo se dogodi i rastava?

□ **Tereza:** Ne znam što da vam kažem, znam kako smo mi. Nismo se

opterećivali koječim, gledali smo da zajedno radimo i gradimo. Mi smo se uzeli da živimo i budemo zajedno, a ne da se rastajemo. Ne mogu vam reći zašto je danas drugačije. Možda su neka druga vremena došla.

Zv: Koliko vam je vjera pomogla u zajedničkom životu?

□ **Tereza:** Mi smo redovno od malena išli u crkvu. Lijepo biciklom sa salaša i svake nedjelje u crkvu u Malu Bosnu. Prije polaska se stavi ručak i nakon mise se zgotovi dok moj Šime namiri krave i svinje. A molili smo i molimo zajedno kod kuće još i sada.

Zv: Da li vam nedostaje život na salašu?

□ **Tereza:** Kako da ne! Ali prošla su ta vremena. Doselili smo u grad jer život na salašu je bio sve teži. Pogotovo kada više nije bilo vlaka koji je prolazio Hrvatskim Majurom. Pa onda je bila problem i struja... Toliko je nekada bilo salaša, a sad je evo svega nekoliko njih ostalo. Narod se razišao. A moj Deda i danas kaže – tvrdoglav je malo – e, da nije vlak ukinut, ne bismo mi došli u varoš. On i

danas pati za salašom. Devet salaša je kadgod bilo tamo oko nas, a sad nema ništa. I eto, došli smo u ovu kuću (u Aleksandrovu, *op. ur.*) u studenom 1989. godine.

Zv: Što biste vi poručili današnjim mladima koji se spremaju za ženidbu i udaju, kako da ustraju?

□ **Tereza:** Da slušaju jedno drugog i da žive složno. Nema tu nekog posebnog recepta. Voljeti jedno drugog i to je to. Ne bih imala ništa drugo kazati, da ne bi rekli – al' je ova pametna, lako je njoj govorit kad je toliko godina braka doživjela (*smijeh*). Uvijek sam govorila – ja moram slušat mojeg Dedu. Pa mi smo u crkvi vjenčani!

Zv: Ove godine u vašoj župi vjenčanja, u Maloj Bosni, slaviti će se bračni jubileji. Da li biste došli i zajedno s drugim parovima proslavili?

□ **Tereza i Šime:** Naravno, vrlo rado. Ako nas Bog poživi! Neki dan je bilo u Šandoru u crkvi, ali ja nisam mogla doći i jako mi je žao zbog toga. Ali voljeli bismo najesen ako nas zdravlje posluži. Dat ćemo i novaca

Proslavljeno proštenje i Dan škole

Na dan sv. Pavla apostola, po kome Biskupijska klasična gimnazija i sjemenište „Paulinum“ nose ime, 25. siječnja proslavljen je Dan škole i proštenje sjemenišne kapele.

Svečanu svetu misu predvodio je i propovijedao na hrvatskom jeziku beogradski nadbiskup i metropolit **mons. Stanislav Hočevar**. S nadbiskupom su misili mjesni biskup **mons. Ivan Pénzes** i segedinski biskup **mons. László Kiss Rigó**, a u koncelebraciji su bili ravnatelj „Paulinuma“ **mons. Josip Miocs** i duhovnik sjemeništa **mons. Marko Forgić**.

Učenici „Paulinuma“ su u kratkom prigodnom programu izveli pjesme, recitacije i instrumentalne točke. Na kraju sv. mise nadbiskup se obratio prije svega učenicima, te ih potaknuo da slijede primjer svetog Pavla, da budu hrabri, marljivi i izdržljivi u pripremi za svoja buduća zvanja. A vjernicima je poručio da budu ponosni na zaštitnika biskupije, gimnazije i sjemeništa „Paulinum“, jedine takve institucije na našim prostorima. Nakon nadbiskupovih riječi, sve goste je pozdravio i ravnatelj „Paulinuma“ **mons. Josip Miocs**.

Dan „Paulinuma“ su uzveličali predstavnici Ministarstva vera **Marko Nikolić** i **Gavrilo Grban**, predsjednik Vojvođanske skupštine **István Pásztor**, generalni konzul Republike Hrvatske **Velimir Pleša**, generalni konzul Republike Mađarske **János Babity**, državni tajnik **Imre Kern**, gradonačelnik Subotice **Jenő Maglai** i savjetnik za obrazovanje **Blaško Stantić**.

Na slavlju su sudjelovali profesori gimnazije, roditelji učenika, dobročinitelji sjemeništa, predstavnici različitih institucija, ravnatelji škola i ustanova i vjernici grada Subotice.

Dan gimnazije „Paulinum“ i proštenje sjemenišne kapele je završen zajedničkim agapeom u velikoj dvorani „Paulinuma“. /MJ/

Škola u prirodi

U školski program uvršten je i program „Škola u prirodi“ s ciljem da učenici provedu u prirodi koji školski sat ili jedan radni dan. Ovakav program je predviđen i u gimnaziji „Paulinum“. Tijekom godine više puta se ide na veliku šetnju, jer biti u pokretu i samo hodanje jako je potrebno onima koji provode život u zatvorenom prostoru.

Škola u prirodi znači da se učenici okupe u jednoj šumi, na jezeru ili na polju i livadi i tamo poblize upoznaju ljepotu i

čari prirode. U Paulinumu je tradicija da nakon prvog polugodišta učenici idu na veliku šetnju ili provode dan u školi u prirodi. Ove godine 30. siječnja proveli smo u paličkoj šumi i na jezeru. Nakon školskog programa otišli smo u crkvu i obavili pobožnost Majci Božjoj. Finim zalogajima, te toplim čajem i sokovima počastila nas je kantoriga i vjeroučiteljica župe **Gabriška Milodanović**.

Rekreacija nam je veoma dobro došla, a još više smo se veselili finim zalogajima, na kojima zahvaljujemo kantorigi Gabriški.

Polugodišnja sjednica

Prema propisima Autonomne Pokrajine Vojvodine, polugodišnja sjednica za profesore i klasifikacija učenika je prije zimskih ferija. U ostalom dijelu Republike, ferije su krajem siječnja. Prema ovoj praksi se ravna i Biskupijska klasična gimnazija „Paulinum“. Ove godine profesori „Paulinuma“ su imali polugodišnju sjednicu 29. siječnja. Sjednicu uvijek vodi ravnatelj škole, a razrednici izvješćuju o uspjehu učenika. Tijekom prvog polugodišta najbolji uspjeh imali su učenici drugoga razreda. Njih slijede učenici prvog, pa trećeg razreda i zatim „četvrtaši“. Polugodišnjim rezultatima profesori nisu baš bili zadovoljni, ali se nadaju i vjeruju da će na kraju godine biti mnogo bolje. Prema latinskoj poslovice, *Non schole discimus* i *Non sufficiens* (Ne učimo radi škole, i Nikada nije dovoljno). U toj nadi započeli smo drugo polugodište.

Dan duhovne obnove

Po završetku prvog polugodišta, 30. siječnja, slijedi dan posvećen duhovnom životu. Rekolekcija, odnosno dan duhovnosti je jako potreban, jer tijekom škole i radnih dana učenici ne mogu dovoljno vremena posvetiti duhovnom životu. Dan duhovnosti znači sabranost, kada se stiče duhovna snaga za nutarnju obnovu. To je označilo i ovogodišnju rekolekciju.

Tijekom dana duhovne obnove prije podne je bila sv. misa pod kojom je rektor sjemeništa držao razmatranje na hrvatskom jeziku, a đakon **Arnold Lukacs** na mađarskom jeziku. U popodnevnom satima, **vlač. Dražen Dulić** je održao predavanje o pobožnostima i o osobnoj molitvi koja je neposredna veza s Bogom i koja daje duhovnu snagu za svagdašnji život i rad.

Godišnje klanjanje u sjemenišnoj kapeli

Želja je Katoličke crkve da po cijelome svijetu u svakoj biskupiji bude svaki dan klanjanje u jednoj crkvi, kapeli ili bogomolji. Svrha klanjanja je da se vjernici u sabranosti mole Kristu, koji se nalazi u Euharistiji, koja daje snagu i život Crkvi.

U Subotičkoj biskupiji je također ustaljeno svakodnevno klanjanje u jednoj župnoj crkvi ili kapeli. Prema rasporedu biskupije, u sjemenišnoj kapeli „Paulinuma“ klanjanje je uvijek 31. siječnja. Toga dana sjemeništarci obavljaju razne pobožnosti i tako se klanjaju Presvetom Oltarskom Sakramentu. Običaj je da se i po razredima ili manjim grupama drže sat klanjanja s posebnim duhovnim pjesmama i molitvama za mlade.

Franjevački samostan u Baču nadomak početka velike obnove

Piše: Marko Tucačkov

Godinu 2015. obilježilo je nekoliko konkretnih koraka u zaštiti Franjevačkog samostana i crkve Marijina Uznesenja u Baču, koji su dugo bili najavljivani. **Fra Josip Špehar**, samostanski gvardijan, koji se, često sam, brine za stoljetno naslijeđe ove naše najstarije sakralne građevine. Inače samozatajan, nije krio, u nekoliko izjavama medijima, svoju radost zvog toga.

– Podizanjem razine ulice i trga na oduzetom samostanskom zemljištu i neplanskom gradnjom, samostan je ostao u rupi, bez drenaže i kanalizacije. Počeo je propadati od vlage. Ipak, sačuvale su ga solidna gradnja i masivnost zidova. Kako nikad nismo uživali naklonost ni crkvenih niti državnih vlasti, nismo očekivali pomoć. Ali, pomoć je stigla i radujemo joj se. U prizemlju će biti otvoren galerijski prostor u kome ćemo izložiti najvrjednije što imamo. A toga imamo mnogo – rekao je jednom prilikom prošle godine p. Špehar.

Projekt „Rehabilitacija Franjevačkog samostana u Baču“ financirat će Europska unija s 890.000 EUR iz programa „Pripreme aktivnosti za zaštitu i obnovu kulturne baštine na konfliktnim područjima Zapadnog Balkana“. U tu svrhu, Delegacija Europske unije raspisala je 27. srpnja 2015. natječaj za izvođača radova. Iako je procedura natječaja završena koncem rujna, još nije službeno objavljeno tko je na njemu pobijedio i tko će provesti planirane radove. Projekt rehabilitacije sastojat će se od: obnove krova, postojećih i izgradnje novih podova, vrata i prozora, izgradnje novog sustava grijanja, postavljanja novog napajanja električnom energijom cijele zgrade i sustava zaštite od požara, obnove fasade (proče-

lja), limarije i ličenja vanjskih i unutarnjih zidova. Infrastrukturni radovi uključivat će izgradnju vodovoda, sustava za odvođenje atmosferske i otpadnih voda i njihovo uključivanje na lokalni kanalizacijski sustav.

U isto vrijeme, Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine 2. srpnja prošle godine usvojila je Prostorni plan područja posebne namjene „Kulturnog predjela Bača“ koju je izradio Zavod za urbanizam Vojvodine, a koji obuhvaća široki prostor čije je središte stari dio Bača. Prema riječima dr. Slobodana Puzovića, pokrajinskog tajnika za urbanizam, „Kulturni predio Bača“, već je na preliminarnoj listi svjetske baštine koju država razmatra za formalni prijedlog UNESCO-u za zaštitu, kao „Drevni Bača s okruženjem“.

– Ovaj planski dokument praktički je osnova za završetak te procedure, odnosno da cijelo područje dobije kategoriju svjetske kulturne baštine s elementima očuvanog okoliša,

kako bi se jedinstveno prirodno i kulturno naslijeđe sačuvalo, unaprijedilo i održivo koristilo, ali i da se privuku sredstva iz međunarodnih fondova namijenjena očuvanju baštine – kazao je Puzović.

Spomenuti mogući upis predjela na listu svjetskog prirodnog i kulturnog naslijeđa UNESCO-a glavni je cilj i dugotrajnog projekta „Stoljeća Bača“ koji vodi Pokrajinski zavod za zaštitu spomenika kulture. Ovaj međunarodni projekt ulazi u svoju desetetu godinu, a sve istraživačke, konzervacijske, edukacijske i prezentacijske aktivnosti usmjerene su i odvijaju se unutar na tri „stupa“ naslijeđa Bača: **Franjevački samostan, manastir u Bođanima i Bačka tvrđava**. U samostanu je restaurirana slika „Posljednja večera“ i održan restauracijski tečaj na fragmentu freske Kristova raspeća površine oko dva četvorna metra, koju su konzervatori Zavoda pronašli 9. veljače 2011. godine.

Literarni natječaj povodom dana o. Gerarda u Godini Božjeg milosrđa

Poštovani vjeroučitelji!

U sklopu proslave dana o. Gerarda Tome Stantića i širenja štovanja prema našem kandidatu za sveca i ove godine organiziramo, četvrti po redu, natječaj za učenike osnovnih škola. Natječaj su raspisali Karmelićanski samostan u Somboru, Vicepostulatura Sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića, karmelićanina i Katehetski ured Subotičke biskupije. Širenje pobožnosti prema našem jedinom kandidatu za sveca, utjecanja za zagovor, upoznavanje i rast s njim, najbolje je započeti od malih nogu, od naših najmlađih generacija. Stoga Vas sve lijepo molim da izdvojite jedan sat školskog vjeronauka ili župne kateheze, te djeci u kratkim crtama predstavite životopis o. Gerarda – što je činio i govorio, te zašto nam je toliko značajno moliti za njegovo proglašenje blaženim i svetim. U ovoj godini spominjemo se 140. obljetnice njegova rođenja i 60. obljetnice njegove smrti, te vam svakako kao dobru pripremu za upoznavanje njegova života preporučamo knjižicu *Ljestve za nebo*.

Trsimo se po primjeru Isusovu, druge više voljeti nego sebe da nas sebičnost ne zavede. Neka se kao zabunimo i zalogaj tuđim ustima pružimo a ne svojim.

o. Gerard Tomo Stantić

Nalazimo se u izvanrednoj jubilejskoj godini posvećenoj Božanskom milosrđu koju je proglasio papa Franjo i u svetom korizmenom vremenu. Poznato nam je da su i o. Gerardu ove teme bile vrlo bliske i drage. U svom životu posebnu je pažnju posvećivao sakramentu

ispovijedi, obraćenju i Božjoj ljubavi, bolesnicima, molitvi i euharistiji. Neka on bude primjer i uzor nama i našim učenicima kako živjeti ovo sveto vrijeme.

Ako nemate knjigu *Ljestve za nebo*, javite se u Katehetski ured gdje katehete mogu dobiti primjerak za školu ili župu kako bi što lakše približili život o. Gerarda Tome Stantića vjeroučenicima.

Zadatak

Ovogodišnji natječaj je literarnog karaktera – djeca trebaju napisati svoje svjedočanstvo pod nazivom „Moje hodočašće“. Nakon što ih upoznate s glavnim karizmama o. Gerarda, te duhov-

nim i tjelesnim djelima milosrđa koje su nam na poseban način zadane za razmišljanje i življenje u ovoj godini, potaknite učenike da opišu svoje iskustvo i posvjedoče o nekom događaju koji su proživjeli. To može biti odlazak na svetu ispovijed, posjet bolesniku, siromašnom ili napuštenom, nekome u potrebi.

Propozicije natječaja nalaze se na plakatu. Gotove dječje radove možete donijeti ili poslati u Katehetski ured do kraja svibnja. Nagrada će i ove godine biti dosta. Djeca će hodočastiti u Somboru 24. 06., a za najbolje će biti organizirano hodočašće u Hrvatsku.

Jelena

Karmelićanski samostan u Somboru, Vicepostulatura Sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića, karmelićanina, Katehetski ured Subotičke biskupije raspisuju:

Literarni natječaj

U Godini milosrđa, upoznajemo se sa životom oca Gerarda

Upoznajemo "glavne" karizme o. Gerarda:

- ISPOVIJED
- MOLITVA
- BOLESNICI
- EUHARISTIJA
- POBOŽNOST MALOM ISUSU
- POSEBNA LJUBAV PREMA MAJCI MILOSRĐA - MARIJI - GOSPI KARMELSKOJ

PO UZORU NA O. GERARDA TRUDIMO SE BITI BOLJI

Pišemo svoje iskustvo:

"Moje hodočašće - posjet bolesniku, siromašnom, napuštenom - čovjeku u potrebi".

Trsimo se, po primjeru Isusovu, druge više voljeti nego sebe da nas sebičnost ne zavede. Neka se kao zabunimo i zalogaj tuđim ustima pružimo a ne svojim.

o. Gerard

Na natječaju sudjeluju vjeroučenici Subotičke biskupije osnovnih škola. Radove treba čitko napisati na papiru ili računalom i predati ih svojim vjeroučiteljima do kraja svibnja 2016. godine. Najbolji radovi bit će nagrađeni i objavljeni u našim tiskovinama te pročitani u karmelićanskoj crkvi u Somboru na Gerardovo, 24. lipnja 2016. godine.

Segmenti baroknog slikarstava u Vojvodini

Piše: *Ljubica Vuković Đulić*

Važan segment crkvenog, katoličkog graditeljskog naslijeđa u Vojvodini pored graditeljskih cjelina i pojedinačnih objekata predstavljaju i enterijeri, unutrašnjost tih objekata, odnosno elementi koji ga ispunjavaju. Neki od tih objekata sačuvali su manji ili veći stupanj autentičnosti, a na nekima su izvedene veće ili manje promjene, dogradnjama, preraspodjelom prostora, dogradnjama, otvaranjem novih otvora, obijanjem originalne žbuke (maltera), a u novije vrijeme i statičkim sanacijama koje su u objekte i njihove enterijere uvele nove, veoma često neodgovarajuće materijale, čija je primjena degradirala ili potpuno uništila podatke o originalnim slojevima. Manje preinake u odnosu na „nepokretne“ elemente enterijera, doživjeli su oni pokretni: oltarne i druge slike ponajprije religijske tematike. Jedan takav, pokretni segment crkvenih enterijera tema je ovoga teksta.

Opremanje crkvenih enterijera oduvijek je predstavljalo izazov za samu vjersku zajednicu u kojoj pojedini objekt nastaje ili se obnavlja, a čiji pojedinci ili grupe njoj i vidno svojim imenom naglašavaju svoje sudionništvo u podizanju ili opremanju pojedinoga vjerskog objekta. Neki od takvih segmenta enterijera katoličkih crkava s područja Vojvodine izloženi su u subotičkom Gradskom muzeju, a odnose se ponajprije na djela, oltarne i druge slike baroknih majstora, koje su nakon oslobođenja Vojvodine od turske vlasti stigle na ovaj teritorij, ili su kao takve od strane crkvenih velikodostojnika ili imućnijih članova vjerske zajednice bile naručene za novosagrađene sakralne objekte. Autorica izložbe **Zsuzsana Korhecz Papp**, restauratorica u subotičkom muzeju, dugi se niz godina bavi sagledavanjem ovih dijelova enterijera crkava na području Vojvodine, a koji se zajednički imenuju kao radovi **bečkih baroknih majstora**. Kako autorica ističe, za dio ovih radova značajno je da su pripadali enterijerima nekadašnjih crkvenih redova s područja ugarskoga dijela Habsburške monarhije, a koji su odredbom Josipa II. ukinuti 1782. Nakon toga njihova je imovina zaplijenjena, potom prodavana na licitacijama, poklanjana siromašnim novoutemeljenim župama, dok je dio radova i naručivan za pojedine novosagrađene župne crkve, te su kao takvi stigli i na područ-

je današnje Vojvodine. Imena slikara majstora Paula Trogera, Wolfganga Köppa, Felixa Leichnra, Kremsera Schmidta, Martina Johanna Schmidta i Huberta Mauera vezuju se za oltarne slike crkava u Čoki, Ečkoj, Petrovaradinu, Adi, Subotici. No, ipak neka od baroknih slikarskih djela koja se nalaze u crkvenim enterijerima i muzejskim zbirkama još zahtijevaju istraživanje kako bi se mogla pripisati pojedinim autorima. Takvo je npr. *Raspeće iz riznice Subotičke biskupije* ili *Sv. Katarina Sijenska prima krunicu* iz župne crkve u Baču. Zaseban segment baroknih slika prikazanih na ovoj izložbi i izložbenom katalogu čine u puku osobito štovane tzv. čudotvorne slike, posvećene štovanju marijanskoga kulta. Sva četiri prikaza: *Gospe pomoćnice* iz Novog Sada i Sremskih Karlovaca, *Snježna Gospa* iz tekijskog svetišta, te *Brnska Gospa* iz Plavne, okrunjena su filigranski izrađenim srebrnim krunama još u 18. stoljeću, a o tome koliko su u puku štovane svjedoče o sliku prikazani brojni zavjetni i zahvalni darovi od srebra.

Osim istaknutog štovanja marijanskoga kulta, u ovome su slikarskom razdoblju, što vidimo i po izloženim konkretnim primjerima, bile popularne teme Isusove patnje i muke te kontemplativni prikazi pojedinih svetačkih likova (sv. Ivan Nepomuk, sv. Antun Padovanski, sv. Ana, sv. Rok...). Izraženi patos, nagi, punački likovi, ili zadjenuti u bogato nabrane draperije i mekih obrisa, karakteristične jake boje, snažni svjetlosni kontrasti i iluzija dubokog prostora karakteriziraju kompozicije ovoga stilskog razdoblja.

Autorica izložbe i kataloga iscrpno se posvetila prikazu pojedinog slikarskog djela, njegovoj autorizaciji, podrijetlu, stilskoj i ikonografskoj analizi, kao i prikazu njegovog općeg stanja, tehnologijama izvedbe te metodama slikanja. Kao poseban ugođaj koji posjetitelj može doživjeti je i restauracija jednoga ovakvog djela uživo, koje autorica izvodi u izložbenoj sali, a koje se može pogledati u subotičkom Gradskom muzeju tijekom ožujka i travnja.

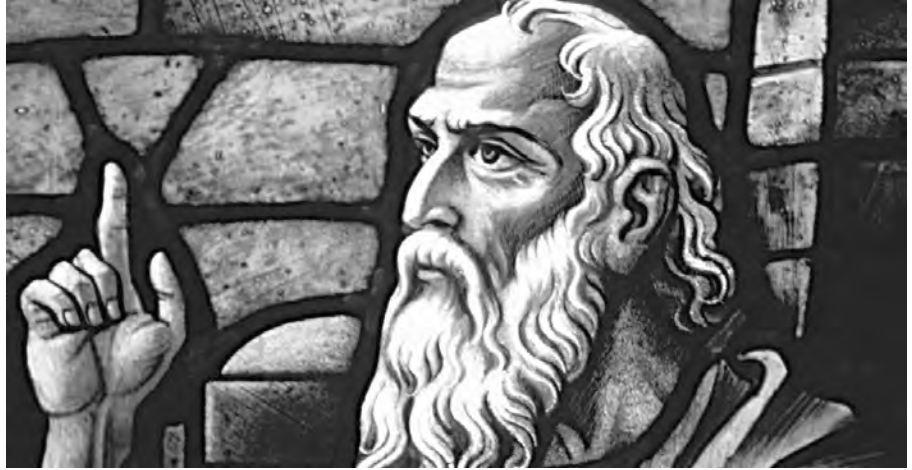
Proroci

(uvodni dio)

Piše: dr. sc. *Trvadar Fehér*

U Bibliji, poslije mudrosnih knjiga dolazi jedna velika cjelina, koja obuhvaća 4 velika i 12 malih proroka. U hebrejskom jeziku se nazivaju „nabi“ – tj. oni koji „govore“ – „navješćuju.“ Hrvatski „prorok“ – „proricati“ ima jaku usmjerenost prema budućnosti: reći nešto unaprijed. „Nabi“ – „prorok“ – ako uzmemo i čitamo njihove spise – daleko je više usmjeren prema sadašnjosti. Izaija, Jeremija, Ezekiel i ostali „opipavaju“ realno stanje između Boga i Izraela, tj. uvijek ocjenjuju sadašnjost: slušaju li narod i poglavari Jahve ili su daleko od njegovog puta. Sjetimo se samo slučaja Urije, kako prorok Natan odmah reagira i šalje Božju poruku teškom grješniku, kralju Davidu (II. Sam 12 pogl.). Prorok uglavnom ne gleda budućnost, nego sadašnje stanje čovjeka. Zašto? Jer Jahve ne želi da njegovo stvorenje ostane u svom životu bez putokaza. I ovo je jedinstveno u povijesti naroda. Nigdje nije bilo proroka, osim u Izraelu.

Ovaj pokret ima korijene u negativnim i pozitivnim događajima. Njihovo vrijeme obuhvaća oko 600 godina pr. Kr. Počeci su u tami, možda bismo mogli izdići Samuela, koji je djelovao u drugoj polovici 1100. godine, i proročki glas čujemo sve do poslije Babilonskog sužanjsva, do IV. stoljeća, zatim nestaje. Zašto su se pojavili? Jahve je činio prva djela: Izabrao Mojsija, izveo Izrael iz Egipta, vodio kroz pustinju, i na kraju uveo u Obećanu zemlju. U takvim događajima je bilo lakše vjerovati Bogu, mada je SZ pun različitih buna protiv Jahve. No, u Izraelu se stabilizira stanje i naglasak se s velikih čuda prebacuje na ponašanje pojedinca i zajednice. Bog je učinio svoje: oslobodio ih iz ropstva, dao prostor, zemlju za život. Pod kraljevima se trebala pojaviti ljudska zahvala prema Jahvi: „Ispunilo se božansko obećanje, postigli smo slobodu!“ Takvo egzistencijalno stanje obvezuje svaki novi naraštaj: dužni su u duhu – dan za danom – oživljavati osjećaje zahvale prema

Jahvi i tako živjeti. Ovo nije izostalo: ljudska nestabilna narav, subjektivnost misli i osjećaja dovela je Izrael sve do tuđih božanstava i nedoličnog ponašanja prema bližnjemu i prema Bogu. Proroci se pojavljuju na početku takvog otuđenja. To je negativni uzrok njihovog djelovanja: moraju osuđivati zlodjela od kralja do malog čovjeka i posredovati Božje riječi opomene. Pozitivni uzrok je daleko jači: Izrael ima stalno iskustvo Božje blizine. Svejedno je da li grdi, čak i kažnjava Svevišnji, ali On – kao roditelji – stalno stoji vidljivo pored svoga naroda. Proroci su živi dokaz da Jahve voli svoje i stalno im pokazuje put života. Dok ostali narodi uzalud pozivaju svoja božanstva – primjer Ilije i slugu Baala (I Kralj 18,20-37) – dotle je Izrael u stalnom dijalogu s njim, jer po prorocima odmah dolazi uputa, svjetlo čovjeku, bez obzira da li ga slušaju ili ne. Prorok je ujedno i znak da se može živjeti ono što Jahve traži. Ima takvih koji djeluju samo nekoliko mjeseci, ali je većina svojim životom, pa čak i krvlju, zapečatila vjernost Bogu.

U ovom smislu proroci su predlika kršćana. Ali ima jedna velika razlika: njihov glas je nestao. Zašto? Unatoč proročkim zajednicama, koje su činili njihovi učenici, proroci su bili veliki samci: vrlo jaki karakteri, ali samci. Oni se izdižu iz mnoštva, ali smrću nestaje njihov primjer i blijedi kroz stoljeća. To je čovjekova sudbina...

Bog je htio primjer, koji uvijek živi. Zato je preokrenuo logiku čovjeka: ne ide stvorenje k Bogu, nego Bog dolazi k čovjeku. Proroci su zanijemjeli jer su trebali dati mjesto Isusu koji savršeno izvršava Očevu volju, i to u zajednici koju je On stvorio, tj. u Crkvi. Isus Krist nije samo trenutak ljudske povijesti: u svojoj žrtvi na križu ostavio nam je beskrvnu žrtvu – sv. misu. Svako sjedinjenje s njim u pričesti produbljuje odnos vjernika i Boga. Odnosno, izaziva zahvalu u svagdanjim djelima – sada više ne zbog Izlaska iz Egipta već zbog utjelovljenja druge Božanske osobe. Kršćanska zajednica, Crkva, iz dana u dan, ne samo po riječima, nego u sakramentalnom jedinstvu sa svojim Bogom ostvaruje zahvalan život, tj. u prisutnosti Isusa Krista provodi i ostvaruje svako svoje djelo. Bog više nije neki trenutak objave, nego stalno prisutna stvarnost, i ne po riječima, nego u realnom djelovanju sakramenata u srcu stvorenja, a poslije po rukama vjernika. Proroci su divan primjer odanosti, ali katolik je ostvarenje daleko dublje stvarnosti: zajedništva Boga i čovjeka. Vjernik – u najdubljem smislu – postaje prorokom: njegova djela govore da je Bog prisutan na zemlji, jer u zajednici, i u njegovoj osobi, utjelovljeni Isus djeluje. Taj glas ne može zašutjeti, jer kršćanin – noseći u sebi Uskrsloga – postaje živim Božjim glasom.

Godina milosrđa (3)

Crkva u svijetu želi biti znak Očeve ljubavi

Piše: o. Mato Miloš, OCD

Prva je istina Crkve Kristova ljubav. Crkva je služiteljica te ljubavi i posreduje tu ljubav ljudima: ljubav koja oprašta i izražava se kroz sebedarje. Zato, gdje god je Crkva prisutna, ondje mora biti vidljivo Očevo milosrđe (Lice milosrđa, 12).

Papa Franjo želi da živimo ovu Godinu milosrđa u svjetlu Isusovih riječi: *Budite milosrdni kao što je Otac vaš milosrdan* (Lk 6,36). Ovaj Isusov poziv je vrlo zahtjevan, ali i bogat radošću i mirom. Isusove riječi upućene su svima onima koji hoće slušati njegov glas. Jako je važna ova riječ *slušati*. Bombardirani smo sa svih strana novostima i svakodnevnim događajima te nemamo vremena *slušati*. Nemamo vremena slušati glas Gospodinov koji govori u skrovitosti našega srca. Potrebno nam je oduprijeti se bombardiranju vijesti i novosti mass medija, vratiti se *slušanju* Božje riječi. Tako ćemo biti sposobni za milosrđe i usvojiti ga kao vlastiti način života. Ako nam je Sveto pismo na policama već dobro prажnjavo, uzmimo ga, obrišimo prašinu, otvorimo ga i posvetimo se čitanju i *slušanju* Božje riječi.

Čitanje i slušanje Božje riječi pripravit će nas za hodočašće, koje zauzima posebno mjesto u Godini milosrđa. Kršćanin je putnik, hodočasnik, koji hoda prema željenom cilju, a to je vječnost. No, na tom putu imamo postaje, gdje se zadržavamo, malo odahnemo, odmorimo, skupimo potrebnu energiju za nastavak hoda prema cilju. Hod, hodočašće, kojeg trebamo poduzeti, znak je da je milosrđe također cilj kojemu trebamo prispjeti i koje zahtijeva predanost i žrtvu. Hodočašće je poticaj na obraćenje. Hodočašće u Rim i pohodom četiriju bazilika, kao i hodočašće u katedralu naše biskupije ili koje Svetište što će ga pojedini biskupi označiti u svojoj biskupiji, u kojima su također otvorena Sveta vrata, valja nam proći prepuštajući se milosrđu Božjemu trudeći se biti milosrdni prema drugima kao što je Bog milosrdan prema nama. Stoga se preporuča prije hodočašća u Rim, u koju katedralu ili Svetište, da se najprije pomirimo s Bogom i

bližnjima. Ili da se na svetim mjestima ispovjedimo gdje će biti na raspolaganju mnogi svećenici. Samo tako ćemo iskusiti Božje milosrđe i bit ćemo darovatelji milosrđa svojim bližnjima.

Pobudnicom *Lice milosrđa*, papa nas poziva na temeljiti ispit savjesti. Upućuje nas da svoj ispit savjesti načinimo prema evanđelju (Lk 6,37-38): ne suditi i ne osuđivati. Želimo li sami izbjeći Božji sud, ne smijemo osuđivati svoga brata i sestru. Našim pogrešnim sudom o drugima zadržavamo se na površini osoba s kojima živimo. Bog gleda u dubinu duše svakog čovjeka. Veliku štetu činimo riječima kada s osjećajima ljubomore i zavisti prepričavamo tuđe pogreške, radimo iza leđa svoga brata i sestre, predstavljamo ga u lošem svjetlu, potkopavamo njegov ugled svojim ogovaranjem. Isus kaže: *Ne sudite i nećete biti suđeni* (Lk 6,37-38). Pokušajmo otkrivati ono što je dobro u svakoj osobi ne dopuštajući da osoba trpi zbog našega pristranog suda i pretpostavki da baš sve znamo o njoj. Isus kaže da trebamo oprostiti svome bližnjemu. Traži da budemo oružje oprostjenja jer smo i mi sami prvi primili Božje milo-

našu katedralu ili koje Svetište, pripravimo se ispitom savjesti, pomirimo se s Bogom i s bližnjima, te u sakramentu svete ispovijedi zadobijmo oprostjenje. Tada će naše hodočašće imati smisla, inače će se pretvoriti u puki turizam nakon kojega ćemo se vratiti još nemirnijima i nesretnima. Osim na naše bližnje, na one pokraj nas, trebamo također misliti i na one daleko od nas. Koliko situacija nesigurnosti i patnje u današnjem svijetu! Svakog dana gledamo nepregledne kolone izbjeglica, čiji se glas slabo čuje jer je zagušen ravnodušnošću moćnika i onih koji siju rat. Papa Franjo nas poziva da *otvorimo svoje oči da vidimo bijedu ovoga svijeta, rane tolike braće i sestara lišenih dostojanstva i prepoznamo da smo dužni čuti njihov vapaj u pomoć* (*Lice milosrđa*, 15). Uzmimo svoj molitvenik i pronađimo u njemu tjelesna i duhovna djela milosrđa. Tjelesna: gladna nahraniti, žedna napojiti, siromaha odjenuti, stranca primiti, bolesna dvoriti, utamničena pohoditi i mrtva pokopati. Posegnimo i za duhovnim djelima milosrđa: dvoumna savjetovati, neuka poučiti, grešnika pokarati, žalosna i nevoljna utješiti, uvredu oprostiti, nepravdu strpljivo podnositi i za

Budimo velikodušni prema svima, znajući da Bog izljevava svoja dobročinstva na sve nas veliko darežljivošću. Prepustimo sud o drugima Bogu kojemu se ne može ništa sakriti. Ako dakle, želimo počiti na hodočašće u sve četiri bazilike u Rimu, ili pak na hodočašće u našu katedralu ili koje Svetište, pripravimo se ispitom savjesti, pomirimo se s Bogom i s bližnjima, te u sakramentu svete ispovijedi zadobijmo oprostjenje.

srđe. Budimo velikodušni prema svima, znajući da Bog izljevava svoja dobročinstva na sve nas velikom darežljivošću. Prepustimo sud o drugima Bogu kojemu se ne može ništa sakriti. Ako dakle, želimo počiti na hodočašće u sve četiri bazilike u Rimu, ili pak na hodočašće u

žive i mrtve Boga moliti. Uz to, dobro pročitajmo evanđeoski odlomak (Mt 25,31-45). U svakome od tih *najmanjih* prisutan je sam Krist. U tome se odražava vidljivo lice Božjega milosrđa. Ne zaboravimo ni riječi sv. Ivana od Križa: *U predvečerje svojega života bit ćemo suđeni po ljubavi!*

Čovjek koji je zapalio svijet

Piše: s. Blaženka Rudić

Gradić Caleruega utonuo je u noćni mir i san. Samo mjesec bdije, nebom putuje i zaviruje kroz prozore. Upravo se zaustavio iznad kuće plemića Felixa de Guzmána. Točnije, gleda njegovu mladu ženu Ivanu od Aze koja se upravo probudila zbog neobičnog sna. Usnula je kako u svojoj utrobi nosi psića s bakljom koji želi zapaliti čitav svijet. Tako kaže pobožna legenda o sv. Dominiku.

Obitelj svetaca

Sv. Dominik rođen je oko 1170. godine u Caleruegi, u španjolskoj pokrajini Kastilji. Rođen je u obitelji svetaca. Otac Felix proglašen je Slugom Božjim. Majka Ivana imala je brata svećenika koji je odgajao Dominika. Ona se časti kao blaženica. Felix i Ivana imali su tri sina: Antonia, Manesa i Dominika. Sva trojica su postali svećenici. Antonio je bio cistercitski redovnik i proglašen je Slugom Božjim. Manes je postao dominikanac u Redu svoga brata i proglašen je blaženim. Sv. Dominik zablistao je najsjajnije među njima, kao što je majka vidjela u zvijezdi na njegovu čelu nakon rođenja. Zvijezda je ujedno značila i sjaj istine čiji će gorljivi propovjednik Dominik postati. Zato su baklja, pas i zvijezda simboli po kojima prepoznamo sv. Dominika na slikama.

Roditelji su odgajali svoje sinove u vjeri i pobožnosti. Dominik vrlo rano pokazuje smisao za žrtvu i odricanje. Još u djetinjosti dobi majka povjerava njegov odgoj svome bratu svećeniku kod kojega je ostao do svoje četrnaeste godine. Nakon toga odlazi u Palenciju na studij filozofije i teologije. I kao student pokazao je milosrđe i sućut prema potrebnima. Kad je u Španjolskoj zavlada glad, prodao je svoje pergamente iz kojih je studirao i koje su vrijedile mnogo u ono vrijeme, govoreći: Ne mogu učiti iz mrtvih koža dok živi ljudi umiru od gladi. Osnovao je neku vrstu ubožnice, a njegov primjer slijedili su mnogi profesori i studenti.

Njegova pobožnost, učenost i razboritost privukle su pažnju biskupa Diega i primljen je među kanonike u katedrali u Osmi. Za svećenika je zaređen 1194. godine, te je postao superiorom.

Vrijeme je provodio u molitvi, studiju i razmatranju Božje riječi. Dominik gotovo da i nije izlazio iz kruga samostana. Privlačio ga je monaški način života i duhovnost oca monaštva Kasijana. U molitvi se zauzimao i vapio za sve ljude, osobito za grešnike.

Otkriće poziva

Godine 1203. Dominik i biskup Diego putovali su u Dansku dogovoriti vjenčanje sina kralja Alfonsa VIII. i danske princeze. Tada su otkrili pustoš koju je izazvalo katarsko ili albigenško krivovjerje. Gostioničar kod kojega su odsjeli također je bio krivovjerac. Dominik je s njime razgovarao cijelu noć i vratio ga na put prave vjere. Ovo putovanje i otkriće pravog vjerskog stanja među narodom rasplamtio je u Dominiku želju za propovijedanjem istine. Tada su samo biskupi imali vlast propovijedanja.

Pri povratku iz Danske biskup Diego i Dominik pošli su u Rim. Tražili su dozvolu od pape Inocenta III. da mogu poći propovijedati Kumanima. No, papa im nije to dopustio, nego su se trebali vratiti u svoju biskupiju i propovijedati hereticima. Papa je već prije slao svoje izaslanike koji su pokušavali suniti krivovjerje, ali nisu imali uspjeha. Trebalo je živjeti u siromaštvu kao što su živjeli krivovjerci. Dominik je nastojao ići tim putem. Za njega je rečeno da je živio kao krivovjerac a naučavao je kao Crkva.

Godine 1206. Dominik je u Prouilleu okupio skupinu žena i djevojaka koje su se obratile s krivovjerja i dao im utočište. One su se posvetile molitvi i dobrim djelima. To je bio prvi samostan Reda i prva zajednica klauzurnih (zatvorenih) dominikanki.

Nakon smrti biskupa Diega 1207. Dominik je nastavio propovijedati, a svoju zamisao o osnivanju zajednice redovnika koji bi bili posvećeni propovijedanju ostvario je desetak godina kasnije.

U travnju 1205. godine Dominiku se pridružuju prva braća u Toulousi koja polažu zavjete. Te godine održavao se IV. lateranski sabor i Dominik je pratio biskupa Fulka. Iskoristio je priliku i

zamolio papu Inocenta III. da odobri Red. Papa je predložio da zajednica uzme neko već postojeće pravilo, a biskup neka im dodijeli jednu crkvu. Po povratku iz Rima Dominik uzima Pravilo sv. Augustina, a biskup im dodjeljuje crkvu sv. Romana. Papa Honorije III. konačno je potvrdio Red bulama od 22. prosinca 1216. i 21. siječnja 1217. Još za Dominikova života Red je doživio svoj procvat, jer je hrabro slao svoju braću na poznata učilišta.

Osim što je bio veliki propovjednik, sv. Dominik je bio i veliki molitelj i pokornik. Svoj život prinio je kao žrtvu za spasenje duša. Životopisci govore da je sv. Dominik danju propovijedaó, a noću molio. Razgovarao je s Bogom u molitvi, a s ljudima o Bogu. Bio je vrlo uravnotežen u svojim raspoloženjima, ali vrlo sućutan prema potrebnima. Dok je molio i slavio svetu misu često je plakao, osobito zbog grešnika i vapio za njihovo spasenje.

Sv. Dominik je umro 6. kolovoza 1221. u Bologni u 51. godini života, gdje je i pokopan. Trinaest godina kasnije, 1234. godine, papa Grgur IX. proglasio ga je svetim.

Veliko prelo 2016. u Subotici

Veliko prelo, koje su skupa organizirali Hrvatski kulturni centar *Bunjevačko kolo* i *Pučka kasina 1878.*, okupilo je 30. siječnja oko 250 gostiju u velikoj dvorani *Bunjevačkog kola*.

Ovu tradicionalnu manifestaciju otvorili su članovi folklornog ansambla Centra, a potom je otpjevana i prva preljaska pisma *Kolo igra, tamburica svira*, iz davne 1879., čije je stihove napisao **Nikola Kujundžić**, a uglazbio **Stipan Mukić**. Dvoranu je krasila „živa slika“, kojom je dočarano nekadašnje obiteljsko prelo.

Goste su u ime organizatora pozdravili predsjednik HKC-a *Bunjevačko kolo* **Marinko Prčić** i predsjednica Organizacijskog odbora *Velikog prela* **Ružica Šimić**. Prelo je otvorio gradonačelnik Subotice **Jenő Maglai** naglasivši važnost održavanja ovakve manifestacije iz godine u godinu jer ona jača zajednicu, učvršćuje je te jača potrebe našeg društva da se tradicija, običaji moraju očuvati. A samo na taj način možete sačuvati svoju samobitnost i graditi svoju budućnost. Ova godina će biti godina puna izazova. Mislim da je ovdje u Subotici hrvatska zajednica sve jača, i ja se nadam da će u tom smislu, ovo prelo, a i događaji koji će se dogoditi, donijeti boljitak i osnažiti hrvatsku zajednicu, rekao je Maglai.

Tradicionalno, proglašene su i tri najbolje pjesme s natječaja za „najlipču preljsku pismu“. „Najlipčom“ je proglašena pjesma **Stipana Bašića Škarabe** *Zasvirale stare tambure*, druga nagrada pripala je s. **Blaženki Rudić** (*Upisano u vrimentu*) a treća **Željki Zelić** (*Povratak*). Organiziran je i izbor za „najlipču prelju“. Titula najljepše pripala je **Ivani Dulić**, a „pratilje“ su **Jovana Babić** i **Maja Ivković**. Za dobru zabavu, koja je trajala do kasno u noć, pobrinuli su se ansambli *Biseri* i *Hajo* iz Subotice. Organizirana je i tombola, na kojoj je glavna nagrada bila – bicikl. /Zv, HR/

Veliko bunjevačko-šokačko prelo u Somboru

U Hrvatskom domu u Somboru, 6. veljače HKUD **Vladimir Nazor** organizirao je 82. Veliko bunjevačko-šokačko prelo.

Skupili se gosti sa svih strana, oni iz grada, okolnih salaša, a došli su i gosti iz Hrvatske. I tako već 82 godine. Za redom. Nit koja traje, kao poveznica svih Hrvata iz Sombora i okolice. A dvorana Hrvatskog doma puna gostiju. Svih generacija. Stariji gledaju i uspoređuju s prelima iz njihove mladosti, ali usprkos godinama ne odolijevaju da se uhvate u Veliko bunjevačko kolo. Oni mlađi uz njih. I tako u susret stotoj obljetnici prela. A u onom službenom dijelu programa smje-

njivali su se na pozornici gosti iz Hrvatske KUD *Vinica* iz Vinice u okolici Varaždina, te domaćini – *Nazorovi* foklorasi i pjevači. /prema: HR, Z. V./

Prelo sićanja

Prelo sićanja, poznato po tomu što su svi sudionici odjeveni u svečanu bunjevačku nošnju, održano je šesti put zaredom, u nedjelju, 7. veljače, u HKC-u *Bunjevačko kolo* u Subotici.

Oko 90 sudionika okupilo se u Franjevačkoj crkvi gdje su sudjelovali na misi, a potom je druženje nastavljeno u dvorani *Bunjevačkog kola*. Plesalo se, igrale su se karte, razgovaralo uz vino i fanke... Prelo su organizirali HKC *Bunjevačko kolo* i Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović*. /prema HR, D. B. P./

Prelo mladeži

Oko 300 mladih okupilo je ovogodišnje *Prelo mladeži* održano 5. veljače u restoranu *Dukat* u Subotici.

Ova pokladna manifestacija okupila je mlade iz Subotice i okolice, ali i Monoštora, Bača, Petrovaradina, Srijemske Mitrovice, Sonte, Sombora, Golubinaca, Šida, Novog Sada... Mladi su se zabavljali do kasno u noć uz tamburaški sastav

Ruže i DJ-a **Krešu**. Sponzor *Prela mladeži* i ove je godine bio Grad Zagreb. Posebna viša savjetnica gradonačelnika Grada Zagreba **Biserka Bucković** pozdravila je mlade, te izrazila nadu da će glavni grad Hrvatske i ubuduće podupirati ovu manifestaciju. Sudionike su pozdravili i predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov** i predsjednik HNV-a **Slaven Bačić**. *Prela mladeži* organizirala je Udruga mladih *Hrvatski Majur* koju vodi **Mladen Petreš** u suradnji s osobljem restorana *Dukat*. /D. B. P./

Deseto Književno prelo u subotici

Bogatim i raznovrsnim programom *Književno prelo* Hrvatske čitaonice redovito okuplja veliki broj publike. Tako je bilo i ove godine na desetom *Prelu*, koje je održano 5. veljače u dvorani HKC-a *Bunjevačko kolo* u Subotici.

Od svoga osnutka 2002. do danas Hrvatska čitaonica je prepoznatljiva po brojnim manifestacijama koje organizira: *Danima Balinta Vujkova*, susretu pjesnika *Lira naiva*, *Etno kampu*, Pokrajinskoj smotri recitatora na hrvatskom jeziku, te po nakladničkoj djelatnosti. Predsjednica Hrvatske čitaonice **Bernadica Ivanković** se ovom prigodom zahvalila svima koji su pomagali i sudjelovali u aktivnostima te udruge u protekloj godini. *Temelj rada Hrvatske čitaonice leži u riječi, i to u svakom njezinom obliku, u kulturnom i duhovnom području. Vjerujem da ćemo skupa i u ovoj godini ostvariti planirano na korist i radost sviju nas*, rekla je ona.

Na tragu prezentacije spomenutih aktivnosti, odnosno u znaku riječi i *riči*, bio je koncipiran i program večeri. Publika je imala prilike čuti zbor polaznika *Etno kampa* koji je izveo pjesme – *Srce predajem ti* i *Jerihonske zidine*, *Kerske kraljice* koje su izvele pjesmu u čast prof. **Bele Gabrića**, **Donnu Karan** koja je prošle godine nastupila na republičkom natjecanju recitatora u Valjevu, te stihove **Stipana Bašića Škarabe** kako u kazivanju **Lazara Cvijina** tako i u uglazbljenom formatu za što se pobrinuo Tamburaški sastav *Ruže*. Prikazan je i film *Moje ditinjstvo – Nov šesir* iz produkcije Udruge *Naša djeca*, a kao gosti nastupili su: „stand up“ komičar i autor knjige šaljivih priča **Moja Luca Ivan Ivković Ivandekić – Klapim** i Dramski odjel za djecu HKC-a *Bunjevačko kolo* čiji su članovi izveli igrokaz *Kod liječnika* (po tekstu **Dule Milodanovića**, a u režiji **Nevene Mlinko**).

Hrvatska čitaonica djeluje u kući koju je Crkvi i hrvatskoj zajednici ostavio **Bela Gabrić** (1921. – 2001.), kulturni djelatnik i publicist. *Ta osoba nam treba biti primjer i uzor*, rekla je dopredsjednica Hrvatske čitaonice **Katarina Čeliković**. *Taj čovjek, čiji ćemo 10. ožujka slaviti 95. rođendan, ostavio je jedino što je imao za svoga života Crkvi i hrvatskoj zajednici. Zahvalni na svemu što je učinio, započinjemo ovu godinu podsjećanjem na ovog velikog čovjeka*. Valja spomenuti i da su program *Književnoga prela* vrlo uspješno vodili **Katarina Vojnić Purčar**, **Emil Cvijin**, **Claudia Karan**, **Marijana Skenderović**, **Davorin Horvacki** i **Klara Dulić**. /D. B. P./

Bunjevačka grana stihom izatkana

Književni prvijenac **Stipana Bašića Škarabe** *Bunjevačka grana stihom izatkana* predstavljen je 9. veljače u punoj dvorani HKC-a *Bunjevačko kolo* u Subotici, u organizaciji nakladnika knjige – *Hrvatske čitaonice*.

Dopredsjednica Hrvatske čitaonice i urednica knjige **Katarina Čeliković** istaknula je kako knjiga sadrži 40 pjesama podijeljenih u pet cjelina. *Pjesme govore o njegovoj lju-*

bavi prema salašima, prema svom bunjevačkom rodu i hrvatskom narodu, o običajima i tradiciji, o onome što ga veže za ovaj prostor. Govore i o bečarskim dogodovštinama, ali pjesnik najviše pjeva o prelu. Zato je ovo predstavljanje priređeno u preljsko vrijeme, kazala je Čeliković. Književnik i autor pogovora knjige **Tomislav Žigmanov** je ocijenio kako je **Stipan Bačić** pjesnik svijeta i života bunjevačkih Hrvata. Poruke njegovih stihova su, dodao je, da se vlastito treba čuvati i razvijati. *Njemu je stalo do toga da se ono vlastito u životu, u svijetu u kojem jeste, oplemeni, te da se kao takvo s ponosom i s razlozima pozitivnoga naboja sačuva. Da se kao vrijedno ne samo treba njegovati, već i razvijati i prenositi na mlađe naraštaje. Hvala mu na tome*, rekao je Žigmanov.

Autor je zahvalio svima koji su pomogli da knjiga bude objavljena, te otkrio kako je simbolika broja 40, koliko je pjesama u knjizi, zapravo broj godina otkako je upoznao svoju suprugu **Jadranku**. Knjiga sadrži i CD sa 16 uglazbljenih Bašićevih pjesmama, a neke od njih čuli smo i na predstavljanju. Za to su se pobrinuli Tamburaški orkestar *HGU Festival bunjevački pisama* pod ravnanjem prof. **Mire Temunović**, Tamburaški sastav *Ruže* i vokalni solisti: **Matija Ivković Ivandekić**, **Emil Cvijin**, **Ladislav Huska** i **Lidija Ivković**. Škarabine stihove kazivali su **Ivan Huska**, **Davorin Horvacki**, **Bernadica Ivanković** i vlč. **Julije Bašić**, a u glazbenom dijelu programa imali smo prilike čuti i **Augustina Žigmanova** na gajdama. /D. B. P./

Članovi UBH *Dužijanca* nagrađeni u Županji

Članovi UBH *Dužijanca* iz Subotice bili su 9. veljače gosti na ovogodišnjem 49. *Šokačkom sijelu* u Županji.

Na *Seljačkoj zabavi*, koja je održana u sklopu *Sijela*, članovi Udruge bili su odjeveni u bunjevačku nošnju i natjecali su se u aranžiranju najoriginalnije uređenog stola za koji su i osvojili prvo mjesto. Stol je bio uređen u duhu *risarskog ručka* (domaći kruh, slanina, luk i *kiselna* (kiselo mlijeko). Osim ovoga, stol su krasile i *đuge* za vodu te *risarski vinac* ispleten od žita. Članica udruge **Marija Kujundžić** je sudjelovala u natjecanju krunjenja kukuruza gdje je osvojila treće mjesto.

Uredila: *Katarina Čeliković*

Korizmeni dani

Kakvi su naši korizmeni dani? Isti kao i oni prije? Ili smo počeli raditi na svojoj promjeni?

Neki je dječak na putu do škole jeo čokoladu, a omot je bacio na pločnik. Prijatelj je to vidio i rekao mu da je izgubio papir. Na to će on:

– Nisam, bacio sam ga.

Začudeni prijatelj nije mogao vjerovati da je bacio papir te će mu:

– Au, baš imam puno smeća u torbi, hoćeš me pričekati da to izbacim na travu?

Onda je prvi dječak zakolutao očima i odgovorio:

– Shvatio! Evo, neću više!

Ovo je bila brza promjena ponašanja. No, mnogima treba puno više kako bi shvatili da se moraju mijenjati na bolje. To znači da ćemo biti poslušni roditeljima, više učiti, biti odgovorni, ljubazni i – riječu – dobri! A dobre ljude svi vole. To znači – ako sam dobar – dobro je drugima i dobro je i meni.

Dovoljno je da znamo

DOBRO JE DOBAR BITI!

Vaša Zvončica

Podsjetnik – o postu

- Post je odricanje od hrane i pića, a služi da vjernik osnaži tijelo i duh.
- U dane posta i nemrsa katolici ne jedu meso toplokrvnih životinja niti prerađevine od mesa.
- Nemrs je petkom, a post na Čistu srijedu (Pepelnicu) i Veliki petak.
- Nemrs izvan korizme može se zamijeniti dobrim djelom.
- Postiti su dužni vjernici od 18 do 60 godina života. Nemrs su dužni poštivati vjernici od 14-e godine.
- U dane posta dopušten je jedan cjeloviti obrok i dva manja, a u dane nemrsa nema ograničenja, osim po vrsti hrane.

Predstavljanje prvopričesnika i krizmanika u Maloj Bosni

Na drugu korizmenu nedjelju, 21. veljače, župnoj zajednici župe Presvetog Trojstva u Maloj Bosni pred-

stavili su se ovogodišnji kandidati za primanje sakramenata Ispovijedi, Pričesti i Potvrde.

Nakon homilije, vjeroučiteljica **Vesna Huska** prozvala je imenom kandidate: sedam prvopričesnika i devet krizmanika. Kandidati su pred župnikom i župnom zajednicom obnovili krsna obećanja te se obvezali biti aktivni u pripravi za

sakramente. Župnik, vlč. **Dragan Muharem**, potaknuo je sve prisutne da mole za njih jer su oni budućnost ove župe. Mladima je stavljeno na srce da su potrebni Crkvi, da Crkva na njih računa, da ih zajednica očekuje i prati. Po sakramentima, kako je rečeno u homiliji, čovjek se mijenja, preobražava i postaje kristolik. /Zv/

Razlika između magarca i čovjeka

Dosadi magarcu neprestano tegliti, pa stane i počne njakati:

– Svega mi je dosta! Ovako više ne ide. Cijeli dan nosim teret i mučim se, a to nitko ne cijeni. Dok ja radim i patim, drugi se smiju i pjevaju. Ma koliko radio, opet me tuku i rugaju mi se. Nije život samo rad i batina. Odavde se više ne mičem, pa što bude!

– Ako ti je dosadilo biti magarac, a ti budi čovjek! – reče mu gospodar smijući se.

– Eto, opet mi se rugaš! Nitko ne može promijeniti svoju sudbinu. Magarac je magarac, a čovjek je čovjek. To je tako, i gotovo!

– Zato i jesi magarac što tako misliš! Nitko se ne rađa kao čovjek, čovjekom se postaje. Želiš li biti kao ja, uzmi knjige i čitaj. I vrlo ćeš brzo otkriti da ti govorim istinu!

– Kako to? – zbunjeno će magarac.

– Vidio sam tolike ljude koji nikada ne čitaju, pa opet nisu magarci!

– To ti se samo čini. Nije čovjek ono što se vidi, njegova je priroda sakrivena. Jedno se vidi, ono nevidljivo je nešto sasvim drugo. Obično unutra ti ljudi nemaju ništa – praznina i mrak. Ali se često u liku čovjeka krije neka životinja, poput lava, lisice ili svinje. Zato se i kaže: majmune jedan! Jedni su podmukli i otrovni poput zmije, a drugi su plašljivi poput zeca. Netko je mrav, a netko cvrčak. A ima ih koji su kao tvor, bilo gdje da se skrije, svejedno zaudara! Vjeruj mi, mnogi su ljudi veći magarci od tebe iako nemaju repa. Nije rep ono bitno!

– Tek sad ništa ne shvaćam – zareve magarac.

– Ljudi više nisu ljudi nego životinje, a životinje mogu postati ljudi ako čitaju. Svašta! I što uopće znači to – bitno?!

– E, vidiš to je ono što razlikuje čovjeka od magarca. I ono je skriveno u knjigama! Želiš li ga naći i shvatiti moraš čitati. A što budeš više čitao, to će ti razlika biti jasnija. Ne budeš li čitao, zauvijek ćeš ostati magarac. I svi će ti se smijati i rugati.

Zoran Katić

Spoji parove

KORIZMA

GRANČICE

PEPELNIČA

40 DANA

CVJETNIČA

SRIJEDA

Kako biti dobar prijatelj

Ne srami se plakati, budi sretan, budi nostalgičan, pjevaj i napravi feštu, daruj osmjeh, ponekad budi djetinjast, savjetuj, slušaj, igra se, saslušaj probleme drugih, budi pun povjerenja, pripremi iznenađenje, povjeri tajne, uzvрати poljubac, zabavljaj, prepoznaj vlastite pogreške, budi dobar pratitelj, budi pažljiv, dijeli, brani od neprijatelja, potiči, poguraj ponekad, i naravno najbolja stvar u prijateljstvu: iako nekad želimo biti sami... pokažimo svojim prijateljima koliko nam je stalo do njih.

/www.katehetski-nadbiskupija-split/

Voditelji Književnog prela

KRIŽ – KORIZMA

JERUZALEM, GOLGOTA,
CIRENAC, PET RANA,
PILAT, VERONIKA,
KALVARIJA, POBOŽNOST,
KRUNA, TRNJE, PETAK, ISUS

A	J	I	R	A	V	L	A	K
A	T	O	G	L	O	G	K	A
C	I	R	E	N	A	C	R	T
P	E	T	R	A	N	A	I	E
T	S	O	N	Ž	O	B	O	P
P	I	L	A	T	R	N	J	E
K	R	U	N	A	I	S	U	S
M	E	L	A	Z	U	R	E	J
V	E	R	O	N	I	K	A	Ž

Uredila: Larisa Skenderović

Milost kao nagrada

Dragi mladi!

Lagano smo ušli u Korizmu, vrijeme molitve i odricanja. Iako je početak Korizme iza nas, još uvijek ima vremena za promjene.

Neki od vas su sigurno donijeli svoje korizmene odluke, vjerojatno se odrekli slatkiša ili neke drage hrane. No, bit Korizme ne mora biti odricanje već poziv na više molitve i dobra djela. Pomoliti se za dragu osobu ili sve ljude na svijetu. Često u svakodnevnom životu ili u medijima gledamo ljude koji imaju tužne priče i kojima je potrebna pomoć. Najmanje što možemo učiniti u tom trenutku je da se pomolimo za njih. Jer mi vjernici ne bismo trebali sve mjeriti materijalnim vrijednostima nego nagradama koje dobivamo s neba. ☺ Pokušajmo u sebe unijeti malo milosti. Čokoladice kojih smo se odrekli podijelimo sa svojim prijateljima ili s onima koji nemaju mogućnosti svakodnevno se sladiti. Mali znak milosti drugima će puno više značiti. Osim toga, nama

samima će ta milost pomoći kroz Korizmu i na taj način ćemo se pripremiti za Uskrs. Neka nam dobra djela budu poticaj kroz Korizmu, a i nakon nje. Budimo ustrajni u svojim djelima i bit ćemo nagrađeni milošću!

Larisa

Održan vjeronauk za mlade

Redoviti vjeronauk za mlade održan je 7. veljače u župi sv. Roka. Na ovom vjeronauku u okviru svojega programa sudjelovali su i krizmanici župe sv. Roka. Prigodno predavanje na temu „Abrahamova vjera“ održao je katedralni župnik **mons. Stjepan Beretić**, kojega je na početku pozdravila animatorica zadužena za vjeronauk mladih, **Marija Kujundžić**. /A./

Misa mladih za mir u župi sv. Roka

U župi sv. Roka, 5. veljače u 20 sati održana je redovita misa za mlade, prvog petka u mjesecu. Misu je predslavio župnik **mons. Andrija Anišić**, a povjerenik za mlade **vlč. Dražen Dulić** tijekom svete mise mladima je bio na raspolaganju za svetu ispovijed, kako bi se pripravili za pobožnost Prvog petka. Pjevanje na misi predvodio je vokalno-instrumentalni sastav mladih iz Žednika „Markovi lavovi“. /A./

Obavijesti:

Vjeronauk za mlade
nedjeljom u 18,30 sati
u župi sv. Roka.

.....

Emisija za mlade
srijedom na Radio Mariji
od 21,30 sati.

.....

Emisija
„Na slobodu pozvani“,
svakog drugog
ponedjeljka
u 21,15 sati.

Što znači biti prijatelj?

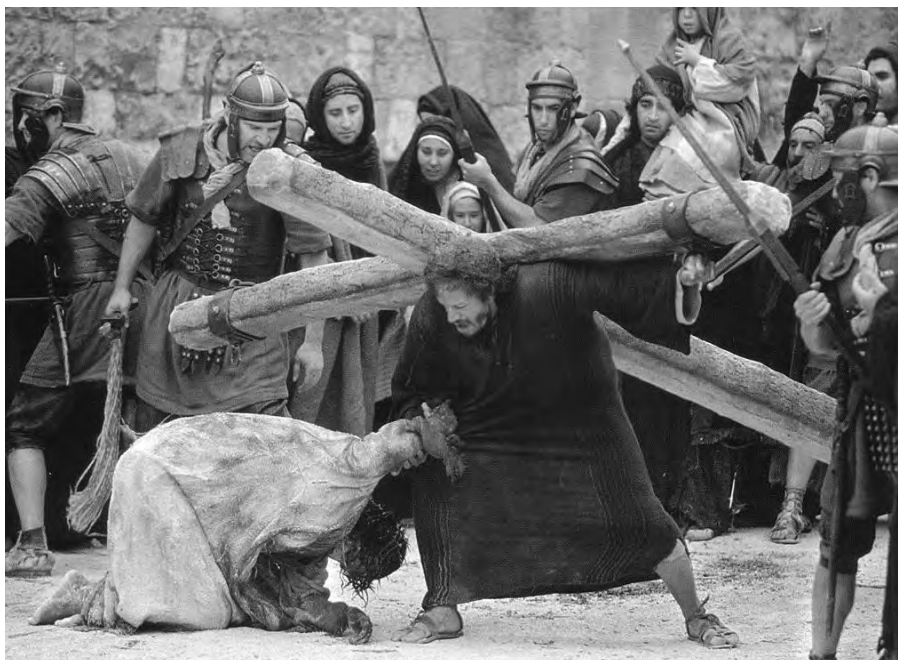
Što znači biti prijatelj? Iskren ili neiskren, sebičan ili nesebičan? Često iz različitih razloga zaboravimo što su prave vrijednosti prijateljstva, prijatelja.

U *Hvalospjevu ljubavi* imamo navedeno nekoliko divnih primjera prave ljubavi. Sve njih možemo primijeniti i u prijateljstvu. Što nam sve znači, sve što činimo i govorimo, ako nije iz ljubavi?! Sve što činimo i govorimo trebamo raditi s ljubavlju, iz ljubavi.

No, opet postavljam pitanje svima nama – što znači biti prijatelj? Biti velikodušan, dobrotiv, ne zavijediti; ne tražiti svoje, ne biti razdražljiv, ne pamtititi zlo; ne radovati se nepravdi nego istini. Ljubav sve pokriva, sve vjeruje, svemu se nada, sve podnosi. Ljubav nikad ne prestaje.

Biti velikodušan... Dogodi se da pokušavamo nedostatak ljubavi nadomjestiti darovima. Ali ja bih rekla – biti velikodušan u pružanju ljubavi, utjehe, savjeta prijatelju. Ako mislimo da nekoga možemo „kupiti“ darovima – grijeshimo. Pravo prijateljstvo se ne temelji na tomu. Niti mi trebamo pokušavati nekoga na taj način zadržati uz sebe niti je u redu na taj način iskorištavati druge. Materijalno je prolazno. Ako cijenimo previše materijalno, darove – površni smo.

U pravom prijateljstvu ne treba postojati zavist. Događa se da nas jedan prijatelj uvjetuje da ne želi da se družimo s drugima. Iz zavisti, posesivnosti. Često smo sebični i želimo neke prijatelje samo za sebe. Mislimo da smo mu mi najbitniji i da mu drugi ne trebaju. Kada se nađemo u takvoj situaciji, teško je odlučiti tko nam više znači. Nažalost, ako je prijateljstvo površno, žrtvujemo svoje odnose s drugima kako bismo

ostali dobri s nekim tko nam je potrebniji, a ne draži. Jer, znamo biti sebični i misliti samo na sebe, ne i na druge. Da nama bude dobro, jer nam je netko više od koristi.

U prijateljstvu treba biti nesebičan, a ne sebičan. Na prvo mjesto staviti drugu osobu, a ne sebe. Ne ljutiti se zbog sitnica, znati oprostiti, stvarati kompromise, dogovarati se, razgovarati. Znati razgovarati bitan je segment naših života. Razgovorom se mnoge nedoumice mogu riješiti. Ako nas netko i povrijedi – ne pamtititi zlo. Oprostiti i nastaviti dalje. Jer, tko smo mi da sudimo. Kažu – bilo pa prošlo. Vrijeme se ne može vratiti unatrag, štetu je teško ponekad popraviti. Ali, zarad mira potrebno je oprostiti. Ako nam je netko učinio neko zlo – ne moramo se nastaviti družiti, ali oprostiti možemo. Ako je Isus mogao toliko opraštati – možemo i mi.

U prijateljstvu je iznimno važno biti iskren. Zar nam je prijatelj onaj koji nas laže, koji je licemjerman, koji stalno nešto vrda? Ne. Prijatelj je iskren prema nama, govori istinu, ne prikriva ništa.

Ako nekoga volimo – vjerujemo mu, sve podnosimo. Tu i nastaje problem – kada nekoga smatramo prijateljem, vjerujemo mu i opraštamo. Ali događa se da se razočaramo, da druga osoba ne osjeća isto prema nama. Kada volimo, cijenimo nekoga, događa se da ne vidimo da druga osoba ne osjeća isto prema nama. Tražimo, očekujemo od drugih ponekad previše.

Što znači biti prijatelj? Biti kao Isus, biti Ljubav. Jer, Ljubav nikad ne prestaje. Isus nam je divan primjer pravog prijatelja. Zagledani u Njega, u Njegov život, Njegove riječi i djela imamo pravi uzor za svoj život. Tako zagledani u Njega naučit ćemo, uz pomoć Duha Svetoga, biti velikodušni, dobrotivi, ne zavijediti; ne tražiti svoje, ne biti razdražljivi, ne pamtititi zlo; ne radovati se nepravdi nego istini, biti iskreni i nesebični. U svakom slučaju, kada sve prođe, ovog prijatelja nikad nećemo izgubiti. Prijatelja koji je za nas dao život i darovao nam vječni život.

Jelena Pinter

Rane

Nalazimo se u vremenu Korizme. Vrijeme je to u kojem razmišljamo o ranama – tjelesnim i duševnim, našim i Isusovim.

Tjelesne, fizičke rane koje je Isus zadobio, doživio, mi vjerojatno nikad nećemo. Njega su, kada su ga osuđivali na smrt, pljuvali u lice, udarali, pljuskali; vezivali, bičevali, svlačili; trnovu krunu mu zarivali u glavu, čelo, udarali ga trskom po glavi; naposljetku su mu noge i ruke, kao i bok proboli. Ono što je on podnio, doživio – o tomu možemo čitati, gledati dokumentarce, filmove, ali do kraja ne možemo shvatiti. Mi sami poznajemo svoj bol, ali ga ne možemo opisati drugima kako bi ga u potpunosti shvatili.

Budući da svoju bol ne možemo do kraja opisati drugima, jer nas drugi ne mogu sasvim shvatiti – često svoje duševne rane ne liječimo dobro. Isus je imao i svojih duševnih rana, potresa. Bio je nepriznat u svom zavičaju, izbačen iz Nazareta. I nas bi potreslo tako nešto. Dok je naviještao svoju smrt, učenici su se bunili, negodovali, bili žalosni. Zasigurno mu nije bilo svejedno. Znao je da će uskoro napustiti svoje prijatelje. I nama je teško kada se rastajemo od prijatelja, obitelji, bliskih ljudi. Isus je plakao za svojim prijateljem Lazarom kada je umro. Ali – toliko ga je cijenio, toliko volio da mu je vratio život. Zapitamo li se mi koliko pružamo svojim prijateljima? Najviše daje onaj tko sebe daje. Sebe-dar je najdragocjeniji dar i on se ničim ne može zamijeniti ni nadomjestiti. Iluzija je da materijalnim darom možemo nadomjestiti propuštenu pozornost i ljubav. Naučimo voljeti svoje prijatelje kao što ih je Isus volio – dao im je život, svima nama vječni život.

Pred raspeće duša mu je bila potresena, ožalošćen je molio u Getsemanskom vrtu, pun tjeskobe. A učenici – oni su zaspali umjesto da bdiju, a kada je bio uhićen – ostavili su ga, pobjegli. Petar ga je čak i zatajio, odrekao ga se. Zapitajmo se u ovom vremenu Korizme koliko smo budni, ko-

liko smo zagledani u njega. Ne dopustimo da ga napustimo, ostavimo, pobjegnemo od njega. Isto tako postupajmo i s bližnjima, dragima, voljenim osobama, obitelji i prijateljima. Kada naiđu problemi ne napuštajmo ih, ne bježimo, nego ih rješavajmo zajedno. Lako je naći drugog prijatelja kada nam netko dosadi, kada nas počne opterećivati svojim problemima. Isus ne bježi od naših problema. Ako imamo strpljivosti svaki dan Isusa moliti za svoje potrebe, onda imajmo i strpljivosti jedni za druge.

Kada se opterećujemo stvarima koje nas tište, sjetimo se toga da svaki događaj u našem životu služi da se ostvari Božji plan; svako razočaranje uvodi nas u novi život, u novo razumijevanje događaja, što može dati nov smisao životu, promijeniti nam život. Naš život svakodnevno čine poniženja, porazi, samoća, tjeskoba. Tada postajemo uznemireni, agresivni, napadamo druge. Međutim, rijetko kada postoji situacija kada nas netko želi raniti ili napasti iz zlobe. U većini je slučajeva uvreda, napad rezultat neke duboke ukorijenjene nesreće u drugoj osobi. Iskreno sretni ljudi nikada nisu pokvareni ili zlobni. Kada nas netko napada, moramo biti svjesni da mi osobno uglavnom nismo meta, nego da osoba koja nas napada u nama tra-

ži/vidi nekoga ili nešto što ju je ranije povrijedilo. Takve osobe treba razumjeti.

Ne dopustimo da mi postanemo takvi, bez obzira na broj rana koje nosimo na duši. Jer, ni te rane nisu opravdanje za loše postupke. Odgovorni smo za svoje postupke, a uzroci naših jada su (i) u nama, ne (samo) u drugima. Čovjek ne treba svoje nedostatke pripisivati drugima, sebe prikazivati kao bespomoćnu žrtvu svoje okoline, svojega djetinjstva, ovakve ili onakve naravi. Ne brani se, ne kriviti druge, nego raditi na sebi. Često frustracije – propali planovi, želje, prepreke na putu ka nekom cilju, dovode do depresije ili agresije, kada napadamo okolinu, osobe koje smatramo odgovornima za naš neuspjeh ili osobe koje nam se nađu na putu u našim lošim duševnim trenucima.

Patnja može čovjeka učiniti bogatijim i plemenitijim. Potrudimo se iz svakog lošeg iskustva izvući ono najbolje i to iskoristiti za kvalitetniji život. Isus je nakon velike patnje i brojnih rana uskrsnuo i darovao nam vječni život. Neka i nama patnje i rane pomognu da poboljšamo i svoj i živote ljudi oko nas.

Jelena Pinter

Vjerski ekstremizam svugdje je isti

Nisam teolog, nisam ni filozof, ni sociolog, ali opet prepoznajem u religijama onu iskonsku dobrotu i poziv na mir. Različite vjere različito tumače dobro ili zlo, međutim, dosta je zajedničkih točaka, univerzalnih vrijednosti. Čini dobro i bit će ti dobro, ne sudi i ne gledaj tko je tko, nego pomoz, samo su neki od temeljnih postulata religija. Sve su one dobromamjerne i pozivaju na mir, ljubav i poštovanje.

Neznanje i pogrešno tumačenje religijskih načela izobličava i izvrgava ruglu religijske vrijednosti. Često se nešto

poput citata ili dijela govora pogrešno tumači izvedeno iz konteksta. Selektivno tumačenje dovodi do nasilja, netrpeljivosti prema drugom, osjećaju da je jedna prava religija, a sve druge su krive i heretičke. Nedavno je poglavar Katoličke crkve papa Franjo izjavio da on vjeruje u Boga, ali ne u katoličkog Boga jer on smatra da takav Bog ne postoji.

U zemljama Balkana to bi se moglo primijeniti na napaćene narode koji su u vječnom sukobu čiji je Bog pravi i čiji je Bog heretički. Problem je u ekstremnim tumačima svetih knjiga te njihova djelovanja na masu, odnosno na određen dio vjernika.

Mnogo je primjera gdje nas mediji gotovo svakodnevno izvještavaju o nasilju u ime religije. Danas sam pročitao o zločinu protiv vjerskih zajednica u Izraelu. Naime, zapaljena je katolička crkva kraj Galilejskog jezera. Nanesena je velika šteta, a sumnja se na židovske ekstremiste. Na vanjskom zidu napisana je crvenom bojom židovska molitva koja poziva na uništenje idola. Iako su službene izraelske vlasti u nekoliko navrata osudile ovaj nemili događaj, to se u zadnje vrijeme u ovoj zemlji sve češće događa.

Isto tako je i u drugim dijelovima svijeta, primjerice radikalni islamisti ISIL, ili Boko Haram koji ne prezaju ni od najgorih smaknuća u ime Boga. Tako je isto s katoličkim radikalistima u Južnoj Africi. Živimo u miru i povjerenju, jer vjerski ekstremizam svugdje je isti.

Ivan Dodig

Tribina mladih

Mladima o mladom o. Gerardu

Redovita, mjesečna Tribina mladih održana je u nedjelju, 21. veljače u Pastoralnom centru „Augustinianum“ u Subotici. Predavanje na temu „Mladi o. Gerard i izbor životnoga zvanja“ održao je mr. sc. o. Jakov Kuharić, karmelićanin.

On je okupljenim mladima predstavio u kratkim crtama lik Sluge Božjega o. Gerarda osvjetljajući osobito njegove mladenačke godine i njegovu odluku za svećeničko zvanje i za Karmelski red. U svom predavanju o. Jakov je istaknuo i zasluge o. Gerarda za osnivanje i širenje današnjega Hrvatskoga Karmela.

O. Gerard je čitav svoj karmelski život i rad proveo u somborskom karmelićanskom samostanu u kojem se osobito posvetio radu s bolesnicima kao i višesatnom dnevnom isповijedanju. To je činio uz veliku osobnu žrtvu i iz poslušnosti prema poglavarima i udovoljavajući konkretnim pastoralnim potrebama u Somboru. Naime, o. Gerard je čeznuo za povučenošću, molitvom i kontemplacijom. Sam je u noć-

nim satima zapisivao svoje razgovore s Isusom i Gospom kao i svoje mistične doživljaje, istaknuo je predavač. Umro je na glasu svetosti i za njega se vodi postupak za proglašenje blaženim i svetim.

Na tribini se okupilo pedesetak mladih, a u pratnji o. Jakova bio je i o. **Mato Miloš**, vicepostulator u kauzi S. B. o. Gerarda. /A. A./

Kada (samo) djela govore

Naša draga djeca i vjeroučenici nadahnuće su: učimo ih djelima milosrđa i nudimo vježbice za iste – obojati npr. cvjetić kad učiniš dobro djelo, djelo milosrđa. Jeste li kada pokušali, vi veliki, bojati i brojati? ☺ Cvjetićima divnih boja krunu od trnja uljepšavamo, djelima milosrdne ljubavi patnju bližnjih (muža, žene, djece, roditelja, prijatelja...) blažimo, a usput – Isusove rane liječimo i ljubimo... Blagoslovljena korizma u Svetoj godini milosrđa! (*Ivh*)

Obiteljski život

Korizma i Veliki tjedan u obitelji

Djeca najradije i najlakše primaju iskustveno. Možemo mi pričati puno i lijepo, ali kad nešto dožive „čuli“ su daleko više. Slike, okusi i obiteljske tradicije urezuju se duboko u pamet i srce – tako daleke istine postaju naše, nepoznati znakovi postaju bliski. Ne govori se uzalud da je obitelj „kućna Crkva“. Ali, ona to onda mora i biti. Potrebno je zajedništvo u molitvi, tradicija, znakovi, obredi. Gledajući i proživljavajući dane liturgijske godine u svome domu, djeca polako uče i pripremaju se razumjeti i pratiti liturgiju Crkve. Tako Liturgijska godina postaje „obiteljski kalendar“, a vjera tiho i nenametljivo biva prva jer postojano isprepliće sav život, riječi su „blogerice“ Katarine Matijača, supruge i mame „jedne obične katoličke obitelji, koju čine tata, mama i šestero djece“. ☺

To je naš novi „projekt“ – biti „kućna Crkva“. Prenositi vjeru djeci koračajući putovima koje nam je kroz dinamiku liturgijske godine ucrtala Majka Crkva. Stvarati obiteljsku tradiciju, unositi simbole, događaje. Učiniti svojoj djeci vjeru opipljivom, stvarnom i bliskom. Meni iskustva (brojnih američkih katoličkih obitelji, npr.) mnogo

znače, nadam se da će i ova naša neko me od vas pomoći.

Početak Velikog tjedna smo se bacili na čišćenje, raščišćavanje i rješavanje viškova. Dobro nam je išlo iako je konačni rezultat prilično jadan. Nekada sam to držala za mjeru uspjeha. Kuća mora biti čista i uredna makar za Božić

i Uskrs. Vremenom sam odustala tj. odustajala, jer borba s napuštanjem idola je duga i mukotrpa (naravno, još uvijek traje). Što sam mogla? Izbor je bio ili sretna obitelj, zdrav razum, ali prosječna kuća ili blistavi dom (zvuči li i vama poznato odakle nam se došuljali ti idoli/ideali), ali samo dom blistav, a obitelj iscrpljena prepirkom, optužbama, nervozom. Odabirala sam ono prvo. Svake godine sve više. Možda postoje neke super mame i žene koje su sposobne i sve to mogu. Ja nisam među njima, a kad ne uspijevam sve, nastojim birati neprolazno.

U svakom slučaju, prošle godine sam naučila da treba zaboraviti na proljetno čišćenje i proglasiti „korizmeno čišćenje“. Prvo, imat ćemo dovoljno vremena da za Uskrs imamo uredn(ij)u kuću. Drugo, imat ćemo divne prilike za pokoru. I treće, ali ne najmanje bitno, duh i tijelo bit će u skladu. Čišćenje i raskrčivanje životnog prostora pratit će iste procese srca i duše.

Veliki Četvrtak – Pashalna večera: bila je više u doba kasnog ručka, jer smo gledali da imamo dovoljno vremena do početka Mise Večere Gospodnje koja u našoj župi počinje u 18 h. Nakon večere, pročitano Evanđelja i puno pitanja i odgovora bilo je vrijeme da ustanemo od stola i krenemo na pranje nogu.

Veliki Petak – Za Veliki Petak smo imali simbolično biblijski ručak. Čitali smo muku po odlomcima, a svakoga je pratilo simbolično jelo. Jeli smo jaja (jedina poveznica s pijetlom koja je „jestiva“ na Veliki Petak) i gorko zelje (Petar je gorko zaplakao kad je spoznao da se odrekao Isusa, pa bi zelje simboliziralo njegovo kajanje). Kod Pilata koji „pere ruke“ smo svi popili čašu vode. „Trnove krune“ su krekeri namazani kikiriki maslacem na koji su posloženi komadići slanah štapića da čine trnje u kruni. Križevi su štapići spojeni također kikiriki namazom. Kod čitanja raspeća svi smo u vodu dodali i malo octa da osjetimo i nešto neugodno. Djeci je to bilo prilično upečatljivo. Nekako su se sjedinili s Isusom...

Na slici su kolačići od bjelanjaka i šećera koji se zovu „poljupci“, pa ovdje

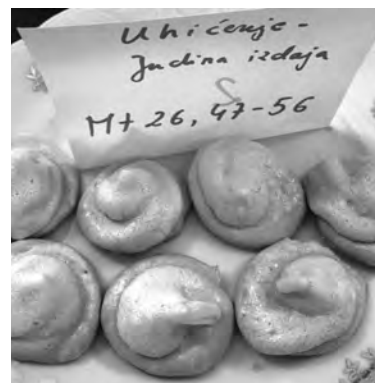

predstavljaju Judin poljubac. Pokušali smo uvesti tišinu, čitanje i razmišljanje u vrijeme Kristove agonije na križu (12-15 h), ali nam to baš nije uspjelo. Veća djeca su bila oduševljena idejom, ali manji baš i nisu surađivali. Morat ćemo vježbati tišinu do sljedećeg Velikog Petka.

Velika Subota – Nismo uspjeli ići u obilazak obližnjih crkava u posjet Isusu u grobu kao prethodnih godina. Nadam se da će ove godine biti bolja orga-

nizacija. Djeca su uživala u bojanju jaja, pravljenju sirnica, a posebno u pripremanju uskrsnog prikaza. U doba ručka smo razgovarali o Vazmenom bdijenju i čitali hvalospjev uskrsnoj svijeci. Uvečer smo svi bili na Vazmenom bdijenju. Najmanji su ga doduše dobrim dijelom prespavali, ali htjeli smo svakako kao obitelj biti dionici noći koja jedina pozna trenutak Kristova uskrsnuća.

(prema: natvomdlanu.wordpress)

Tatin kutak

Očevi, ovo je vaša uloga u obitelji, ne bježite od nje

Kao što je Krist glava Crkve, tako je i katolički otac glava svoje obitelji. Njegova glava je okrunjena trnovom krunom. Ovo nije poziv usmjeren samo uzdizanju. Ovo je poziv koji od nas zahtijeva da položimo vlastiti život za svoju obitelj. Očinstvo (možda ponekad i na neki način) plaši, ali je ujedno prekrasno iskustvo. Zbog toga moramo govoriti o katoličkom očinstvu svijetu koji je zaboravio autentičnu sliku oca.

Biti katolički otac je poziv – Bog je stvorio očinstvo s razlogom. On iznova naglašava njegovu važnost počevši od Adama, preko Noe, Davida, Josipa pa sve do našeg nebeskog Oca. Biti katolički otac je poziv na ove 4 stvari: slavljenje Boga, navještanje Evanđelja, poučavanje u vjeri te briga za njeno očuvanje i posredništvo u milostima u svojoj obitelji. Drugim riječima, otac ima liturgijsku, navjestiteljsku, učiteljsku i pastoralnu zadaću. Jao! Puno stvari odjednom. Obradimo jednu po jednu:

i uživajte u Božjoj slavi.
(nastavit će se)

(Prema: [Tyler Blanski / catholicgentleman.com](http://TylerBlanski.com))

40 biblijskih citata za molitvu za brak

Dragi Bože, zahvaljujemo Ti na Tvojim ljubavi i vjernosti. Bože, molimo za...

21. **Povjerenje:** *Ne uskraćujte se jedno drugome, osim po dogovoru, povremeno, da se posvetite molitvi pa se opet združite da vas Sotona ne bi napastovao zbog vaše neizdržljivosti.* 1 Kor 7,5

22. **Radost:** *Neka je blagoslovljen izvor tvoj i raduj se sa ženom svoje mladosti.* Izr 5, 18

23. **Ljubaznost:** *Svoja usta mudro otvara i pobožan joj je nauk na jeziku.* Izr 31,26

24. **Ljubav:** *Vama pak Gospodin dao te jedni prema drugima i prema svima rasli i obilovali ljubavlju kakva je i naša prema vama.* 1 Sol 3,12

25. **Jedinstvo:** *Tako više nisu dvoje, nego jedno tijelo. Što, dakle, Bog združi, čovjek neka ne rastavlja.* Mt 19,6

Neka nas Tvoja milost obasja. To Te molimo u Isusovo ime. Amen.

([Debbie McDanie / Bitno.net](http://DebbieMcDanie.com))

Priča

Otac i sin

Sin je odveo svog oca u restoran na večeru. Otac je bio veoma star i slab i dok je jeo ispadalo mu je po malo hrane na košulju i hlače. Drugi ljudi su ga gledali s gađenjem dok je sin bio miran. Nakon što su večerali, sin ga je tiho odveo do toaleta, sklonio hranu koja mu je zaostala, istrljao fleke, očešljao mu je kosu i namjestio naočale da čvrsto stoje. Kad su izašli, sin je platio račun i krenuo van sa svojim ocem. Jedan stariji čovjek zaustavio ga je: *Zar ne misliš da si ostavio nešto?* Sin se osvrnuo i rekao: *Ne, gospodine, nisam.*

Starac reče: *Da, jesi. Ostavio si lekciju za svakog sina i nadu za svakog oca.* (Priča s Interneta)

Tormásy o kapeli sv. Roka

Piše: Stjepan Beretić

Subotički kapelan Tormásy piše o tome kako je opremana subotička kapela svetoga Roka, da preuzme ulogu župne crkve.

Što se tiče crkve

Neka se upravitelj župe postara da se kapela što prije proširi daščanim trijemom (šatorom), a kad se završi, neka ukloni vrata kapele, pa neka je premjesti na ulazak u šator, a sama kapela neka posluži kao svetište.

Neka u tako proširenu kapelu ugradi dva bočna oltara i neka ih opremi kako treba.

Neka dade napraviti ormar za čuvanje liturgijskog ruha i neka marljivo pazi na njih.

Pred Oltarski sakrament neka objesi vječno svjetlo.

Prosjake neka obveže da marljivo metu oko crkve. Neka načini klupe u crkvi koje se lako mogu ukloniti, i na koncu prodati.

Za postavljanje zvona neka podigne zvonaru, pa neka u nju postavi postojeća dva zvona. I zvona koja se nalaze u zvoniku kapele neka prenese u zvonaru, a zvonik neka ne poruši. Iz Rumunjske doneseno malo zvono neka posluži kao zadušno zvono.

Za ministrante neka upravitelj župe dade šiti crvena i ljubičasta ruha.

Kapelani svete Terezije su izlazili u Bajmok

Što se tiče filijale Bajmok

Upućuje se upravitelj župe da u predvečerje svake svetkovine i svake nedjelje kolima naručenim na račun grada pošalje jednog od kapelana u Bajmok, gdje će naredni dan služiti svetu misu, pročitati evanđelje i protumačiti ga ili će držati vjeronauk.

Red misa i kršćanskog nauka u kapeli svetoga Roka

Što se tiče bogoslužnog reda upravitelj župe se upućuje, da

1) u ljetno vrijeme radnim danom prvu svetu misu služi u pola šest, a u zimsko vrijeme u pola sedam (u vrijeme došašća /adventa/ takozvana misa „rorate“ – zornica neka bude prva misa; druga će sveta misa biti u deset sati, za koju pola sata prije treba dati znak zvonom, a početak svete mise neka se oglasi s dva zvona.

2) Nedjeljom i blagdanom se služe tri svete mise: prva tiha misa u pola 7. Za nju se zvoni s dva zvona. Za vrijeme te svete mise će kantor s narodom pjevati pjesme koje se nalaze u mađarskom katekizmu. Neposredno poslije te svete mise slijedi mađarska propovijed. U 8 sati, to jest poslije mađarske propovijedi će se služiti druga sveta misa. Tada se prvi puta zazvoni za dalmatinsku propovijed. U pola devet se zvoni drugi put, dok se u 9 sati oglasi zvono treći put. Tada počinje

dalmatinska propovijed. Kad počne propovijed, velikim zvonom se daje prvi znak za veliku misu. Kad govornik završi uvod u propovijed, oglasi se drugo zvono, a za kraj propovijedi se zvoni svim zvonima. Tada počinje velika misa. Na mladu nedjelju se na početku svete mise s Presvetim Oltarskim sakramentom ide u ophodu oko crkve.

3) Nedjeljom se popodne u pola 2 zvonom poziva puk na kršćanski nauk, kad se zvono oglasi u 2 sata, počinje pouka. Poslije kršćanskog nauka počinje večernje, koje se treba držati i subotom odnosno dan prije blagdana.

4) Za vrijeme korizme neka se srijedom drži propovijed na mađarskom, a petkom na bunjevačkom jeziku. Za propovijed treba zvoniti tako što se zvoni u dva sata, u pola tri i u tri, kad se označuje početak propovijedi. U vezi s ovom točkom neka upravitelj župe upozori redovnike da korizmene propovijedi, koje oni drže u svojoj crkvi drže ili drugi dan, ili u drugo vrijeme ili na drugom jeziku. Na Veliki petak se mađarska propovijed drži nakon bogoslužja, a dalmatinski popodne kao što je običaj u korizmene petke. I za jednu i za drugu treba dati znak klepetalom.

Nagrada za upravitelja župe i duhovne pomoćnike

Odredbe za upravitelja župe i za kapelane

Uz upravitelja župe daje se i četiri duhovna pomoćnika, koji upravitelju župe duguju poštovanje i poslušnost. Ako koji od njih učini bilo kakav prekršaj, upravitelj župe ga je dužan smjesta prijaviti. Neka ne napuštaju župni dom bez znanja i dopuštenja upravitelja župe.

Plaća duhovnih pomoćnika osim misnih stipendija je 60 rajnskih forinti. O krevetnini su se dužni sami starati. Za asistenciju kod sprovoda dobivaju pola rajnska forinta, a pokojničke svete mise, ako želi, obavlja upravitelj župe.

Nedjeljom i blagdanima župnik ili jedan od duhovnih pomoćnika će prikazati jednu svetu misu za vjernike, za što će dobiti nagradu od 50 denara. Taj iznos neka se isplati na teret prihoda od štolarine, a treba biti istaknut u štolarskim računima.

Cehovski majstori će uobičajene cehovske svete mise dati služiti u župnoj crkvi, kamo će, čim se dovrši kapela, unijeti i svoje barjake.

Upravitelj župe neka okupi oko sebe babice, da ih pouči što trebaju znati o krštenju.

Neka si zadrži plaću od 800 rajnskih forinti, i neka što prije traži da se izdvoji zemlja određena za župnika. Nagradu što primi za uobičajeni blagoslov kuće na Bogojavljenje neka zadrži za sebe. U opaskama stoji da je ova točka odredbi nerazumljiva budući da je prema ugovoru između nadbiskupa i grada upravitelj župe trebao dobiti 1000 rajnskih forinti. Iznos je prema istome ugovoru bio uplaćivan za gradnju crkve, te se nije smio isplaćivati upravitelju župe. A tih 800 forinti je vjerojatno štolarski prihod ili je to možda pomoć koja je dolazila iz Kalače.

HGU „Festival bunjevački pisama“

raspisuje

NATJEČAJ

za skladbe koje će se izvesti na
**XVI. FESTIVALU
BUNJEVAČKI PISAMA**

**Festival će se održati
25. 09. 2016. u Subotici**

Temeljna svrha ovoga festivala je promocija i popularizacija nove bunjevačke pisme i poticaj svima, a osobito mladima kako bi sami pridonijeli očuvanju i unaprjeđenju kulturne baštine svoga roda i naroda.

PROPOZICIJE NATJEČAJA:

Tekst i glazba trebaju predstavljati život i običaje bačkih Bunjevaca;

- Tekst pjesme mora biti pisan ikavicom ili ijkavicom;
- Pjesma može imati 3 ili 4 strofe;
- Dužina pjesme je od 3 do 5 minuta;
- Note (melodija, akordi) i tekst treba dostaviti u 2 primjerka;
- Uz tekst i melodiju obvezno dostaviti i demo snimku;
- Radovi prethodno ne smiju biti izvođeni (premijerno izvođenje);
- Jedan autor može dostaviti najviše 3 skladbe;
- Primljeni radovi se ne vraćaju;
- Radovi se šalju pod šifrom, a rješenje šifre (ime, prezime i adresa autora i kontakt telefon) mora biti u posebnoj, zatvorenoj kuverti;
- Nakon odabira najboljih radova, stručna komisija će autore izvijestiti o rezultatima;
- Festival se organizira isključivo na volonterskim principima, te se radovi neće honorirati;
- Autor skladbe koja je odabrana za izvedbu na festivalu samim njezinim slanjem daje svoj neopozivi pristanak da se skladba studijski snimi i izda na nosaču zvuka i video zapisa radi popularizacije festivala.

Natječaj je otvoren od dana objavljivanja
do 31. 05. 2016.

Skladbe slati na adresu:

Vojislav Temunović,
Skerlićeva 17, Subotica,
HGU FBP, Lajoša Joa 4a, Subotica;
hgu.fbp@gmail.com
s naznakom: **ZA XVI. FESTIVAL
BUNJEVAČKI PISAMA**

In memoriam

† Miklós Szauer (1946.-2015.)

Nakon teške bolesti, 16. studenog 2015., preminuo je u Adi **preč. Miklós Szauer**, svećenik Subotičke biskupije.

Rođen je 1946. u Kuli. Teologiju je završio 1970. u Đakovu, a za svećenika je zaređen na Petrovo iste godine u subotičkoj stolnoj bazilici. Bio je kapelan u Adi, Bajmaku i somborskoj župi Presvetog Trojstva. Godine 1975. imenovan je upraviteljem u župama u Keviju i filijali Utrine, u kojima je bio župnik od 1984. do 1992. Godine 1992. imenovan je župnikom u Adi, jednoj od vjericima najbrojnijih župa Subotičke biskupije, i na toj je službi ostao 23 godine. Bio je sudac Biskupijskog sudišta, član Vijeća za obitelj i Vijeća za ekumenizam Subotičke biskupije. Bio je član Hrvatskog kanonističkog društva, zaljubljenik u pjevanje, član i pokrovitelj zbora *Musica Humana* u Adi te domaćin mnogim mladim svećenicima naše biskupije koji su mu bili kapelanima i među vjericima Ade usavršavali znanje mađarskog jezika.

Svojim dekretom, subotički biskup mons. Ivan Pénczes imenovao je preč. Károlya Szungvija novim župnikom u Adi, i on je na tu službu stupio 6. prosinca 2015. Župnikom u župi Sv. Marije u Subotici imenovan je vlč. Gábor Baráth, koji je na to mjesto premješten iz Adorjana. /M. T./

U vječiti spomen na našeg brata Slaveka o. Vjenceslava Miheteca OCD, provincijalnog asistenta Karmelskog svjetovnog reda

Posljednja razglednica o. Vjenceslava Miheteca iz Beuronske opatije, dragom mladom prijatelju, koji je sada član Karmelskog svjetovnog reda:

Vidiš, ovo je Dunav. Uzak, ali dubok i brz. Žuri se, ali samo onoliko koliko mu omogućavaju okolne hridine. Polako će se i on proširiti i produbiti. Omogućavat će život ljudima s lijeve i desne strane svoga toka. Širok i silan, moćan i ponosan. A onda će se smiriti u bespućima sinjega mora, noseći u sebi blagoslov Beuronske opatije. To molim tebi danas na ovom svetom mjestu. Kud god budeš kročio nosi u sebi širinu i dubinu, silu i mir Boga našega. Tvoj 70-godišnji Prijatelj, br. Slavek.

U somborskom Karmelu, 12. veljače 2016. godine u 8 sati misu zadušnicu za pokojnog oca Vjenceslava služio je o. **Zlatko Žuvela**, duhovni asistent Karmelskog svjetovnog reda Sombor, kojoj su nazočili članovi Karmelskog svjetovnog reda u Somboru. Oni su se prisjetili dobrog i dragog brata i prijatelja koji nikada nije gledao tko je tko, nego je uvijek nastojao, kada god bi s nekim dolazio u kontakt, istaknuti vrlinu čovječnosti i da ga Bog voli baš zbog njega samoga.

Dragi naš o. Slavek, brate u Kristu, neka ti Bog uzvрати za sve dobro koje si učinio na ovoj zemlji, a ti nama isprosi mir Božji, koji da mognemo širiti po svojoj zemlji!

**U ime Karmelskog Svjetovnog reda Sombor,
s. Marijana od Kraljice Karmela**

Papa Franjo – autentičnosti Radosne vijesti življene neposredno

Piše: Tomislav Žigmanov

Neobičnosti se, onih zdravih i pravih, u Jorgea Maria Bergoglio dalo vidjeti mnogo a u malo vremena, koliko tek sjedi na Petrovoj stolici u Rimu – od 13. ožujka 2013.! Štoviše, čak je i previše u 266. Petrovom nasljedniku onoga nesvakidašnjeg. Jednostavnosti gesta. Viševrsnosti je u njeg onoga što druge krijepi. Nesuzdržane dobrote. Naklonjenosti slabima. Empatičnosti za siromahe. Skroman u svemu! Osim, dakako, u ljubavi ne za sebe nego za druge. Ponizan u odnosima s ljudima, bez obzira na „staliž“. Spontan, uz to. Čovjek snažnih poruka. I što je još važnije – za gotovo sve ljude i razumljive! I prihvatljive. Isto, za skoro sve!

Bez „fige“ u džepu

Svjestan je i grijeha struktura, pa i u Crkvi. Nesmiren s tim – djela odlučno i mijenja ne samo dužnosnike u Crkvi nego i njezine prakse. Nuka onda tako i potiče da i drugi preispituju i mijenjaju sebe i svoje strukture. Odan pri tom nauku Crkve bespogovorno. Otvoren za svijet i suvremenost. Čvrstih kršćanskih regula vodi život. Susretima s drugim vjerama i crkvama pristupa bez predrasuda. Običnom čovjeku s dostojnom pozornošću. Razložno ukazuje na nepravdnosti u svijetu. Mirno, pak, na opasnosti. Izazovi su mu uvijek na srcu...

A sve to, i još štošta drugoga a dobroga, u jednoj osobi – našem papi Franji. Riječju, u njeg se autentičnosti Radosne vijesti životno očituju, neposredno i nepatvoreno. Ne uračunavaju zadržku. Ili prikrivenost. Nekakvu „figu u džepu“. Nisu uzgredne. Niti skrajnute. Jednostavno, zarobljen je njima. Uvijek. I u svakoj situaciji. Iskren. Stoga je ovaj veseo čovjek i mnogima mio. Toga je dokaz i njegova planetarna popularnost. Djeluje uistinu kao *mega star*.

Srazovi suprotnosti i otkloni paradoksa

S druge strane, puno je u i oko njeg i vanjskih znakova. Dolazi iz Južne Amerike, najkatoličkijega i veoma siromašnog dijela svijeta. Iz velike katoličke zemlje Argentine, kao prvi papa s nama dalekoga kontinenta. To ga onda kandidira da bude istinski osvjedochenik otvaranja Katoličke crkve prema svijetu – papa Franjo je dokaz otklona od naslaga eurocentrizma, koji je, među mnogo toga, podrazumijevao i privilegijsko mjesto, na samo za papu iz, Europe. On je, naime, toga dekonstrukcionista!

Uz to, pripadnik je i Isusovačkog reda, znanog po različitim strogostima i zauzetosti za znanosti, koji je u njemu dobilo isto svojega prvog Rimskog biskupa. Isusovac, a papa? Eto, i to je od sada moguće! Na koncu, prvi je papa u povijesti koji je za poglavarsko ime uzeo ime utemeljitelja „konkurentskog“, Franjevačkoga reda – sv. Franje iz Asiza, reda poznatog po privrženosti siromaštvu i posvećenosti siromašnima. Kao da je htio ovom svojom gestom spojiti dvije bitne sastavnice kršćanstva – odanost nauku Crkve i ostvarenju istinske supripadne prakse.

Sumnje od sestrinske Crkve

Navedeno, pak, u Srbiji ne vrijedi u cijelosti. U državi u kojoj živimo percepcija je nešto drugačija. Recimo, pomaknuta. Od ranije se, naime, ovdje na Zapadnu Crkvu gleda očima sumnje. Zašto bi to onda Francisko, kako ga imenuje službeni Beograd, promijenio. Odnosi su vremenom između Istoka i Zapada među Crkvama postali bremeniti – s kršćanstvom u deficitu, dakako. Povijest je ta koja opterećuje, pa i spremnosti za susret izostaje. A kršćanstva bez susreta nema!

O odgovornosti, napose onoj u povijesti, ne bismo. Nije ni mjesto ni vrijeme. No, teško možemo prešutjeti sadašnjost – zbog nelagoda i nanosa zla u povijesti već dulje je vrijeme pola milijuna vjernika u Srbiji zakinuto. Trpi diskriminaciju. Ne samo zbog negativnih stereotipa o Katoličkoj crkvi, već im ne daju susresti svojeg vjerskog poglavara. Neshvatljivo je, drugim riječima, zaprječavanje dolaska pape od strane sestrinske Crkve u Srbiji. I indolentnost politike. Ovakvog čovjeka!? Kao da se iz ovdašnjih perspektiva on nadaje nekako ukletim.

On, pak, u Havani grli svojega bradatoga brata u Kristu Kirila. Grlu s osmjehom. Povijesni susret! I govori, zapravo više, skupa s njim kako su ratovi uime Bog(ov)a nedopustivi. Zabrinuti iz Havane poručuju da je rat, uistinu, nešto vjerojatno najgore u čovjeka. Tada, naime, zlo pobjeđuje! Tako što se imalo vidjeti i prije četvrt stoljeća i na ovim našim prostorima. Franjo i Kiril su protiv toga. Oni apeliraju na mir i suradnju. Za bogoliko razrješenje nesporazuma...

No, hoće li susret pape Franje i patrijarha Moskve i cijele Rusije Kirila u Havani, prvi uopće u povijesti susret poglavara ovih Crkava, donijeti novu nadu među posvađanu braću u Kristu? Hoće li daleka Havana, glavni grad još uvijek komunističke Kube, biti ono mjesto u kojem će povijest kršćanstva krenuti u drugom, boljem smjeru? Hoće li njihov bratski zagrljaj donijeti katolicima u Srbiji nadu? Nadu susreta sa svojim vjerskim prvakom? Hoće li...

Rodendan

Dvadeseti je februar dvi iljade šesnajste godine. Koracam prama groblju i razmišljam kako je isto bijo vaki lipi februarski dan bolje reč poslipodne iljadu devesto šezdesete. Obasjalo sunce, otoplilo ko da je proliće, ljudi izašli iz svoji kuća i dvorova. Izmlili insekti i di koja muva zunzara po bilima zidovima. Mi dica pogotovu! Grajali smo na sokaku već od jutros. Kad smo bili gladni otrčali bi dodoma, uzeli komat masna kruva i sigra se nastavljala. Bilo je oko četiri sata poslipodne. Skakucala sam se sa drugama i taman sam sa cripom priskočila Evinu kućicu začujem materin glas:

– Ružice, odi vamo!

Stojala je na naši vraci od sokaka sa ogromnim trbuvom, uredita u posvečano ruvo. Razdragano sam dotrčala do njoje. Zagrlila mi je i poljubila u čelo. Inače, ko što sam već rekla, roditelji nas nisu baš cmakali svaki čas.

– Idem u selo, a ti samo lezi kvečeri kad ti dada zove spat. Ja ću već dojt.

Poljubila sam i ja nju. Nisam je pitala ku' će ni šta će. Jesam li možda u svoje ditinje glave naslućivala kud ona ide i zašto i danas evo u vi godina, kako pisci kažu, godina zime života, ni danas ne znam. Ostalo mi je nejasno. Bilo je kako je i rekla. Otac mi je smistijo u krevet i nismo stigli dovršit Očenaš, utonila sam u san.

*

– Evo, već sam stigla do arteza kadgoda ponosa Sonte. Sićam se kad se kopo taj bunar i kako je voda desetina godina sama curila i kako je uvik nikoga bilo oko bunara. Koiko je nosijo vodu doma za gra, za kiselit pokidane ruke i noge i metat obloge od njoje. Dica su uvik bila uposlita oko bunara. Liti smo se tu kupali, umivali, prskali jedni druge, vrišćali i jidili stariji svit. Misli mi skreću na sasvim drugu stranu. Prida mnomo malo po malo izranja Kalvarija. Sunce upire u njezin bili zid i ona sve više proviriva iza krsturnice koju smo eto pogrešno nazvali kapelom. Ulazim u groblje, krstim se prid Raspećom i sidam na klupu. Divan je dan a mene sida niko teško na prsa. Misli mi se vraću unatrag.

*

– Ružice, Ružice, probudi se! – drma mi otac, polako povlači dunju sa mene, ljubi mi – ajde, jagnje moje! Digni se! Imaš brata! Fala Bogu dragomu i svima svetima!

Otac se smije, a ja trišem obraze, jel mi je orosio dok mi je ljubijo. Skačem iz kreveta, obišljam mu se oko vrata. On mi laća, podiže od radosti i okreće po sobe. Užurbano se sprimam, jedva da sam i progutala koji zalogaj o fruštuku. Isto tako i otac. Dogovaramo se da krenemo. Prikidamo fruštuk, sve ostavljamo na 'stalu, i kruv, i kobasicu, i pekmez, i krećemo u ambulantu vidit Bracu i mamu.

*

Šta da kažem?! Put donde je bio pridugačak! Onda se nije dalo ni naslutit da ću do mojega brata doživit još jedan dužji put. Sidam na klupe ispid Raspeća, gledam gore u izmućiti lik. Plačem.

– Jel, Vam dobro? – pita mi poznat divojači glas. Klimam glavom u znak odobravanja i ponovo tonem u misli iz najranije mladosti.

*

Ambulanta. Njušim poznati meris joda, likova, zavoja... Uviek su mi bile privisoke i zastrašujuće skaline u stare am-

bulante. Otac mi drži za ruku, priskačem dvi skaline odjedamput da što prija vidim mamu i brata. Otac mi sustavlja, steže za ruku i umiriva.

– Ta, polako! Neće Braca pobić, sa' smo tu! A, i nako još ne zna trčat! – šali se.

Otac zvoni na vrati. Izlazi babica Kata, široka je ko vrata, al isto toliko je i nasmijana. Zna da će bit aldumaša! Štipa mi za obraze i kaže:

– Sad ćemo videti hoćeš li pogodit koje je tvoj brat!

Prvo ulazimo u jednu sobu. Bilu se bolnički kreveti, a u njima su tri žene. Jedna je moja mama. Divje je grlim i ljubim. Ona mi uzvrća poljupce, gladi mi po glave i plače. Ne razumim zašto. Babica mi laća za ruku i vodi u drugu sobu. Otac nas prati.

Na dugačkomu astalu sa ogradama ležu tri bebe. Jedna je krupnija od ostali a ima šepicu ko moja aljina za lito.

– No, hajde odaberi jednu bebu, pa ćete je nositi kući! – kaže babica.

Gledam letimično po bebama i izbirnem onu što ima šepicu ko moja aljina. Mora bit da je to moj braca, mislim se.

– Oh, kako je pogodila! – veselo viče babica i daje mi dunjicu sa bebom u naručaj.

– Zvaće se Stipa – kaže otac.

Nosim bebu i vraćamo se u „maminu sobu“. Sidam na krevet, nuz mater, Braca ziva, meškolji se. Mama podiže košuljac i mali „požderak“ vata maminu sisu. Radosni smo svi u sobe. Smijemo se. Caklu se očeve oči, a mama je, čini mi se, umorna.

*

Ponovo gledam gore na Raspeće. Bujica iz prsa u vidu suza mi zaklanja vidik. Triba da krenem na livu stranu. Korak mi je težak. Prisićam se bratovi rođendana, upoređivam kako smo slavili dok su još roditelji bili živi i kasnije kad je osto sam u roditeljske kuće. Nije propušćo pozvat nas na sutrašnji dan. Ako nije uspijo nabavit ribe, obično bi skuvo dimito pleće, kompira u ljuske, jaja i napravijo rena. Ja sam pravila tortu a naše kćeri bi dodavale:

– Mama, tvoje pleće ne bude tako lipo ko ujino! Baš smo se najile.

Stižem na grob, gledam sliku roditelja i brata i mislim, zašto si moro prija mene...

Ruža Siladev

ZARUČNIČKI TEČAJ

od 7. do 11. ožujka u 19,30
u Subotici

u Harambašićevoj ulici 7
za sve koji se namjeravaju
uskoro vjenčati.

Na predavanja mogu dolaziti i
mladi od 17. godine naviše.

Isti niz predavanja na mađarskom
jeziku započinje 14. ožujka.

Biskupijsko hodočašće u Godini milosrđa

Novi apostolski nuncij u R. Sr-
biji, **mons. Luciano Suriani**, pred-
slavit će svetu misu u katedrali sv.
Terezije, zajedno sa svim biskupima
naše konferencije, **15. ožujka u 18
sati**. To će ujedno biti biskupijsko
hodočašće u Godini milosrđa u našu
katedralu u kojoj su otvorena Sveta
vrata. Na toj misi moguće je zadobiti
potpuni oprost.

Vjernicima župa izvan grada Su-
botice bit će osiguran prijevoz auto-
busima te okrepja nakon svete mise
(hrana i piće). Neka se vjernici u
svojim župama prijave do ponedjelj-
ka, 7. ožujka.

Svjetski molitveni dan u Novom Sadu

4. ožujka 2016. u 17 sati
Slovačka evangelička crkva u
Novom Sadu
(Vuka Karadžića 2),

uz moto:

„Tko prima djecu, mene prima“
(Mt 18,5)

i pripremljenu molitvu
kršćanki sa Kube.

Svi su dobrodošli!

KRIŽNI PUT

na subotičkoj kalvariji 2016.

Križni put djece:
6. 03. u 15 sati

Križni put mladih:
13. 03. u 15 sati

Križni put noću (ponijeti svijeće):
18. 03. u 20,30 sati

Križni put obitelji:
20. 03. u 15 sati

Križni put – Veliki petak:
25. 03. u 10 sati

Hrvatska Hrvatska

osnovana 2002. u Subotici
sa sjedištem u spomen-kući
prof. Bele Gabrića, radi prikupljanja,
objavljivanja i promicanja kulturne
baštine Hrvata u Vojvodini

Subotica, ulica Bele Gabrića 21

Zlatiborska 4, 24427 Totovo Selo
Tel: (024) 883-040; Email: hrvivo@tothfalu.co.rs

Cara Dušana 4, 21000 Novi Sad
Tel: (024) 469-474, Email: agape@eunet.rs

SuboticaDanas.info
Informativne stranice
programa na hrvatskom jeziku

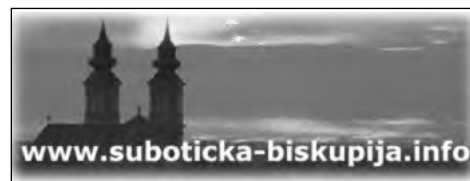
RADIO MARIJA

Tel.: 021/4790-529; 024/602-259; 011/3349746

www.radiomarija.rs

radiomarija.srbija@gmail.com

NOVI SAD: 90,0 MHz; SUBOTICA: 90,7 MHz; PLANDIŠTE: 89,7 MHz;
SOMBOR: 95,7 MHz; LESKOVAC: 107,4 MHz; VRDNIK: 88,4 MHz; NIŠ: 102,7 MHz

Fotografije u ovom broju:
Zvonik, Hrvatska riječ, Vedran Jegić,
Branka Milojević, Snežana V. Lamić

In memoriam

DAVID ČELIKOVIĆ

(1996.-1999.)

Gospodine, u tvom je krilu sedamnaest godina
Davidu lijepo!

Hvala ti za svaki dan s njim!

Vole ga: mama **Katarina** i tata **Ervin**, braća **Igor** i **Filip** i sestra **Martina**

Zvonik

Katolički list (mjesečnik)

Izdaje: Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“

24000 SUBOTICA, Trg svete Terezije 3 SRB 24000 Subotica

e-mail: drustvoia@gmail.com mob.: +381643226613; tel: +38124600240

Dinarski broj računa: 310-210508-62 NLB Banka A.D. Beograd

Telefon: +381 63 844 9368; Fax: +381(0)24 551-036; E-mail: zvonik@tippnet.rs

Web: www.zvonik.rs

Uredništvo:

Dragan Muharem, glavni i odgovorni urednik, Tel: +381 63 844 9368

Željka Zelić, zamjenica glavnog i odgovornog urednika

mr. sc. Ervin Čeliković, tehnički urednik

Katarina Čeliković, lektorica

mr. sc. Mirko Štefković

Uredničko vijeće: Stjepan Beretić, Ladislav Huska, Vesna Huska, Franjo Ivanković,
mr. Mato Miloš, Lazar Novaković, Jakob Pfeifer, Željko Šipek.

Tisak: Štamparija "PRINTEX", Segedinski put 86, Subotica, Tel.: 024/554-435
ISSN 1451-2149

Izdavanje Zvonika podupiru: Kancelarija za vere R. Srbije, Grad Subotica,
Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Pokrajinsko tajništvo
za kulturu i javno informiranje i Hrvatska biskupska konferencija

Godišnja pretplata za ZVONIK:

- izravnom dostavom na župe: **1650 din**

- poštom:

1900 din: tuzemstvo (za više primjeraka
slijedi popust)

50 Eura: Europa

60 Eura: USA, CANADA

Pretplatnici iz tuzemstva uplate mogu slati
poštanskom uplatnicom na ime Dragan Muharem,
Trg sv. Terezije 2, 24000 Subotica, s naznakom
podataka pretplatnika, a oni iz Hrvatske na ime
Svjetlana Ivković, Stjepana Ljubića Vojvode 12,
10000 Zagreb.

Deviznu doznaku pretplatnici iz inozems-
tva mogu poslati na račun s naznakom **Za Zvo-
nik:**

NLB Banka A.D. Beograd

SWIFT: CONARS22

IBAN: RS35310007080200533294

Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhov-
nost „Ivan Antunović“, Trg sv. Terezije 3, 24000
Subotica, Serbia.

Najlipče prelje Velikoga prela 2016.

Prelo Hrvatske zajednice bračnih susreta

Književno prelo u Subotici

Prelo sićanja u Bunjevačkom kolu

Tribina mladih o ocu Gerardu

